

Dibuku ya zole ya **BANTINU NKOTOLO**

Dibuku ya zole yayi ya Bantinu ke na kutatamana na kuzonzila mambu ya bayinsi ya bintinu ya Yuda mpe ya Isayeli. Ba kabulaka dibuku ya Bantinu na mabuku zole. Mabuku nyonso zole ke na kuzonzila kinkulu ya bintinu ya Isayeli mpe ya Yuda.

Dibuku ya zole ya Bantinu ke na kuzonzila bantangu zole ya mfunu mingi. Yawu ke na kuzonzila ntete-ntete bantangu ya mansukina ya mumbikudi Eliya tii na mbwilu ya kintinu ya Isayeli, na mvula ya 722 tekila mbutukulu ya Yesu. (2Bt 1.1-17.41).

Na manima, dibuku ke na kuzonzila bantangu ya kintinu ya Ezekyase tii na mbwilu ya Yelusalemi na mvula 586 tekila mbutukulu ya Yesu. (2Bt 18.1-25.30).

Dibuku ya zole ya Bantinu ke na kulakisa beto samu na yinki ba mwangisaka yinsi ya Isayeli mpe yinsi ya Yuda. Ata ti mimbikudi vwandaka kebisa bantu bambala mingi, bantu ya yinsi mpe bantinu vwandaka manga na kulanda Nzambi. Mwangusulu ya Yelusalemi kele mosi na kati ya mambu ya mpasi ya kulutila na yina me tadila nongo ya luzingu ya bantu ya Nzambi. Ya ke ya kusonama: «Ni nkele ya Yave me sala ti, mambu yayi kukumina Yelusalemi.» (2Bt 24.20).

Dibuku yayi lenda kukabuka mutindu yayi:

- Nzambi sembaka Akazya. (2Bt 1.1-18).

- Eliya kwendaka na zulu mpe Elize yinganaka yandi na kisika ya yandi. (2Bt 2.1-8.15).
- Bantinu ya Isayeli mpe ya Yuda. (2Bt 8.16-16.20).
- Mbwilu ya Samaliya. (2Bt 17.1-41).
- Ezekyase ntinu ya Yuda. (2Bt 18.1-20.21).
- Manase na Amone, bantinu ya Yuda. (2Bt 21.1-26).
- Ntinu Yozyase tangaka dibuku ya Musiku ya Nzambi. (2Bt 22.1-23.30).
- Bantinu ya nsuka ya Yuda. (2Bt 23.31-24.20).
- Mbwilu ya Yelusalemi. (2Bt 25.1-30).

Nzambi sembaka Akazya

¹ Na manima ya lufwa ya Akabe, bantu ya Mowabe balukilaka bantu ya Isayeli.

² Kilumbu mosi, ntinu Akazya kubwaka na yisi, katuka na nela ya kivinga ya yandi ya kibandu, kuna na Samaliya. Yandi lwalaka mputa ya nene. Na yina, yandi fidisaka bantumwa, yandi tubaka na bawu: «Beno kwenda yufula Baale-Zebube, nzambi ya bantu ya Ekelone, samu na kuzaba kana mu ke vuuka na mpasi yayi.»

³ Kasi mbazi ya Yave tubaka na Eliya, mu-Tisebi: «Telama, kwenda bwabana bantumwa ya ntinu ya Samaliya, nge zabisa bawu: Na Isayeli, ya kele ve na Nzambi, samu ti beno kwenda yufula Baale-Zebube, nzambi ya bantu ya Ekelone?»

⁴ Ni yawu yina, Yave ke na kutuba: Nge ke katuka ve na mfulu, kisika yina nge kele, kaka kufwa nge ke kufwa.»

Na manima, Eliya kwendaka.

⁵ Bantumwa vutukaka na sika ya Akazya mpe yandi yufulaka bawu: «Samu na yinki beno me vutuka?»

⁶ Bawu tubaka na ntinu: «Muntu mosi me kwiza bwabana beto mpe yandi me zabisa beto ti beno vutuka na sika ya ntinu yina me fidisa beno mpe beno zabisa yandi: “Yave ke na kutuba: na Isayeli, ya kele ve na Nzambi, samu ti nge fidisa bantumwa na kwenda yufula Baale-Zebube, nzambi ya bantu ya Ekelone? Ni yawu yina, nge ke katuka ve na mfulu, kisika yina nge kele, kaka kufwa nge ke kufwa!”»

⁷ Akazya yufulaka bawu: «muntu yina kwizaka bwabana beno mpe me zabisa beno mambu yayi, wapi mutindu yandi vwandaka?»

⁸ Bantumwa vutulaka na ntinu: «muntu yango vwandaka ya kulwata kinkuti ya mpusu ya kibulu mpe yandi vwandaka na mukaba ya mpusu ya kibulu na luketo.» Na yina, Akazya tubaka: «ya kele ni Eliya, mu-Tisebi!»

Akazya mekaka na kukangisa Eliya

⁹ Ntinu fidisaka mfumu ya binwani makumi tanu na binwani makumi tanu ya yandi. Mfumu ya binwani kwendaka kintwadi na binwani ya yandi na sika ya Eliya. Eliya vwandaka ya kuvwanda na nsongi ya mongo. Mfumu ya binwani tubaka na Eliya: «Muntu ya Nzambi, ntinu me tuba: Kulumuka!»

¹⁰ Eliya vutulaka na mfumu yina: «Kana ya tsyelika mu kele muntu ya Nzambi, bika ti tiya kukatuka na zulu, yawu kulumuka na kwiza yoka nge, nge na makumi tanu ya binwani ya nge.»

Na yina, tiya katukaka na zulu mpe yawu yokaka mfumu yina na binwani ya yandi.

¹¹ Ntinu fidisaka dyaka mfumu ya nkaka ya binwani makumi tanu na makumi tanu ya binwani ya yandi. Mfumu yango tubaka na Eliya: «Muntu ya Nzambi, ntinu me tuba: Kulumuka na nswalu!»

¹² Eliya vutulaka: «Kana ya tsyelika mu kele muntu ya Nzambi, bika ti tiya kukatuka na zulu, yawu kulumuka na kwiza yoka nge, nge na makumi tanu ya binwani ya nge.» Na yina, tiya katukaka na zulu mpe yawu yokaka mfumu yina na binwani ya yandi.

¹³ Na mbala ya tatu, Akazya fidisaka dyaka mfumu ya nkaka ya binwani makumi tanu na binwani ya yandi. Mfumu yango ya tatu kwendaka na mongo na kisika yina Eliya vwandaka. Ntangu yandi kumaka kuna, yandi fukamaka na mantwala ya Eliya mpe yandi bondilaka yandi mutindu yayi: «Muntu ya Nzambi, mulemvo ya nge, kufwa beto ve, tala beto kyadi, munu na bisadi ya nge makumi tanu yayi.

¹⁴ Mu zaba ti tiya katukaka na zulu mpe yawu kulumukaka na kwiza yoka bamfumu zole ya ntete ya binwani na binwani ya bawu. Kasi ntangu yayi, kufwa munu ve, tala munu kyadi!»

¹⁵ Mbazi ya Yave tubaka na Eliya: «Kwenda na yandi mpe kuvwanda ve na boma ya yandi.»

«Eliya telamaka mpe kwendaka na mfumu ya binwani na sika ya ntinu.»

¹⁶ Na manima, Eliya tubaka na ntinu: «Yave ke na kutuba: “ya kele ve na Nzambi na Isayeli yina ba lenda kwenda yufula? Nge ti, nge

me fidisa bantumwa na kwenda yufula Baale-Zebube, nzambi ya bantu ya Ekelone. Ni yawu yina, nge ke katuka ve na mfulu, kisika yina nge kele, kaka kufwa nge ke kufwa!”»

¹⁷ Akazya kufwaka, mutindu Yave tubaka yawu na yinwa ya Eliya. Akazya vwandaka ve na mwana. Ni mpangi ya yandi, Yolame, yalaka na kisika ya yandi. Yawu salamaka na mvula ya zole ya kintinu ya Yolame, mwana ya Yosafate, ntinu ya Yuda.

¹⁸ Mambu ya nkaka yina Akazya salaka, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

2

Eliya kwendaka na zulu

¹ Yave salaka ti Eliya kukwenda na zulu na kati ya kimbongila ya ngolo, ya vwandaka kilumbu yina Eliya na Elize katukaka na Ngilengale.

² Eliya tubaka na Elize: «Bikana awa, samu ti Yave me tumisa munu na kukwenda tii na Betele.» Kasi Elize vutulaka: «Na Nkumbu ya Yave, Nzambi ya moyo, mpe na Nkumbu ya nge, mu ke bika nge ve. Na yina, bawu nyonso zole kwendaka na Betele.»

³ Kimvuka ya mimbikudi yina vwandaka zinga kuna na Betele kwizaka na mantwala ya Elize mpe bawu tubaka na yandi: «Nge zaba ti bubu yayi Yave ke sala ti mfumu ya nge kukwenda na zulu?» Elize vutulaka: «Ee! Munu mpe mu zaba yawu, beno vwanda swii!»

⁴ Eliya tubaka na Elize: «Bikana awa, samu ti Yave me tumisa munu na kukwenda na Yeliko.»

Kasi Elize vutulaka: «Na Nkumbu ya Yave, Nzambi ya moyo mpe na Nkumbu ya nge, mu ke bika nge ve. Na yina, bawu kwendaka kintwadi kuna na Yeliko.»

⁵ Kimvuka ya mimbikudi yina vwandaka zinga na Yeliko kwizaka tuba na Elize: «Nge zaba ti bubu yayi Yave ke sala ti mfumu ya nge Eliya kukwenda na zulu?» Elize vutulaka: «Ee! Munu mpe mu zaba yawu, beno vwanda swii!»

⁶ Eliya tubaka na Elize: «Bikana awa, samu ti Yave me tumisa munu na kukwenda na Yolodani.» Kasi Elize vutulaka: «Na Nkumbu ya Yave, Nzambi ya moyo mpe na nkumbu ya nge, mu ke bika nge ve.» Na yina, bawu kwendaka bawu nyonso zole.

⁷ Makumi tanu ya bantu na kati ya kimvuka ya mimbikudi kumaka mpe bawu kwendaka telama na kisika yina ke talasanaka na Yolodani. Bawu vwandaka mwa ntama na Eliya mpe Elize. Bawu zole telamaka na kumu ya Yolodani.

⁸ Eliya katulaka kiyunga ya yandi mpe yandi futikaka yawu. Na manima, yandi bulaka yawu na maza. Maza ya nzadi kabukaka na bandambu zole. Bawu zole sabukaka nzadi na makulu.

⁹ Ntangu bawu vwandaka sabuka nzadi, Eliya tubaka na Elize: «Lomba munu kima ni kima yina nge zola mu pesa nge tekila Nzambi katula munu ntama na nge.» Elize vutulaka: «Mu zola kuzwa bikunku zole ya mpeve yina ke na nge.»

¹⁰ Eliya tubaka: «Dyambu yina nge ke na kulomba munu ke dyambu mosi ya mpasi. Kasi kana nge tala munu ntangu yina Nzambi ke katula

munu ntama na nge, dyambu yina nge ke na kulomba ke salama. Kana ve, yawu ke salama ve.»

¹¹ Ntangu bawu vwandaka tatamana na kutambula mpe kusolola, pusu-pusu ya mvita ya tiya mpe bampunda ya tiya kwizaka kabula bawu, muntu na muntu na lweka ya yandi. Na manima, Eliya kwendaka na zulu na kati ya kimbongila.

¹² Elize talaka yawu mpe yandi lookaka: «Tata ya munu, tata ya munu nge kele mutindu bapusu-pusu nyonso ya mvita na bantu nyonso yina ke nataka bampunda ya Isayeli.» Elize talaka dyaka ve Eliya. Na yina, yandi pasulaka binkuti ya yandi na bandambu zole.

¹³ Na manima, Elize lokotaka kiyunga yina Eliya bwisaka. Yandi vutukaka na Yolodani mpe yandi kwendaka telama na kumu ya nzadi.

¹⁴ Elize bakaka kiyunga yina Eliya bwisaka. Yandi bulaka yawu na maza mpe yandi tubaka: «Wapi Yave, Nzambi ya Eliya?» Na yina, yandi mpe, yandi bulaka kiyunga yina na maza, mpe maza kabukaka na balweka zole. Elize sabukaka nzadi na makulu.

¹⁵ Kimvuka ya mimbikudi ya Yeliko talaka Elize na mwa ntama. Bawu tubaka: «Mpeve yina vwandaka na Eliya me kuma na Elize.» Bawu kwizaka bwabana yandi. Bawu fukamaka mpe tulaka bizizi ya bawu na ntoto na mantwala ya Elize.

¹⁶ Bawu tubaka na Elize: «Na kati ya beto bisadi ya nge, ya ke na babakala makumi tanu yina ke na ngolo. Pesa muswa samu ti bawu kwenda sosa mfumu ya nge. Kuzaba ve kana Mpeve ya Yave me nata yandi mpe me kwenda losa yandi na mwa kisika, na zulu ya mongo to na kati ya mudimba.»

Eliya vutulaka: «Beno fidisa bawu ve.»

¹⁷ Kasi bawu vwandaka tatamana na kulomba muswa na Elize. Na yina, yandi tubaka na bawu: «Beno fidisa bawu!» Ba fidisaka bantu makumi tanu samu na kwenda sosa Eliya. Bawu sosaka Eliya bilumbu tatu, kasi bawu talaka yandi ve.

¹⁸ Bawu vutukaka na sika ya Elize, kuna na Yeliko. Elize tubaka na bawu: «Mu zabisaka beno mbote ti beno kwenda ve!»

Elize kuna na Yeliko mpe na Betele

¹⁹ Bantu ya mbanza Yeliko tubaka na Elize: «Mutindu nge ke na kutala yawu, mfumu ya beto, kuzinga na mbanza yayi kele mbote. Kasi maza ke ya yimbi, mpe ntoto ke pesaka ve madya.»

²⁰ Elize tubaka: «Beno natina munu ndonga ya malu-malu. Benso tula mungwa na kati.» Bawu natinaka yandi yawu.

²¹ Elize kwendaka na yinto ya maza. Kuna, yandi losaka mungwa na yinto yango mpe yandi tubaka: «Yave ke na kutuba: “mu me vedisa maza yayi. Yawu ke nata dyaka ve lufwa mpe yawu ke sala ti ntoto kubuta.”»

²² Maza yango kumaka kitoko tii bubu yayi. Yawu salamaka mutindu Elize tubaka.

Nzambi pesaka kitumbu na bana yina vwandaka seka Elize

²³ Elize katukaka na Yeliko samu na kwenda na Betele. Ntangu yandi vwandaka kwenda, mwa bana mosi basikaka na mbanza mpe bawu bandaka na kuseka yandi na kutuba: «Nge, muntu ya dibasi, kwenda! Muntu ya dibasi, kwenda!»

²⁴ Elize balukaka, yandi talaka bawu mpe yandi siingaka bawu na Nkumbu ya Yave. Na yina,

bibulu zole yina ba ke bokilaka uluse, basikaka na mfinda mpe pasulaka bana yango makumi yiya na zole.

²⁵ Eliya kwendaka na mongo ya Kaamele. Na manima, yandi vutukaka na Samaliya.

3

Yolame, ntinu ya Isayeli

¹ Na mvula ya kumi na nana ya kintinu ya Yosafate, ntinu ya Yuda, Yolame, mwana ya Akabe kumaka ntinu ya Isayeli. Yandi vwandaka yala kuna na Samaliya mpe yandi yalaka bamvula kumi na zole.

² Yolame salaka yimbi na mantwala ya Yave. Kasi yawu kumaka ve na kitezo ya yimbi yina tata mpe mama ya yandi salaka. Yandi mwangisaka ditadi yina tata ya yandi telemisaka mutindu kidimbu samu na nzambi Baale.

³ Kasi Yolame kangamaka na kusadila masumu ya Yelobowame, mwana ya Nebate. Yelobowame yina kotisaka Isayeli na masumu. Yolame bikaka ve na kusadila mavanga yina.

Yolame nwanisaka yinsi ya Mowabe

⁴ Mesa, ntinu ya Mowabe vwandaka yundula mameme. Konso mvula yandi vwandaka futa mpaku na ntinu ya Isayeli. Na kufuta mpaku yango, yandi vwandaka pesa bana ya mameme ya mbakala mafunda nkama (100 000) mpe mameme ya mbakala na mika ya yawu mafunda nkama (100 000).

⁵ Kasi ntangu Akabe kufwaka, Mesa, ntinu ya Mowabe mangaka na kuvwanda dyaka na yisi ya lutumu ya ntinu ya Isayeli.

⁶ Na yina, ntinu Yolame katukaka na Samaliya mpe yandi kwendaka tala mbote-mbote binwani nyonso ya Isayeli.

⁷ Yolame fidisaka bantumwa na sika ya Yosafate, ntinu ya Yuda samu na kwenda tuba: «Ntinu ya Mowabe me manga na kuvwanda na yisi ya lutumu ya munu. Nge lenda kwenda na munu samu na kunwanisa ntinu ya Mowabe?» Yosafate vutulaka: «Mu ke kwenda. Nge ni munu, binwani ya munu ni binwani ya nge, bampunda ya munu ni bampunda ya nge.»

⁸ Yosafate tubaka dyaka: «Beto ke baka wapi nzila?» Yolame vutulaka: «Beto ke baka nzila ya yinsi ya kuyuma ya Edome.»

⁹ Ntinu ya Isayeli na ntinu ya Yuda mpe na ntinu ya Edome, bawu kwendaka. Bawu tambulaka bilumbu nsambwadi mpe maza ya kunwa vwandaka dyaka ve samu na binwani mpe samu na bibulu yina vwandaka kwenda na bawu.

¹⁰ Na yina, ntinu ya Isayeli tubaka: «Aa kyadi! Yave me bokila beto, bantinu tatu yayi, samu na kuyekula beto na maboko ya ntinu ya Mowabel!»

¹¹ Kasi Yosafate tubaka: «Ya kele ve na mumbikudi mosi ya Yave awa, samu ti beto yufula yandi luzolo ya Yave?» Mosi na bayina ke salaka na ntinu ya Isayeli tubaka: «Awa, ya kele na Elize, mwana ya Safate, yina vwandaka kilandi ya ntima ya Eliya.»

¹² Yosafate tubaka: «Yandi ke zabisa beto mambu ya Yave.»

Na yina, ntinu ya Isayeli, na Yosafate na ntinu ya Edome, bawu kwendaka na sika ya Elize.

¹³ Elize tubaka na ntinu ya Isayeli: «Wapi mambu nge na munu? Kwenda yufula mimbikudi ya tata ya nge mpe mimbikudi ya mama ya nge.» Ntinu ya Isayeli vutulaka: «Ve, samu ti ni Yave me bokila beto bantinu tatu yayi, samu na kuyekula beto na maboko ya ntinu ya Mowabe.»

¹⁴ Elize tubaka: «Na Nkumbu ya Yave Nzambi ya moyo, Nzambi ya Binwani, yina mu ke sadilaka, mu ke na kupesa mvutu kaka samu na Yosafate, ntinu ya Yuda yina mu me zitisa. Kana kaka samu na nge, mu zolaka sala kima ve mpe mu zolaka tala nge ata fyoti ve.

¹⁵ Malu-malu yayi, beno natina munu muntu yina ke sikaka nsambi.»

Ntangu muntu yina bandaka na kusika nsambi, lulendo ya Yave simbaka Elize.

¹⁶ Elize tubaka: «Yave ke na kutuba: “beno timuna mabulu mingi na kati ya muzumba yayi ya kuyuma.

¹⁷ Samu ti Yave ke na kutuba ti beno ke tala ve mupepe, beno ke tala ve mvula, kasi muzumba yayi ke fuluka na maza. Beno ke kunwa yawu, beno na bampunda ya beno na bibulu ya beno ya nkaka”.

¹⁸ Yayi ke kaka mambu ya fyoti na mantwala ya Yave. Yandi ke yekula bantu ya Mowabe na maboko ya beno.

¹⁹ Beno ke mwangisa bambanza ya bawu nyonso yina kele ya kutungama na bibaka ya lukengolo, na bambanza ya bawu nyonso ya nene. Beno ke zenga bayinti nyonso yina ke butaka bambuma. Beno ke zika mikelo nyonso. Beno ke

losa matadi na bilanga ya bawu ya kulutila kitoko samu na kumwangisa yawu.»

²⁰ Na suka, na ntangu ya kupesa munkayulu, maza katukaka na Edome mpe yawu kwizaka fulusa yinsi nyonso.

²¹ Bantu nyonso ya yinsi ya Mowabe kuwaka ti bantinu tatu yina ke na kwizaka samu na kunwanisa bawu. Na yina, ba bokilaka babakala nyonso ya Mowabe, bayina vwandaka na ngolo ya kubaka binwanunu samu na kunwana mvita. Babakala yango kwendaka telama na ndilu ya yinsi.

²² Na suka-suka, bantu ya Mowabe vumbukaka mpe bawu talaka na ntama mutindu ntangu vwandaka lezima na maza. Maza yango vwandaka mbwaki mutindu menga.

²³ Bantu ya Mowabe tubaka: «Ya kele menga! Bantinu me nwana bawu na bawu na mbele ya mvita. Bawu me kufwa bampangi bawu na bawu. Benso bantu ya Mowabe, beto kwendeno baka bima ya bawu malu-malu yayi!»

²⁴ Kasi ntangu bawu kumaka pene-pene ya kivwandu ya bantu ya Isayeli, bantu ya Isayeli basikaka mpe nwanisaka bawu. Bantu ya Mowabe kimaka mpe bantu ya Isayeli landaka bawu tii na Mowabe. Mpe bantu ya Isayeli nungaka bawu.

²⁵ Bantu ya Isayeli mwangisaka bambanza. Konso muntu vwandaka losa ditadi na bilanga ya kitoko yina bantu kundaka madya mpe bilanga yango fulukaka na matadi. Bawu zikaka mabulu ya maza mpe bawu zengaka bayinti yina

ke butaka bambuma. Kaka ni mbanza ya Kile-Yalesete bawu mwangisaka ve. Kasi bantu yina vwandaka na bizukumununu ya matadi kwizaka zunga mbanza yango mpe bawu talisaka yawu mpasi.

²⁶ Ntangu ntinu ya Mowabe talaka ti yandi vwandaka lenda dyaka ve na mvita yina, yandi kutikisaka bankama nsambwadi (700) ya binwani yina vwandaka na bambele ya mvita. Yandi kutikisaka bawu samu ti bawu kufungula nzila, samu na kukwenda tii na sika ya ntinu ya Edome. Kasi bawu lendaka ve.

²⁷ Na yina, ntinu ya Mowabe bakaka mwana ya yandi ya ntete yina zolaka yala na manima ya yandi. Ntinu ya Mowabe pesaka mwana ya yandi mutindu Munkayulu ya Kuyoka na nzambi ya yandi kuna na kibaka ya lupangu ya mbanza. Na yina, bantu ya Isayeli kumaka na nkele ya kulutila. Bawu katukaka kuna mpe bawu vutukaka na yinsi ya bawu.

4

Elize sadisaka mufwidi ya kento

¹ Kento mosi vwandaka mufwidi ya mumbikudi mosi na kati ya kimvuka ya mimbikudi. Kento yango kwendaka tala Elize mpe tubaka na yandi: «Kisadi ya nge yina vwandaka bakala ya munu kufwaka. Nge zaba ti yandi vwandaka zitisa Yave. Beto ke na kudefa muntu mosi. Muntu yango me kwiza samu na kubaka munu bana zole, samu ti bawu kukuma mindongo ya yandi samu na mfuka yina.»

² Elize yufulaka yandi: «Yinki mu lenda sala samu na nge? Zabisa munu, na yinzo ya nge wapi kima ke na nge?» Kento vutulaka: «Munu kisadi ya nge, mu ke na kima ve. Kaka kitutu ya mafuta ke na munu.»

³ Elize tubaka: «Kwenda lomba biteko na sika ya bafinangani ya nge. Kasi lomba lutangu ya mingi yina nge lenda kuzwa. Yawu fwana kuvwanda ve na kima na kati.»

⁴ Na manima, kwenda na yinzo ya nge. Nge na bana ya nge, beno kota na yinzo mpe beno kanga mwelo. Nge ke tula mafuta na kati ya konso kiteko. Konso kiteko yina ke fuluka, nge ke baka yawu mpe nge ke tula yawu na lweka.

⁵ Kento bikaka Elize mpe vutukaka na yinzo ya yandi. Yandi na bana ya yandi bawu kangaka mwelo. Bana vwandaka pesa yandi biteko samu na kutula mafuta.

⁶ Ntangu biteko nyonso fulukaka, yandi tubaka na mwana ya yandi: «Beno pesa dyaka munu kiteko!» Kasi mwana tubaka: «Biteko ya nkaka ke dyaka ve.» Na yina, mafuta vwandaka basika dyaka ve.

⁷ Kento kwendaka tuba na muntu ya Nzambi mambu yina salamaka. Muntu ya Nzambi tubaka na yandi: «Kwenda tekisa mafuta yina, nge futa mfuka ya ngana. Mbongo yina ke bikana, yawu ke sadisa nge na bana ya nge.»

Elize mpe kento ya mu-Suneme

⁸ Kilumbu mosi, Elize vwandaka luta na bwala Suneme. Na bwala yango, ya vwandaka na kento mosi ya mvwama. Yandi lombaka Elize na kwiza kudya na yinzo ya yandi. Elize zolaka ya yandi

ve kasi kento yango tatamanaka na kulomba. Na yina, Elize bandaka na kwizaka kudya kuna, ntangu nyonso yina yandi vwandaka lutila na bwala yango.

⁹ Kento tubaka na bakala ya yandi: «Mu zaba ti bakala yina ke kwizaka na yinzo ya beto, yandi kele muntu ya longo ya Nzambi.

¹⁰ Mulemvo ya nge, beto tungila yandi mwa kivinga na kibandu. Beto ke tudila yandi mfulu, mesa, kiti mpe mwinda. Samu ti konso ntangu yina yandi ke banda kwizaka awa, yandi kuzingaka kuna.»

¹¹ Kilumbu mosi, Elize kwizaka kuna. Yandi kwendaka na kivinga yina ya kibandu mpe yandi lalaka kuna.

¹² Na manima, Elize tubaka na kisadi ya yandi Ngeyazi: «Bokila kento ya mu-Suneme.» Ngeyazi bokilaka kento, mpe kento kwizaka na mantwala ya Ngeyazi.

¹³ Elize tumisaka Ngeyazi na kwenda tuba na kento yina mutindu yayi: «Nge me sala beto mambu mingi ya mbote, yinki beto lenda sala samu na nge? Nge zola ti beto kwenda zonzila nge na sika ya ntinu to na sika ya mfumu ya binwani?» Kento vutulaka: «Ve! Mu ke na kuzinga ya munu na kizunu nyonso na kati ya bantu ya munu.»

¹⁴ Elize yufulaka Ngeyazi: «Yinki beto lenda sala samu na yandi?» Ngeyazi vutulaka: «Yandi kele ve na mwana mpe bakala ya yandi me kuma kiboba!»

¹⁵ Elize tubaka na Ngeyazi: «Kwenda bokila yandi.» Ngeyazi kwendaka bokila kento.

Kento kwizaka telama na mwelo.

¹⁶ Elize tubaka na yandi: «Na ngonda yayi beto kele ya mvula yina ke kwiza, nge ke buta mwana ya bakala.» Kento vutulaka: «Ve, ve, mfumu ya munu, muntu ya Nzambi! Bika kuvuna kisadi ya nge!»

¹⁷ Na manima, kento kuzwaka kivumu. Na mvula yina landaka, na ngonda yango, yandi butaka mwana ya bakala mutindu Elize tubaka yawu.

Elize vumbulaka mwana na lufwa

¹⁸ Mwana yina kulaka. Kilumbu mosi, mwana landaka tata ya yandi yina vwandaka na bilanga na bisadi ya yandi yina vwandaka yonzika bambuma.

¹⁹ Mwana tubaka na tata ya yandi: «Tata, yintu mpasi! Yintu mpasi!» Tata tubaka na kisadi ya yandi: «Nata mwana yayi na sika ya mama ya yandi.»

²⁰ Kisadi yina nataka mwana na sika ya mama ya yandi. Mwana vwandaka na nkata ya mama ya yandi tii na midi. Na manima, mwana yango kufwaka.

²¹ Kento yulukaka na kibandu. Yandi kwendaka lalisa mwana na mfulu ya muntu ya Nzambi. Yandi kangaka mwelo mpe yandi basikaka.

²² Kento bokilaka bakala ya yandi mpe tubaka: «Mulemvo ya nge, pesa munu kisadi mosi na mbuluku mosi ya nkento. Mu ke kima mbangu na kwenda tala muntu ya Nzambi mpe mu ke vutuka.»

²³ Bakala ya yandi tubaka: «Samu na yinki nge ke kwenda tala yandi bubu yayi? Ya kele ve bilumbu ya ntete ya ngonda to kilumbu ya Saba.»

Kento vutulaka: «Ve! Mambu nyonso ke ya yawu mbote.»

²⁴ Na manima, kento kubikaka mbuluku mpe yandi tubaka na kisadi ya yandi: «Nata munu, beto kwenda, kasi kutelama ve na nzila, kana mu me zabisa nge ve yawu.»

²⁵ Kento kwendaka mpe kumaka na kisika yina vwandaka muntu ya Nzambi, kuna na mongo ya Kaamele. Ntangu muntu ya Nzambi talaka yandi na ntama, yandi tubaka na kisadi ya yandi Ngeyazi: «Ya ke ni kento yina ya mu-Suneme!»

²⁶ Malu-malu yayi, kima mbangu nge kwenda bwabana yandi mpe nge yufula yandi: «Nge ke mbote? Bakala ya nge ke mbote? Mwana ya nge ke mbote?» Kento vutulaka: «Mambu nyonso kele ya yawu mbote.»

²⁷ Ntangu kento kumaka na kisika yina vwan-daka muntu ya Nzambi, kuna na mongo, yandi simbaka makulu ya muntu ya Nzambi. Ngeyazi belamaka samu na kukatula yandi, kasi muntu ya Nzambi tubaka: «Bika yandi, yandi kele na mpasi na ntima. Yave me bumba munu yawu. Yandi me zabisa munu yawu ve.»

²⁸ Kento tubaka: «Mfumu ya munu, mu lombaka nge mwana? Mu tubaka na nge ve ti kuvuna munu ve?»

²⁹ Elize tubaka na Ngeyazi: «Kubama na kuk-wenda. Baka mukawa ya munu mpe kwenda na Suneme. Na nzila, kana nge bwabana muntu, kusakumuna yandi ve. Kana muntu kusakumuna nge, kundima yawu ve. Nge ke tula mukawa ya munu na kizizi ya mwana.»

³⁰ Kasi mama ya mwana tubaka na Elize: «Na Nkumbu ya Yave, Nzambi ya moyo, mpe na Nkumbu ya nge, mu ke bika nge ve!» Na yina, Elize telamaka mpe kwendaka na yandi.

³¹ Ngeyazi tekilaka mpe kumaka. Yandi tulaka mukawa na kizizi ya mwana. Kasi ata kima sala-maka. Mwana zonzaka ve, yandi ninganaka ve. Na yina, Ngeyazi vutukaka na kwenda bwabana Elize mpe yandi tubaka: «Mwana me vumbuka ve.»

³² Ntangu Elize kumaka na yinzo, yandi talaka mwana ya kufwa mpe ya kulala na mfulu ya Elize.

³³ Yandi kotaka na kivinga, yandi kangaka mwelo mpe yandi sambilaka Yave.

³⁴ Na manima, Elize lalilaka mwana. Yandi tulaka yinwa ya yandi na yinwa ya mwana, meso ya yandi na meso ya mwana, maboko ya yandi na maboko ya mwana. Yandi vwandaka kaka ya kulala na zulu ya mwana mpe nzutu ya mwana kuzwaka tiya.

³⁵ Elize telamaka mpe bandaka na kutambula na balweka nyonso na kati ya kivinga. Na manima, yandi lalilaka dyaka mwana. Na mbala mosi, mwana salaka ntsye bambala nsambwadi mpe yandi fungulaka meso.

³⁶ Elize bokilaka Ngeyazi mpe yandi tubaka na yandi: «Bokila kento ya mu-Suneme yina.» Ngeyazi bokilaka kento yina mpe kento yango kwizaka na sika ya Elize. Elize tubaka na yandi: «Baka mwana ya nge!»

³⁷ Kento belamaka, yandi kubwaka na makulu ya Elize, yandi fukamaka, kizizi na ntoto. Na manima, yandi bakaka mwana mpe yandi basikaka.

Madya ya yimbi

³⁸ Elize vutukaka na Ngilengale. Nsatu vwandaka me kota na yinsi. Mutindu kimvuka ya mimbikudi vwandaka ya kuvwanda na mantwala ya yandi, yandi tubaka na kisadi ya yandi: «Kubika nzungu ya nene nge lambila kimvuka ya mimbikudi supu.»

³⁹ Na yina, mosi na kati ya kimvuka ya mimbikudi kwendaka na bilanga, samu na kusosa ndunda. Yandi talaka yinti yina vwandaka na bambuma mosi yina kele mutindu banteete. Yandi fulusaka bambuma yina na kinkuti ya yandi. Ntangu yandi vutukaka, yandi zengaka yawu bitini-bitini mpe yandi tulaka yawu na nzungu. Kasi ata muntu zabaka yinki yawu vwandaka.

⁴⁰ Ba sadilaka babakala yina madya, kasi ntangu ba mekaka supu, bawu lookaka na kutuba: «Muntu ya Nzambi, madya yayi ke kufwaka.» Mpe ba lendaka ve na kudya yawu.

⁴¹ Na yina, Elize tubaka: «Beno natina munu faline.» Yandi tulaka yawu na kati ya nzungu, mpe na manima yandi tubaka: «Beno sadila bantu yayi madya samu ti bawu kudya.» Kima ya yimbi vwandaka dyaka ve na madya yango.

Elize dikilaka bantu nkama

⁴² Muntu mosi katukaka na kizunga Baale-Salisa. Na kati ya saki ya yandi, yandi natina muntu ya Nzambi mampa: makumi zole ya mampa ya oloze na mampa yina ba sadilaka na faline ya malu-malu. Ya vwandaka bambuma ya ntete ya bilanga ya yandi. Elize tubaka: «beno kabula yawu mpe beno kudya.»

⁴³ Kasi kisadi ya yandi tubaka: «wapi mutindu mu ke kabula yawu na bantu nkama?» Elize tubaka: «kabula yawu na bantu. Yave ke na kutuba: “ba ke kudy a mpe ya nkaka ke bikana.”»

⁴⁴ Kisadi kabulaka mampa yango. Bawu kudyaka mpe ya nkaka bikanaka, mutindu Yave tubaka yawu.

5

Lunyakusu ya Namane

¹ Namane, mfumu ya binwani ya ntinu ya Alame, vwandaka muntu ya mfunu na mantwala ya mfumu ya yandi. Bantu vwandaka zitisa yandi mingi, samu ti ni na yandi Yave nungisaka yinsi ya Alame. Kasi Namane, kinwani yayi ya kibakala, vwandaka bela kimbevo ya mpusu.

² Binwani ya yinsi ya Alame kwendaka nwana. Kuna na Isayeli, ba bwilaka ndumba mosi mpe ba nataka yandi na yinsi ya Alame. Ndumba yango kumaka kisadi ya kento ya Namane.

³ Kilumbu mosi, ndumba yango tubaka: «Aa! Kana mfumu ya munu kwenda tala kaka mumbikudi yina kele na Samaliya, mumbikudi yina ke nyakisa yandi na kimbevo ya mpusu yina kele na yandi.»

⁴ Namane kwendaka tuba na ntinu: «Ndumba ya Isayeli me zabisa munu mutindu yayi mpe mutindu yayi.»

⁵ Na yina, ntinu ya Alame tubaka: «Kwenda, mu ke fidisa mukanda na ntinu ya Isayeli.» Namane nataka Batalente kumi mpe mafunda makumi

sambanu (6 000) ya mbongo ya wolo mpe binkuti kumi ya feti.

⁶ Yandi pesaka mukanda na ntinu ya Isayeli. Na mukanda yango ba sonikaka mutindu yayi: «Mu me fidisaka kisadi ya munu, Namane, samu ti nge nyakisa yandi na kimbevo ya yandi ya mpusu.»

⁷ Na manima ya kutanga mukanda yina, ntinu ya Isayeli pasulaka binkuti ya yandi mpe yandi tubaka: «Mu me kuma Nzambi, yina ke pesaka luzingu to ke pesaka lufwa, samu ti yandi kutuba na munu ti mu nyakisa muntu na kimbevo ya yandi ya mpusu? Benoit tala benoit mosi, yandi ke na kutosila munu mambu.»

⁸ Ntangu Elize, muntu ya Nzambi, kuwaka ti ntinu ya Isayeli pasulaka binkuti ya yandi, yandi tumisaka bantu na kwenda tuba na ntinu: «Samu na yinki nge me pasula binkuti ya nge? Mulemvo ya nge, bika ti yandi kwiza na sika ya munu, mpe yandi ke zaba ti ya kele na mumbikudi na Isayeli.»

⁹ Namane kwizaka na bampunda ya yandi, na bapusu-pusu ya yandi ya mvita mpe yandi telamaka na mantwala ya yinzo ya Elize.

¹⁰ Elize fidisaka ntumwa na kwenda tuba na Namane: «Kwenda, nge yobila bambala nsambwadi na nzadi ya Yolodani. Nge ke beluka mpe nge ke kuma ya kuvedila.»

¹¹ Namane kumaka na nkele mpe yandi kwendaka ya yandi. Yandi vwandaka tuba: «Mu vwandaka banza ti yandi ke basika mpe yandi ke telama na mantwala ya munu. Yandi ke bokila Nkumbu ya Yave, Nzambi ya yandi. Yandi ke tula diboko na kisika yina ke na mpasi mpe yandi ke

nyakisa munu na kimbevo ya munu ya mpusu.

¹² Banzadi ya Damase, Abana mpe Palepale, yawu me lutila ve maza nyonso ya Isayeli? Mu lenda yobila kuna ve samu ti mu kuma ya kuvedila?»

Na manima, Namane balukaka mpe yandi kwendaka na nkele nyonso.

¹³ Kasi bisadi ya yandi kwizaka tuba na yandi: «Mfumu, kana mumbikudi tubaka na nge na kusala dyambu ya mpasi, nge zolaka sala yawu ve? Samu na yinki nge ke manga na kusala mambu yina yandi me tumisa nge? Yandi me tuba kaka ti: “yobila na Yolodani mpe nge ke kuma ya kuvedila.”»

¹⁴ Namane kulumukaka mpe yandi kotaka bambala nsambwadi na kati ya nzadi ya Yolodani. Yawu salamaka mutindu muntu ya Nzambi tubaka. Nzutu ya yandi kumaka mutindu nzutu ya mwana ya fyoti. Yandi kumaka ya kuvedila.

¹⁵ Namane, na bantu ya yandi nyonso, vutukaka na sika ya muntu ya Nzambi. Namane telamaka na mantwala ya Elize mpe yandi tubaka: «ya tsyelika, mu me ndima ti na ntoto nyonso, Nzambi ya nkaka kele ve, kaka ni Nzambi ya Isayeli. Mulemvo ya nge, ndima dikabu yayi munu kisadi ya nge me natina nge.»

¹⁶ Elize vutulaka: «Na Nkumbu ya Yave, Nzambi ya moyo, Nzambi yina mu ke na kusadila, mu ke ndima yawu ve.» Namane tatamanaka samu ti Elize kundima, kasi yandi mangaka.

¹⁷ Namane tubaka: «Mutindu nge me manga, mulemvo ya nge, pesa na munu kisadi ya nge muswa ya kubaka ata mwa ndambu ya ntoto yina

bampunda ya munu zole ya mutela ya nkufi lenda nata. Samu ti mu ke pesa dyaka ve minkayulu ya kuyoka to minkayulu ya nkaka na banzambi ya nkaka. Mu ke pesa yawu kaka na Yave.

¹⁸ Bika ti Yave kulemvokila kisadi ya nge, samu na mambu yayi: Ntangu mfumu ya munu ntinu ya Alame ke kwendaka na yinzo ya lusambulu ya nzambi Limone samu na kufukama, yandi ke yekamaka na diboko ya munu. Munu mpe mu ke fukamaka na yinzo ya lusambulu ya nzambi Limone. Bika ti Yave kulemvokila munu ntangu mu ke fukamaka na yinzo ya lusambulu ya nzambi Limone.»

¹⁹ Elize tubaka na yandi: «Kwenda na kizunu!» Na manima, Namane kwendaka.

Yimbi yina Ngeyazi salaka

Namane vwandaka me kuma ntete ntama ve,

²⁰ Ngeyazi, kisadi ya Elize muntu ya Nzambi, tubaka na yisi ya ntima ya yandi: «Mfumu ya munu me manga makabu ya Namane, mu-Alame. Na Nkumbu ya Yave, Nzambi ya moyo, mu ke kima mbangu na kulanda yandi, samu ti yandi kupesa munu mwa kima!»

²¹ Na yina, Ngeyazi landaka Namane na nswalu mpe ntangu Namane talaka yandi, Namane kulumukaka na nswalu na pusu-pusu ya yandi ya mvita samu na kwenda bwabana Ngeyazi. Namane yufulaka Ngeyazi: «Mambu nyonso kele kwandi mbote?»

²² Ngeyazi vutulaka: «Mambu nyonso kele mbote! Mfumu ya munu me fidisa munu na kuzabisa nge mutindu yayi: “bantwenya zole na kati ya kimvuka ya mimbikudi me kwiza na

yinzo ya munu. Bawu me katuka na kizunga ya myongo ya Efalayime. Mulemvo ya nge, pesa samu na bawu Talente mosi ya palata mpe binkuti zole ya feti.”»

²³ Namane tubaka na yandi: «ndima na kubaka Batalente zole.» Namane tatamanaka na kulomba na Ngeyazi na kundima yawu. Na yina, Namane tulaka makumi sambanu ya bakilo ya palata na basaki zole, yandi bakaka mpe binkuti zole ya feti. Yandi pesaka yawu na bisadi zole ya yandi, mpe bisadi yina nataka yawu na sika ya Ngeyazi.

²⁴ Ntangu bawu kumaka na kisika yina ba ke bokilaka Ofele, Ngeyazi bakaka dikabu, yandi kwendaka tula yawu na kati ya yinzo ya yandi. Yandi vutulaka bisadi zole yina, mpe bawu kwendaka.

²⁵ Na manima, Ngeyazi yandi mosi kwizaka tala na mantwala ya mfumu ya yandi. Elize yufulaka yandi: «Ngeyazi, wapi kisika nge me katuka?» Ngeyazi vutulaka: «Mu me kwenda ata kisika.»

²⁶ Kasi Elize tubaka: «Mu vwandaka kuna na kimpeve ntangu muntu yina vwandaka kulumuka na nswalu nyonso na pusu-pusu ya yandi ya mvita samu na kubwabana nge. Nge me banza ti yayi kele ntangu ya kuzwa palata, binkuti, bilanga ya bayinti ya olive, bilanga ya bayinti ya vinu, mameme, bankombo, bangombe, bisadi ya babakala mpe ya bakento?»

²⁷ Kimbevo ya mpusu ya Namane ke kuzwa nge, na bana ya nge, bantangu nyonso. Ngeyazi katukaka kisika vwandaka Elize. Yandi kumaka

ya kufuluka na kimbevo ya mpusu. Yandi nyonso kumaka mpembe ya kulutila!

6

Elize yulukisaka kisengo ya soka na zulu ya maza

¹ Kilumbu mosi, muntu mosi na kati ya kimvuka ya mimbikudi tubaka na Elize: «Mfumu, tala kisika yayi beto ke vukanaka me lutila fyoti samu na beto nyonso.

² Pesa beto muswa, beto kwenda pene-pene ya nzadi ya Yolodani samu na kuzenga bayinti. Kana konso muntu kunata yinti mosi-mosi, beto ke tunga yinzo mpe yawu ke vwanda kisika yina beto ke banda na kuvukanaka.» Elize vutulaka: «Beno lenda kwenda.»

³ Mosi na kati ya bawu tubaka: «Mfumu, mulemvo ya nge, yawu kele mbote ti nge kwenda na beto.» Elize vutulaka: «Ya kele mbote. Mu ke kwenda na beno.»

⁴ Elize kwendaka na bawu. Bawu kumaka pene-pene ya nzadi ya Yolodani mpe bawu zengaka bayinti.

⁵ Ntangu muntu mosi na kati ya bawu vwan-daka zenga yinti, kisengo ya soka katukaka na yinti ya yawu mpe yawu kwendaka kubwa na maza. Muntu yango lookaka: «Aa! Mfumu ya munu, yawu kele soka ya ngana mu kwendaka baka!»

⁶ Muntu ya Nzambi yufulaka yandi: «Wapi kisika yawu me kubwa?» Muntu yango lakisaka Elize kisika yina kisengo ya soka kubwaka. Elize zengaka kibuku ya yinti. Yandi losaka yawu kisika

yina kisengo ya soka kubwaka. Mpe kisengo ya soka yulukaka na zulu ya maza.

⁷ Elize tubaka na yandi: «Baka yawu!»

Nkonga mosi ya binwani kufwaka meso

⁸ Ntangu ntinu ya Alame vwandaka na mvita na bantu ya Isayeli, yandi salaka lukutakanu na bantu yina ke salaka na yandi mpe yandi tubaka: «Binwani ya munu ke sala kivwandu ya bawu na kisika yayi.»

⁹ Kasi muntu ya Nzambi fidisaka muntu samu na kuzabisa ntinu ya Isayeli: «Sala keba na kulutula na nzila yina, samu ti binwani ya yinsi ya Alame kele kuna.»

¹⁰ Na yina, ntinu ya Isayeli fidisaka binwani ya yandi na kukeba kisika yina muntu ya Nzambi zabisaka bawu.

Bambala mingi mambu yina salamaka mpe Elize vwandaka kebisa ntinu. Ntinu mpe vwandaka sala keba na bisika yina.

¹¹ Ntinu ya Alame kumaka na boma. Yandi bokilaka bamfumu ya binwani ya yandi mpe yandi tubaka na bawu: «Ya kele na muntu mosi na kati ya beto ke na kuteka beto na ntinu ya Isayeli. Beno zabisa munu ya kele nani?»

¹² Mfumu mosi ya binwani tubaka: «Ntinu, awa muntu ve me tekisa beto na ntinu ya Isayeli. Kasi ni mumbikudi Elize yina kele na Isayeli. Ni yandi kele na lulendo ya kuzabisa na ntinu ya Isayeli mambu nyonso yina nge ke tubaka na mansweki na kati ya kivinga ya nge.»

¹³ Ntinu ya Alame tubaka: «Beno kwenda tala kisika yina yandi kele, samu ti mu kanga yandi.»

Ba zabisaka yandi: «Elize kele na mbanza Dotane.»

¹⁴ Ntinu fidisaka nkonga ya binwani mingi na bapusu-pusu ya mvita na bampunda. Bawu kumaka kuna na mpimpa mpe bawu zungaka mbanza yina.

¹⁵ Na suka-suka, kisadi ya muntu ya Nzambi basikaka na ngaanda mpe yandi talaka binwani, na bapusu-pusu ya mvita, na bampunda. Bawu vwandaka me zunga mbanza. Yandi tubaka na Elize: «Mfumu ya munu, wapi mutindu beto ke sala?»

¹⁶ Elize vutulaka: «Kutala boma ve! Binwani yina kele na beto me lutila mingi na binwani yina kele na bawu.»

¹⁷ Elize sambilaka mutindu yayi: «Yave, fungula meso ya kisadi ya munu, samu ti yandi kutala!» Yave fungulaka meso ya kisadi ya Elize mpe yandi talaka na zulu ya mongo bapusu-pusu ya mvita mpe bampunda ya tiya vwandaka ya kuzunga Elize.

¹⁸ Binwani ya yinsi ya Alame vwandaka belama na kisika yina vwandaka Elize. Na yina, Elize sambilaka mutindu yayi: «Yave, kufwa meso ya binwani yayi!» Mpe Yave kufwaka meso ya bawu mutindu Elize lombaka yawu.

¹⁹ Elize tubaka na binwani yina: «Beno me zim-bana nzila. Beno landa munu, mu lakisa beno nzila. Mu ke nata beno na sika ya muntu yina beno ke na kusosa.» Mpe Elize nataka bawu na Samaliya.

²⁰ Ntangu bawu kotaka na Samaliya, Elize sambilaka mutindu yayi: «Yave, fungula meso ya bawu

samu ti bawu kutala!» Yave fungulaka meso ya bawu, mpe bawu talaka ti bawu vwandaka na kati ya mbanza Samaliya.

²¹ Na kutala bantu yina, ntinu ya Isayeli yufulaka Elize mutindu yayi: «Tata ya munu, mu kufwa bantu yayi? Mu kufwa bawu?»

²² Elize vutulaka: «Kufwa bawu ve! Nge ke na kifu ya kufwaka bantu yina nge ke bwilaka na mvita? Pesa bawu madya, bawu kudya mpe kunwa. Na manima, nge ke vutula bawu na sika ya ntinu ya bawu.»

²³ Ntinu ya Isayeli salaka feti ya nene, yandi pesaka bawu madya mpe bawu kudyaka mpe kunwaka. Na manima yandi bikaka ba vutuka na sika ya ntinu ya bawu. Kubanda ntangu yina, binwani ya yinsi ya Alame bikaka na kukota dyaka na yinsi ya Isayeli.

Nsatu ya nene kotaka na Samaliya

²⁴ Na manima ya mwa bilumbu, Bene-Adade, ntinu ya Alame, kutikisaka binwani ya yandi mpe bawu kwendaka zunga mbanza Samaliya samu na kunwanisa yawu.

²⁵ Nsatu ya nene kotaka na Samaliya. Bambeni zungaka mbanza. Na yina, yintu ya mbuluku kumaka na ntalu ya makumi nana ya mbongo ya bisengo mpe bikunku yiya na kati ya bikunku kumi ya Kabe* ya matufi ya dibembe kumaka na ntalu ya bambongo tanu ya bisengo.

²⁶ Kilumbu mosi, ntinu ya Isayeli vwandaka tambula na zulu ya bibaka ya lupangu ya mbanza

* **6:25** *Kabe* mosi lenda sala keba ve litele mosi.

mpe kento mosi vwandaka looka mutindu yayi: «Mfumu ya munu, ntinu sadisa munu!»

²⁷ Ntinu tubaka: «Kana Yave sadisa nge ve, na yinki mu ke sadisa nge? Mu kele na bambuma ya faline to ya vinu ya kusadisa nge?»

²⁸ Na manima, ntinu yufulaka yandi: «yinki nge zola?» Yandi vutulaka: «kento yayi zabisaka munu mutindu yayi: “pesa mwana ya nge samu ti beto kudya yandi bubu yayi, mpe mbasi, beto ke kudya mwana ya munu.”

²⁹ Beto lambaka mwana ya munu mpe beto kudya yandi. Kilumbu yina vwandaka landa, mu tubaka na yandi: “pesa mwana ya nge samu ti beto kudya yandi.” Kasi yandi bumbaka mwana ya yandi.»

³⁰ Ntangu ntinu kuwaka mambu yina, yandi pasulaka binkuti ya yandi. Mutindu ntinu vwandaka tambula na zulu ya bibaka ya lupangu ya mbanza, bantu talaka ti ntinu lwataka ngoto na yisi ya binkuti ya yandi.

³¹ Ntinu tubaka: «Bika ti Nzambi kupesa munu kitumbu ya kulutila kana bubu yayi mu zenga ve yintu ya Elize, mwana ya Safate.»

Elize zonzilaka nsukunu ya nsatu ya nene

³² Kaka na ntangu yina mpe, Elize vwandaka na lukutakanu na bakuluntu nyonso ya mbanza na kati ya yinzo ya yandi. Ntinu fidisaka kisadi mosi ya yandi na sika ya Elize. Tekila kisadi yina kuma na sika ya Elize, Elize tubaka na bakuluntu yina: «Beno tala! Mwana ya muvondi yayi me fidisa muntu samu na kuzenga munu yintu. Ntangu yandi ke kuma, beno kanga mwelo mpe beno

kotisa yandi ve. Mu ke na kuwa makelele ya makulu ya mfumu ya yandi, yina ke na kulanda yandi.»

³³ Elize vwandaka me manisa ntete ve na ku-zonza, muntu yango kumaka mpe yandi tubaka: «Mpasi yayi me katuka na Yave! Yinki mu lenda kuzwa dyaka na sika ya Yave?»

7

¹ Elize vutulaka: «kuwa mambu ya Yave! Yave ke na kutuba: “kilumbu ya mbasi na ngunga yayi, kuna na nkotolo ya mbanza yayi ya Samaliya, bantu ke banda na kusumba Seya mosi ya faline ya kitoko na Sekele mosi mpe Baseya zole ya oloze na Sekele mosi.”»

² Kisadisi ya ntinu tubaka na muntu ya Nzambi: «ata ti Yave fungula banela ya mazulu, mambu yina nge me tuba lenda kusalama?» Na yina, Elize vutulaka: «nge ke tala yawu na meso ya nge, kasi nge ke kudya yawu ve.»

Bantu ya yinsi ya Alame kimaka kivwandu ya bawu

³ Na nkotolo ya mbanza, ya vwandaka na bantu yiya yina vwandaka na kimbevo ya mpusu. Bawu tubaka bawu na bawu: «Samu na yinki beto me vwandaka awa na kuingilaka lufwa?

⁴ Kana beto tuba ti beto kota na mbanza, beto ke kufwa samu ti nsatu ya nene ke kuna. Kana beto vwanda kaka awa, beto ke kufwa kaka. Mbote beto kwenda na kivwandu ya bantu ya Alame. Kana bawu kufwa beto ve, beto ke zinga. Kana bawu kufwa beto, beto ke kufwa.»

⁵ Na nkokila, bawu telamaka mpe bawu kwendaka na kivwandu ya bantu ya Alame. Ntangu bawu kumaka na ndilu ya kivwandu ya bantu ya Alame, bawu talaka ata muntu kuna.

⁶ Yave salaka ti makelele ya bapusu-pusu ya mvita, makelele ya bampunda, na makelele ya nkonga ya nene ya binwani kuwakana na kivwandu ya bantu ya Alame. Na yina, bawu tubaka bawu na bawu: «Ntinu ya Isayeli me futa ntinu ya ba-Iti na ntinu ya Ngipiti samu na kunwanisa beto.»

⁷ Bawu telamaka mpe bawu kimaka kivwandu ya bawu na nkokila. Bawu bikaka bayinzo ya bawu ya lele, bampunda, bambuluku mpe bima ya bawu nyonso. Bawu kimaka samu na kuvuukisa luzingu ya bawu.

⁸ Bantu yiya yina ya kimbevo ya mpusu kumaka na ndilu ya kivwandu ya bantu ya Alame. Bawu kotaka na yinzo mosi ya lele, bawu kudyaka mpe kunwaka. Na manima, bawu bakaka palata na wolo na binkuti. Bawu kwendaka bumba yawu. Bawu vutukaka mpe bawu kotaka na kati ya yinzo ya nkaka ya lele. Bawu bakaka bima ya nkaka yina vwandaka kuna mpe bawu kwendaka bumba yawu.

Mbanza Samaliya vuukaka

⁹ Bantu ya kimbevo ya mpusu tubaka bawu na bawu: «Beto ke na kusala yimbi. Bubu yayi kele kilumbu ya nsangu ya mbote. Kana beto vwanda swii mpe kana beto vingila tii bwisi kutsya, beto

ke kuzwa kitumbu. Beto kwendeno na yinzo ya ntinu samu na kuzabisa mambu yayi.»

¹⁰ Bawu kwendaka bokila bankebi ya mwelo ya mbanza mpe bawu tubaka: «Beto vwandaka me kota na kivwandu ya bantu ya Alame, kasi ata muntu ke kuna. Beto vwandaka me kuwa ata ndinga ya muntu ve. Beto vwandaka me tala kaka bampunda na bambuluku ya kukangama mpe bayinzo ya lele yina bawu bikaka.»

¹¹ Ba bokilaka bankebi ya mwelo mpe bankebi ya mwelo kwendaka pesa nsangu yina na sika ya bantu yina ke salaka na ntinu.

¹² Ntinu telamaka na kati-kati ya mpimpa, yandi tubaka na bantu yina ke salaka na yandi: «Mu ke zabisa beno mambu yina bantu ya Alame ke na kukubika samu na beto. Bawu zaba ti beto ke na nsatu ya nene, ni yawu yina bawu me bika kivwandu ya bawu samu na kwenda bum-bama na kati ya bilanga mpe bawu ke na kutuba: “ntangu bawu ke basika na mbanza, beto ke bwila bawu ya moyo.”»

¹³ Mosi na kati ya bayina ke salaka na ntinu tubaka: «beto baka bampunda tanu yina me bikana na beto na mbanza. Yawu kele mutindu nkonga nyonso ya Isayeli yina me bikana, yawu kele mpe mutindu nkonga nyonso ya Isayeli yina me kufwa. Beto fidisa bawu mpe beto ke tala.»

¹⁴ Na yina, ntinu fidisaka bantumwa na kulanda binwani ya yinsi ya Alame. Yandi tubaka: «beno kwenda tala yinki ke na kusalama kuna!» Bawu bakaka bapusu-pusu zole ya mvita na bampunda ya yawu zole.

¹⁵ Bawu kwendaka mpe vwandaka landa makulu ya bantu ya Alame tii na nzadi ya Yolodani. Nzila nyonso vwandaka ya kufuluka na binkuti mpe bima yina bantu ya Alame vwandaka kwenda losa na kukima ya bawu ya mbangu-mbangu. Bantumwa vutukaka mpe bawu zabisaka mambu yina na sika ya ntinu.

¹⁶ Kaka na ntangu yina, bantu ya Samaliya kwendaka na nswalu nyonso na kivwandu ya bantu ya Alame samu na kubaka bima yina vwandaka kuna. Bantu vwandaka sumba Seya mosi ya faline ya kitoko na Sekele mosi mpe bakilo Baseya zole ya oloze na Sekele mosi, mutindu Yave tubaka yawu.

¹⁷ Ntinu fidisaka kisadisi ya yandi, samu ti yandi kwenda kenga nkotolo ya mbanza. Kasi bantu dyataka yandi na nkotolo ya mbanza mpe yandi kufwaka, mutindu muntu ya Nzambi tubaka ntangu yina ntinu kwizaka na sika ya yandi.

¹⁸ Muntu ya Nzambi tubaka na ntinu: «Kilumbu ya mbasi na ngunga yayi kuna na nkotolo ya mbanza yayi ya Samaliya, bantu ke banda na kusumba Seya mosi ya faline ya kitoko na Sekele mosi mpe Baseya zole ya Oloze na Sekele mosi.»

¹⁹ Kisadisi ya ntinu tubaka na muntu ya Nzambi: «Ata ti Yave fungula banela ya mazulu, mambu yina nge me tuba lenda kusalama?» Na yina, Elize vutulaka: «Nge ke tala yawu na meso ya nge, kasi nge ke kudya yawu ve.»

²⁰ Ni mambu yayi kuminaka mfumu ya binwani yina ntinu ke zolaka mingi. Bantu fyetikisaka yandi mpe bawu dyataka yandi na mwelo ya mbanza mpe yandi kufwaka.

8

Nsuka ya nongo ya kento ya mu-Suneme

¹ Elize tubaka mutindu yayi na kento yina yandi vumbulaka mwana na lufwa: «Katuka na yinsi yayi nge na dikanda ya nge mpe beno kwenda zinga na kisika yina beno lenda zinga, samu ti Yave ke fidisa nsatu ya nene mpe yawu ke zingila bamvula nsambwadi na yinsi yayi.»

² Kento yango salaka mutindu muntu ya Nzambi zabisaka yandi. Yandi na dikanda ya yandi, bawu kwendaka. Yandi kwendaka zinga na bunzenza, na yinsi ya ba-Filiseti, bamvula nsambwadi.

³ Na nsuka ya bamvula nsambwadi, kento yango katukaka yinsi ya ba-Filiseti mpe yandi vutukaka na yinsi ya yandi. Yandi kwendaka yawula na sika ya ntinu samu na mambu yina me tadila yinzo mpe bilanga ya yandi.

⁴ Na ntangu yina, ntinu vwandaka solola na Ngeyazi, kisadi ya muntu ya Nzambi. Ntinu tubaka na yandi: «Zabisa munu mambu nyonso ya ngitukulu yina Elize salaka.»

⁵ Kaka na ntangu yina Ngeyazi vwandaka zabisa ntinu mutindu Elize vumbulaka muntu ya kufwa, mama ya mwana yina vumbukaka na lufwa, kwizaka yawula na sika ya ntinu, samu na mambu yina me tadila yinzo mpe bilanga ya yandi. Ngeyazi tubaka: «Mfumu, ntinu ya munu,

tala kento mpe tala mwana yina Elize vumbulaka na lufwa.»

⁶ Ntinu yufulaka kento yango mpe kento zabisaka ntinu mambu nyonso. Ntinu soolaka muntu mosi ya mfunu yina ke salaka na yandi, yandi tubaka na yandi: «Sala ti ba vutula na kento yayi bima ya yandi nyonso. Ba vutula mpe madya yina bilanga ya yandi butaka, kubanda kilumbu yina yandi kwendaka tii bubu yayi.»

Elize na Azaye

⁷ Elize kwendaka na Damase. Bene-Adade, ntinu ya Alame, vwandaka na kimbevo. Bantu tubaka na ntinu: «Muntu ya Nzambi me kwiza awa.»

⁸ Ntinu tubaka na Azaye: «Baka dikabu mpe kwenda tala muntu ya Nzambi. Yandi yufula Yave na yina me tadila munu, na kuzaba kana mu ke nyaka na kimbevo yayi.»

⁹ Azaye kwendaka tala Elize. Yandi nataka dikabu na bima nyonso ya kulutula kitoko yina kele na Damase. Bima yango nyonso, ni basamo makumi yiya nataka yawu. Ntangu yandi kumaka, yandi kwendaka na mantwala ya Elize mpe yandi tubaka: «Mwana ya nge, Bene-Adade ntinu ya Alame, me tumisa munu na sika ya nge na kuyufula nge: “mu ke nyaka na kimbevo yayi?”»

¹⁰ Elize vutulaka: «kwenda zabisa yandi: “nge ke nyaka!”. Kasi ya tsyelika, Yave me lakisa munu ti yandi ke kufwa.»

¹¹ Kizizi ya muntu ya Nzambi sobaka. Yandi vwandaka ntete swii, mpe yandi bandaka na kudila.

¹² Azayeke yufulaka: «mfumu ya munu, samu na yinki nge ke na kudila?» Elize vutulaka: «mu ke na kudila samu ti mu me zaba mpasi yina nge ke talisa bantu ya Isayeli. Nge ke nyengisa bambanza yina ba tungaka na bibaka ya lukengolo. Nge ke kufwa bantwenya na mbele ya mvita. Nge ke nika bana ya fyoti mpe nge ke pasula bivumu ya bakento ya bivumu.»

¹³ Azayeke tubaka: «Nani mu kele, munu kisadi ya nge, na kusala mambu ya mutindu yina, munu muntu ya mpamba-mpamba?» Elize vutulaka: «Yave me lakisa munu ti nge ke kuma ntinu ya Alame.»

¹⁴ Na manima, Azayeke bikaka Elize mpe yandi vutukaka na sika ya mfumu ya yandi. Ntinu yufulaka yandi: «Yinki Elize me zabisa nge?» Azayeke vutulaka: «Yandi me zabisa munu ti nge ke nyaka.»

¹⁵ Na kilumbu yina landaka, Azayeke bakaka divunga, yandi tulaka yawu na kati ya maza. Na manima, yandi fukaka kizizi ya ntinu na divunga yango, mpe ntinu kufwaka. Azayeke yalaka na kisika ya ntinu.

Yolame ntinu ya Yuda (2Kk 21.2-20)

¹⁶ Na mvula ya tanu ya kintinu ya Yolame mwana ya Akabe ntinu ya Isayeli, Yosafate vwan-daka ntete ntinu ya Yuda. Na ntangu yina mpe, Yolame mwana ya Yosafate kumaka ntinu ya Yuda.

¹⁷ Yolame vwandaka na bamvula makumi tatu na zole ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula nana na Yelusalemi.

¹⁸ Yandi landaka mavanga ya bantinu ya Isayeli, mutindu dikanda ya Akabe, samu ti yandi kwe-laka mwana ya Akabe. Yandi salaka yimbi na mantwala ya Yave.

¹⁹ Kasi Yave zolaka ve na kumwangisa yinsi ya kintinu ya Yuda samu na Davidi, kisyelo ya yandi. Yandi tubaka na Davidi ti bantangu nyonso, Davidi ke kondwa ve muntu ya dikanda ya yandi yina ke yala.

²⁰ Na ntangu ya kintinu ya Yolame, bantu ya Edome mangaka na kuvwanda dyaka na yisi ya lutumu ya Yuda mpe bawu soolaka ntinu ya bawu, bawu mosi.

²¹ Yolame, ntinu ya Yuda kwendaka kuna na Sayile na bapusu-pusu ya yandi nyonso ya mvita. Yandi telamaka na mpimpa, yandi kufwaka bantu ya Edome yina vwandaka zunga bawu na bam-fumu yina ke nataka bapusu-pusu ya mvita. Mpe bawu kimaka, konso muntu na yinzo ya yandi.

²² Bantu ya Edome mangaka na kuvwanda dyaka na yisi ya lutumu ya Yuda tii bubu yayi. Kaka na bantangu yina mpe, bantu ya mbanza Libena salaka mutindu mosi.

²³ Mambu ya nkaka ya Yolame, nyonso yina yandi salaka kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

²⁴ Yolame kufwaka, ba tulaka yandi na ndyamu kuna na Mbanza Davidi, kisika mosi na bankooko ya yandi yina kufwaka. Mwana ya yandi Akazya yalaka na kisika ya yandi.

*Akazy, ntinu ya Yuda**(2Kk 22.1-6)*

²⁵ Na mvula ya kumi na zole ya kintinu ya Yolame, mwana ya Akabe ntinu ya Isayeli, Akazy, mwana ya Yolame kumaka ntinu ya Yuda.

²⁶ Akazy vwandaka na bamvula makumi zole na zole ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka mvula mosi na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi Atali. Atali vwandaka mwana ya Omeli, ntinu ya Isayeli.

²⁷ Yandi mpe landaka mavanga ya dikanda ya Akabe. Yandi salaka yimbi na mantwala ya Yave, mutindu salaka dikanda ya Akabe samu ti yandi kwelaka kento mosi na kati ya dikanda ya Akabe.

²⁸ Akazy kintwadi na Yolame, mwana ya Akabe kwendaka nwanisa Azayele, ntinu ya Alame, na mbanza Lamote ya Ngalaade. Kasi na kati ya mvita yina, bantu ya Alame lwalisaka Yolame.

²⁹ Ntinu Yolame vutukaka na Izelele samu na kubuka bamputa yina bantu ya Alame lwalisaka yandi, kuna na Lama, ntangu yandi vwandaka nwanisa Azayele, ntinu ya Alame. Akazy, mwana ya Yolame, ntinu ya Yuda, kwendaka tala Yolame, mwana ya Akabe, kuna na Izelele, samu ti yandi vwandaka na kati ya mpasi ya kulutula.

9

Ba byekaka Yewu ntinu ya Isayeli

¹ Mumbikudi Elize bokilaka muntu mosi na kati ya kimvuka ya mimbikudi mpe yandi tubaka na yandi: «Kubama mpe baka mbwata ya mafuta

samu na kukwenda na mbanza Lamote ya Ngalaade.

² Ntangu nge ke kuma kuna, nge ke talana na Yewu, mwana ya Yosafate, mutekolo ya Nimesi. Nge ke bokila yandi samu na kukatula yandi na kati-kati ya bampangi ya yandi, mpe nge ke nata yandi na kivinga, kisika ya beno zole.

³ Nge ke baka mbwata ya mafuta, nge ke mwangisa mafuta na zulu ya yintu ya yandi na kutuba: “Yave ke na kutuba: Mu ke na kubyeka nge samu ti nge vwanda ntinu ya Isayeli.” Na manima, nge ke fungula mwelo mpe nge ke kima, ata kovingila.»

⁴ Na yina, mumbikudi ya ntwenya kwendaka na Lamote ya Ngalaade.

⁵ Ntangu yandi kumaka kuna, bamfumu ya binwani ya Isayeli vwandaka na lukutakanu, mpe yandi tubaka: «mfumu, mu ke na dyambu ya kuzabisa nge.» Yewu yufulaka: «na kati ya beto nyonso yayi, nge ke na dyambu ya kuzabisa na nani?» Yandi vutulaka: «na nge, mfumu!»

⁶ Yewu telamaka mpe kotaka na yinzo. Mumbikudi dukulaka yandi mafuta na zulu ya yintu mpe yandi tubaka: «Yave, Nzambi ya Isayeli ke na kutuba: “Mu ke na kubyeka nge samu ti nge vwanda ntinu ya Isayeli, bantu ya Yave.

⁷ Nge ke kufwa bantu ya dikanda ya Akabe, mfumu ya nge. Mu ke futisa menga ya bisyelo ya munu yina ba tangisaka, menga ya mimbikudi mpe ya bisyelo nyonso ya Yave. Mu ke futisa yawu na Yezabele.

⁸ Bantu nyonso ya dikanda ya Akabe ke kufwa. Mu ke manisa na kufwa babakala nyonso ya

dikanda ya Akabe na Isayeli, ya vwanda mindongo to bantu ya kimpwanza.

⁹ Mu ke sala na bantu ya dikanda ya Akabe mutindu mu salaka na bantu ya dikanda ya Yelobowame, mwana ya Nebate. Mu ke sala mpe mutindu mosi na bantu ya dikanda ya Basa, mwana ya Ayiya.

¹⁰ Na yina me tadila Yezabele, bayimbwa ke kudya yandi na kati ya bilanga ya Yizelele mpe ata muntu ke kunda yandi.”» Na manima ya kutuba mambu yina, mumbikudi fungulaka mwelo mpe yandi kimaka.

¹¹ Ntangu Yewu basikaka mpe kwendaka vwanda kisika yina vwandaka bisadi ya mfumu ya yandi, ba yufulaka yandi: «Mambu nyonso kele mbote? Samu na yinki kilawu yina me kwiza tala nge?» Yewu vutulaka: «Beno me zaba mbote muntu mpe mambu ya yandi ya buzoba.»

¹² Kasi bawu tubaka: «Nge ke na kuvuna beto. Zabisa beto mambu yina yandi me zabisa nge.» Yewu tubaka: «Yandi me zabisa munu mutindu yayi mpe mutindu yayi. Yandi me zonza na munu: “Yave ke na kutuba: Mu me byeka nge samu ti nge vwanda ntinu ya Isayeli.”»

¹³ Na yina, bawu katulaka binkuti ya bawu mpe konso muntu na bawu tandaka yawu na yisi ya makulu ya Yewu, na zulu ya bikada. Bawu bandaka na kuwakisa muningu ya mpungi mpe bawu vwandaka tuba: «Yewu kele ntinu!»

Yewu kufwaka Yolame, ntinu ya Isayeli

¹⁴ Yewu, mwana ya Yosafate, mutekolo ya Nimesi, salaka mfundu samu na kufwa Yolame. Kaka na ntangu yina, Yolame na bantu nyonso ya Isayeli vwandaka keba mbanza Lamote ya Ngalaade yina Azayeke, ntinu ya Alame, vwandaka sosa na kubotola.

¹⁵ Ntinu Yolame vutukaka na Yizelele samu na kubuka bamputa yina bantu ya Alame lwalisaka yandi ntangu yandi nwanaka na Azayeke, ntinu ya Alame. Yewu tubaka: «Kana ya tsyeli bano kele kintwadi na munu, muntu ve ke basika na mbanza samu na kwenda pesa nsangu na Yizelele.»

¹⁶ Na manima, Yewu yulukaka na pusu-pusu ya yandi ya mvita samu na kukwenda na Yizelele, samu ti Yolame vwandaka ya kulala na zulu ya mfulu na kati ya mpasi. Mpe Akazyia, ntinu ya Yuda kwizaka tala Yolame.

¹⁷ Nkebi yina vwandaka na zulu ya yinzo ya mutela ya yinda ya Yizelele, talaka nkonga ya bantu yina vwandaka kwiza na Yewu mpe yandi tubaka: «Mu ke na kutala nkonga ya bantu ke na kukwiza.» Yolame tubaka: «Baka kinati-mpunda mpe fidisa yandi na kwenda bwabana bawu, mpe yandi yufula bawu, kana bawu ke na kukwiza na kizunu.»

¹⁸ Kinati-mpunda kwendaka bwabana Yewu mpe yandi tubaka: «Ntinu me tuba: “nge ke na kukwiza na kizunu?”» Yewu vutulaka: «kizunu ke na mambu na nge?» Baluka, vwanda na manima ya munu mpe landa munu. Nkebi tubaka: «ntumwa me kuma tii na sika ya bawu, kasi yandi me vutuka ve.»

¹⁹ Ntinu fidisaka kinati-mpunda ya zole. Yandi

kumaka na sika ya bawu mpe yandi tubaka: «ntinu me tuba: “nge ke na kukwiza na kizunu?”» Yewu vutulaka: «kizunu ke na mambu na nge? Baluka, vwanda na manima ya munu mpe landa munu.»

²⁰ Nkebi tubaka: «ntumwa me kwenda tii na sika ya bawu kasi yandi me vutuka ve. Mpe mutindu ya yandi ya kunata pusu-pusu ya mvita kele mutindu ya Yewu, mutekolo ya Nimesi, samu ti yandi ke nataka mutindu kilawu.»

²¹ Na yina, Yolame tubaka: «Beno kubika pusu-pusu ya munu ya mvita.» Ba kubikaka pusu-pusu ya yandi ya mvita. Yolame, ntinu ya Isayeli mpe Akazya, ntinu ya Yuda, bawu basikaka, konso muntu na pusu-pusu ya yandi, samu na kwenda bwabana Yewu. Mpe bawu kutaka yandi na bilanga ya Nabote, mu-Yizelele.

Lufwa ya Yolame, ntinu ya Isayeli

²² Ntangu Yolame kutanaka na Yewu, yandi yufulaka yandi: «Yewu, nge ke na kukwiza na kizunu?» Yewu vutulaka: «Wapi mutindu kizunu lenda vwanda kana mama ya nge Yezabele ke na kutatamana na kusambilaka banzambi ya nkaka mpe yandi ke na kusadila bampandu?»

²³ Yolame balukaka mpe yandi kimaka. Yandi tubaka na Akazya: «Sala keba! Yewu me tambila beto mutambu.»

²⁴ Yewu bakaka munani ya yandi ya mvita. Yandi kubulaka Yolame. Dyonga kotaka Yolame na mukongo. Yawu tobolaka yandi ntima mpe yawu basikaka na mantwala. Yolame kubwaka ya kufwa na kati ya pusu-pusu ya yandi ya mvita.

²⁵ Yewu tubaka na Bidekale, kinati-binwanunu ya yandi: «Baka nzutu ya Yolame mpe losa yawu na kati ya bilanga ya Nabote, mu-Yizelele. Bambuka moyo, ntangu yina beto vwandaka landa tata ya yandi Akabe na zulu ya pusu-pusu ya mvita, Yave tubaka mutindu yayi samu na kupesa yandi kitumbu:

²⁶ “mu talaka mutindu nge kufwaka Nabote na bana ya yandi, ni Yave me tuba yawu. Mu ke futisa nge yawu kaka na bilanga yayi nge kele! Ni Yave me tuba yawu.” Ntangu yayi, baka nzutu ya Yolame mpe losa yawu na kati ya bilanga yayi mutindu Yave tubaka yawu.»

*Lufwa ya Akazya, ntinu ya Yuda
(2Kk 22.7-9)*

²⁷ Ntangu Akazya, ntinu ya Yuda talaka mambu yina, yandi kimaka na nzila ya Bene-Ngane. Na yina, Yewu landaka yandi mpe yandi tubaka: «yandi mpe beno kufwa yandi na kati ya pusu-pusu ya yandi ya mvita.» Akazya lwalaka kuna na Ngule, pene-pene ya Yibeleyame. Yandi kimaka na Mengido mpe kuna, yandi kufwaka.

²⁸ Bisadi ya yandi nataka yandi na Yelusalemi na kati ya pusu-pusu ya yandi ya mvita. Ba tulaka yandi na ndyamu ya yandi, kisika ba tulaka bankooko ya yandi, na mbanza yina ba ke boki-laka Mbanza ya Davidi.

²⁹ Na mvula ya kumi na mosi ya kintinu ya Yolame, mwana ya Akabe, Akazya kumaka ntinu ya Yuda.

Lufwa ya Yezabele

³⁰ Yewu vwandaka me belama na nkotolo ya mbanza Yizelele. Ntangu Yezabele kuwaka yawu, yandi bongisaka meso ya yandi, yandi yidikaka bansuki ya yandi mpe yandi kwendaka tadikila na nela.

³¹ Kaka na ntangu yina Yewu kumaka na mwelo ya mbanza, Yezabele tubaka: «Nge Zimeli, nge me kwiza sala kizunu, nge yina kufwaka mfumu ya nge?»

³² Yewu talaka na zulu kuna na nela, mpe yandi tubaka na ngolo: «Nani kele na lweka ya munu? Nani?» Babakala zole to tatu ya mfunu yina ke salaka na ntinu tadikilaka yandi na nela.

³³ Yewu tumisaka mutindu yayi: «Beno losa yandi na yisi.» Ba losaka Yezabele na yisi. Menga ya yandi mwanganaka na bibaka ya lupangu mpe na bampunda. Yewu dyataka Yezabele.

³⁴ Na manima, Yewu kotaka na yinzo ya ntinu. Yandi kudyaka mpe kunwaka. Yandi tubaka: «beno baka kento yayi ya kusiingwa mpe beno kwenda kunda yandi. Samu ti yandi vwandaka mwana ya ntinu.»

³⁵ Bawu basikaka samu na kwenda kunda yandi, kasi bawu kutaka kaka yintu, makulu na maboko.

³⁶ Bawu vutukaka samu na kuzabisa Yewu dyambu yina. Yewu tubaka: «ya kele ni mutindu yina Yave tubaka na yinwa ya kisyelo ya yandi Eliya mu-Tisebi: “bayimbwa ke kudya nzutu ya Yezabele na kati ya bilanga ya Yizelele.”

³⁷ Mvumbi ya Yezabele ke kuma mutindu mboloso na kati ya bilanga ya Yizelele mpe

bantu ke lenda ve na kuzaba ti, yayi ni nzutu ya Yezabele.»

10

Yewu kufwa bantu nyonso ya dikanda ya Akabe

¹ Akabe vwandaka na bana makumi na Samaliya. Yewu sonikaka mikanda yina yandi fidisaka na Samaliya, na sika ya bakuluntu, na sika ya bamfumu ya luyalu ya Yizelele mpe na sika ya bayina vwandaka na kiyeko ya bana ya Akabe. Na kati ya mikanda yango, yandi sonikaka:

² «Mutindu bana ya mfumu ya beno kele na beno, na bapusu-pusu ya mvita, na bampunda, mpe beno ke na kuzinga na kati ya mbanza yina ke na bibaka ya lukengolo, mpe beno kele na binwanunu, ntangu beno ke yamba mukanda yayi,

³ beno tala mbote nani na kati ya na bana ya mfumu ya beno kele ya kulunga. Beno ke vwan-disa yandi na kiti ya kintinu ya tata ya yandi. Na manima, beno ke nwana samu na dikanda ya mfumu ya beno.»

⁴ Bayina yambaka mukanda yina kumaka na boma ya kulutila mpe bawu tubaka: «Bantinu zole ya muvimba lendaka ve na kuvibidila na mantwala ya Yewu. Wapi mutindu beto ke lenda na kuvibidila na mantwala ya yandi beto mosi?»

⁵ Na yina, mfumu ya yinzo ya kintinu, mfumu ya mbanza, bakuluntu mpe bayina ke na kiyeko ya bana, bawu tumisaka bantu na kwenda tuba na Yewu: «Beto kele bisadi ya nge. Nyonso yina nge ke tumisa beto, beto ke sala yawu. Beto ke byeka ata

muntu samu na kuvwanda ntinu. Sala mutindu nge zola.»

⁶ Yewu sonikaka dyaka mukanda ya nkaka. Na kati ya mukanda yango, yandi sonikaka: «Kana beno kele na lweka ya munu, kana beno wila munu, beno zenga bayintu ya bana ya mfumu ya beno, mpe mbasi, beno natina munu yawu na Yizelele na ngunga yayi.» Bana makumi ya ntinu vwandaka zinga na sika ya bakuluntu ya mbanza Samaliya yina vwandaka kulisa bawu.

⁷ Ntangu bamfumu yina yambaka mukanda yina, bawu bokilaka makumi ya bana ya Akabe. Ba kufwaka bana yango, ba tulaka bayintu ya bawu na kati ya bitunga mpe ba fidisaka yawu na Yewu, kuna na Yizelele.

⁸ Ntumwa mosi kwizaka zabisa Yewu: «Bawu me natina nge bayintu ya bana ya ntinu.» Na yina, Yewu tubaka: «Beno kabula yawu na bikunku zole mpe beno tula yawu na nkotolo ya mbanza. Yawu kuvwanda kuna tii mbasi na suka.»

⁹ Na suka, Yewu basika mpe kwendaka telama na mantwala ya bantu nyonso mpe yandi tubaka: «Beno me sala yimbi ve! Ni munu salaka mfundu ya kufwa mfumu ya munu, ntinu Yolame mpe mu kufwaka yandi. Kasi bawu nyonso yayi, nani me kufwa bawu?

¹⁰ Beno fwana kuzaba ti ya kele ve na dyambu yina ke salama ve na kati na mambu nyonso ya Yave, yina Yave tubaka samu na bantu ya dikanda ya Akabe. Yave me lungisa mambu nyonso yina yandi tubaka na yinwa ya kisyelo ya yandi, Eliya.»

¹¹ Na manima, Yewu manisaka na kufwa bantu nyonso yina bikanaka na dikanda ya Akabe na

mbanza Yizelele. Yandi kufwaka mpe bantu ya yandi ya mfunu, bantu yina yandi vwandaka zola mingi, mpe banganga-nzambi ya yandi. Yandi bikaka ata muntu mosi ve.

*Yewu kufwaka dikanda ya Akazya
(2Kk 22.8)*

¹² Na manima, Yewu kwendaka na Samaliya. Na nzila ya Bete-Ekede-ya-mivungi,

¹³ Yewu bwabanaka bampangi ya Akazya, ntinu ya Yuda, mpe yandi yufulaka bawu: «Beno kele banani?» Bawu vutulaka: «Beto kele bampangi ya Akazya. Beto ke na kukwenda pesa mbote na bana ya ntinu mpe bana ya Yezabele, kento ya ntinu.»

¹⁴ Yewu tubaka: «Beno bwila bawu ya moyo! Ba bwilaka bawu ya moyo mpe ba zengaka bawu balaka samu na kulosa bawu na kati ya dibulu ya Bete-Ekede.» Bawu vwandaka babakala makumi yiya na zole, mpe Yewu bikaka ve ti mosi na kati ya bawu kuvuuka.

Yewu bwabanaka Yonadabe

¹⁵ Yewu katukaka kuna mpe yandi kwendaka bwabana Yonadabe, mwana ya Lekabe. Yonadabe vwandaka kwiza bwabana Yewu. Yewu saku-munaka yandi mpe tubaka: «Ntima ya nge kele ya kufunguka na munu mutindu ntima ya munu kele ya kufunguka na nge?» Yonadabe vutulaka: «Ntima ya munu kele ya kufunguka na nge.» Yewu vutulaka: «Kana yawu kele ya kufunguka, pesa munu diboko ya nge.» Yonadabe pesaka yandi diboko. Na yina, bawu yulukaka na pusu-pusu ya mvita ya Yewu.

¹⁶ Na manima, Yewu tubaka: «Kwiza na munu mpe nge ke tala mutindu ya luzolo ya kulutula yina mu ke na yawu samu na Yave.» Yewu nataka Yonadabe na pusu-pusu ya yandi ya mvita.

¹⁷ Ntangu bawu kumaka na Samaliya, Yewu manisaka na kufwa bantu nyonso yina bikanaka na dikanda ya Akabe, bayina vwandaka zinga na Samaliya. Yandi kufwaka bawu nyonso mutindu Yave tubaka yawu na yinwa ya mumbikudi Eliya.

Yewu kufwaka bantu yina ke sambilaka nzambi Baale

¹⁸ Na manima, Yewu kutikisaka bantu nyonso ya Samaliya mpe yandi tubaka na bawu: «Akabe vwandaka sadila mingi ve nzambi Baale. Kasi munu Yewu, mu ke sadila yandi ya kulutula.

¹⁹ Malu-malu yayi, beno kutikisa mimbikudi nyonso ya nzambi Baale pene-pene ya munu. Beno kutikisa bayina nyonso ke sadilaka yandi na banganga-nzambi ya yandi nyonso mpe ata muntu kukondwa ve, samu ti mu ke pesa munkayulu ya nene na nzambi Baale. Konso muntu yina ke kondwa, yandi ke zinga ve.»

Yewu sadilaka mayela yina samu na kumanisa na kufwa bantu nyonso yina ke sadilaka nzambi Baale.

²⁰ Yewu tubaka: «Beno sala lukutakanu ya nene samu na nzambi Baale.» Mpe bawu salaka mutindu yina.

²¹ Yewu fidisaka bantumwa na yinsi nyonso ya Isayeli. Bantu nyonso yina ke sadilaka nzambi Baale kumaka mpe ata muntu kondwaka. Bawu kotaka na yinzo ya nzambi Baale mpe yinzo nyonso ya nzambi Baale fulukaka.

²² Yewu tubaka na muntu yina ke kebaka kivinga ya binkuti ya longo: «Basisa binkuti ya bayina nyonso ke sadilaka nzambi Baale.» Mpe yandi basisaka binkuti yango.

²³ Na manima, Yewu kwizaka na yinzo ya nzambi Baale kintwadi na Yonadabe, mwana ya Lekabe, mpe yandi tubaka na bayina ke sambilaka nzambi Baale: «Beno sosa mpe beno tala mbote-mbote kana awa ya kele ve na bantu yina ke sadilaka Yave. Awa ya fwana vwanda kaka bantu yina ke sadilaka nzambi Baale.»

²⁴ Na manima, Yewu mpe Yonadabe kotaka na kati ya yinzo ya nzambi Baale samu na kupesa minkayulu mpe minkayulu ya kuyoka. Yewu tulaka binwani makumi nana na ngaanda mpe yandi tubaka na bawu: «Kana mosi na kati ya bantu yina mu ke yekula na maboko ya beno kukima, muntu mosi na kati ya beno ke kufwa na kisika ya muntu yina ke kima.»

²⁵ Ntangu Yewu manisaka na kupesa minkayulu ya kuyoka, yandi tubaka na binwani yina ke kimaka mbangu, mpe na binwani yina ntinu ke zolaka mingi: «Beno kota mpe beno kufwa bawu, mpe ata muntu ke basika ya moyo.» Bawu kufwaka bantu yango na mbele ya mvita. Na manima, binwani yina ke kimaka mbangu mpe binwani yina ntinu ke zolaka mingi losaka bamvumbi na ngaanda ya mbanza. Na manima, bawu vutukaka na mbanza, na kisika yina kele yinzo ya nzambi Baale.

²⁶ Bawu basisaka matadi yina ba telemisaka mutindu bidimbu na kati ya yinzo ya nzambi Baale mpe bawu yokaka yawu.

²⁷ Na manima, bawu mwangisa ditadi yina ba telemisaka mutindu kidimbu samu na nzambi Baale. Bawu mwangisaka mpe yinzo ya nzambi Baale. Bawu kitulaka yawu kisika ya kulosilaka matufi. Kisika yango ke ntete tii bubu yayi.

Yewu, ntinu ya Isayeli

²⁸ Yewu mwangisaka nzambi Baale. Yandi zim-bisaka nzambi Baale na yinsi ya Isayeli.

²⁹ Kasi Yewu bikaka ve na kusadila masumu yina Yelobowame mwana ya Nebate salaka. Yewu bikaka ve na kotisaka bantu ya Isayeli na masumu mutindu Yelobowame. Yandi salaka ti bantu ya Isayeli kusumuka na kusambila biteki ya bangombe ya wolo yina vwandaka na Betele mpe na Dane.

³⁰ Na yina, Yave tubaka na Yewu: «Nge me sala mbote na kusala mambu ya kusungama na mantwala ya munu. Nge me sala na dikanda ya Akabe mutindu mu zolaka. Ni yawu yina, bana ya nge ke vwanda na kiti ya kintinu ya Isayeli tii na mbandu ya yiya.»

³¹ Kasi Yewu pesaka ve ntima ya yandi nyonso na Musiku ya Yave, Nzambi ya Isayeli. Yandi bikaka ve na kusadila masumu yina Yelobowame salaka. Mpe yandi bikaka ve na kukotisa bantu ya Isayeli na masumu.

³² Ni na bantangu yina mpe Yave bandaka na kukatula mwa ndambu ya ntoto na bandilu ya yinsi ya Isayeli. Yandi salaka ti Azayeke, ntinu ya Alame kununga bantu ya Isayeli na bandilu nyonso ya yinsi ya Isayeli.

³³ Yandi bakaka yinsi na esete ya Yolodani, kubanda na mbanza ya Aloweke yina kele kuna na muzumba ya Alenone tii na Ngade, mpe na Basane yina kele kizunga ya Ngalaade, ntoto ya bantu ya Ngade, ya Lubene mpe ya Manase.

³⁴ Mambu ya nkaka ya Yewu, nyonso yina yandi salaka, nyonso yina me tadila kibakala ya yandi, yawu kele ya kusunama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

³⁵ Yewu kufwaka, ba tulaka yandi na ndyamu kuna na Samaliya. Ni mwana ya yandi Yowakaze yalaka na kisika ya yandi.

³⁶ Yewu yalaka Isayeli bamvula makumi zole na nana, kuna na Samaliya.

11

Atali botolaka kimfumu na Yelusalemi (2Kk 20.10-12)

¹ Ntangu Atali, mama ya ntinu Akazya talaka ti mwana ya yandi kufwaka, yandi telamaka mpe yandi kwendaka kufwa bantu nyonso ya dikanda ya kintinu ya Yuda.

² Kasi Yewoseba, mwana ya ntinu Yolame, kibusi ya ntinu Akazya, bakaka Yowase, mwana ya Akazya samu na kukatula yandi na kati ya lutangu ya bana ya ntinu yina ba zolaka kufwa. Yandi kwendaka tula mwana mpe kento yina ke vingilaka mwana yango na kati ya kisika yina ba ke tulaka bamfulu. Ba bumbisaka yandi samu ti Atali kutala yandi ve, mpe ba kufwaka ve yandi.

³ Ni kuna na kati ya Yinzo ya Yave yandi bumba-maka kintwadi na Yewoseba, bamvula sambanu. Na ntangu yina, Atali vwandaka yala yinsi ya Yuda.

Ba byekaka Yowase ntinu
(2Kk 23.1-21)

⁴ Na mvula ya nsambwadi, nganga-Nzambi Yoy-ada tumisaka ba kwenda bokila bamfumu ya binwani nkama (100) na kati ya ba-Kelete mpe binwani yina ke kimaka mbangu. Yandi bokilaka bawu na kati ya Yinzo ya Yave. Yandi salaka ng-wisani samu na bawu mpe yandi didisaka bawu ndefi na kati ya Yinzo ya Yave. Na manima, yandi lakisaka bawu mwana ya ntinu.

⁵ Yandi pesaka bantumunu yayi: «Beno ke sala mutindu yayi: Na kati ya bankonga tatu ya beno, nkonga mosi ke sala na kilumbu ya saba. Na kati ya bawu, dikabu mosi ke kengidila yinzo ya ntinu.

⁶ Dikabu ya zole ke vwanda na mwelo ya Suule, mpe dikabu ya tatu ke vwanda na mwelo yina ke na manima ya binwani yina ke kimaka mbangu. Bawu ke vwanda kuna samu na kengidilaka yinzo ya ntinu, konso dikabu na ntangu ya yawu.

⁷ Bankonga ya beno zole ya nkaka, yina ke manisalisa kisalu ya bawu na kilumbu ya Saba, bawu ke vwanda na kukebaka Yinzo ya Yave, kisika yina kele ntinu.

⁸ Beno ke zunga ntinu na balweka nyonso, konso muntu na binwanunu ya yandi na maboko mpe muntu ni muntu yina ke sosa na kubelama, ba fwana kufwa yandi, kisika ni kisika yina ntinu ke kwenda, beno mpe ke kwenda na yandi.»

⁹ Bamfumu ya binwani nkama (100) salaka mutindu nganga-Nzambi Yoyada tumisaka bawu. Konso mfumu bakaka binwani ya yandi, ya vwanda bayina salaka na kilumbu ya Saba to bayina manisaka kisalu na kilumbu ya Saba. Bawu nyonso kwendaka na sika ya nganga-Nzambi Yoyada.

¹⁰ Na manima, nganga-Nzambi pesaka bamfumu ya binwani nkama (100) madyonga na binwanunu yina ke kebaka ntulu. Yawu vwandaka ya ntinu Davidi mpe yawu vwandaka na kati ya Yinzo ya Yave.

¹¹ Binwani yina ke kimaka mbangu vwandaka na binwanunu ya bawu na maboko. Bawu telamaka kubanda na lweka ya lubakala ya Yinzo tii na lweka ya lumoso ya Yinzo, pene-pene ya kiyokolo ya minkayulu mpe pene-pene ya Yinzo, samu na kuzunga ntinu.

¹² Na yina, nganga-Nzambi basisaka mwana ya ntinu, yandi lwatisaka yandi yimpu ya kintinu. Yandi pesaka yandi mpe dibuku ya ngwisani ya buntinu. Ba dukulaka yandi mafuta na zulu ya yintu samu na kubyeka yandi ntinu. Bantu vwandaka bula maboko mpe bawu tubaka: «Masiika na ntinu!»

¹³ Atali kuwaka makelele ya bantu yina vwandaka kima mbangu. Yandi kwendaka pene-pene ya bantu, na Yinzo ya Yave.

¹⁴ Yandi talaka ntinu ya kutelama pene-pene ya dikunzi, mutindu kele kifu ya bawu. Bamfumu ya binwani na bayina ke sikaka bakulumenta vwandaka pene-pene ya ntinu. Bantu nyonso ya yinsi

vwandaka na kyese mpe bawu vwandaka sika bakulumenta. Na yina, Atali pasulaka binkuti ya yandi mpe yandi lookaka: «Ba me sadila munu mfundu! Ba me sadila munu mfundu!»

¹⁵ Na yina, nganga-Nzambi Yewoyada pesaka ntumunu na bamfumu ya binwani nkama (100), bayina vwandaka twadisa binwani, yandi tubaka: «Beno basisa yandi na ngaanda mpe konso muntu yina ke landa yandi, beno kufwa yandi na mbele ya mvita!» Nganga-Nzambi tubaka: «Ba kufwa ve yandi na kati ya Yinzo ya Yave!»

¹⁶ Ba bwilaka Atali, ba nataka yandi na yinzo ya ntinu. Ba lutilaka na mwelo yina ba ke bokilaka Mwelo ya Bampunda. Ni kuna ba kufwaka yandi.

¹⁷ Yewoyada salaka ngwisani na kati ya Yave na ntinu mpe na bantu samu ti bawu kukuma bantu ya Yave. Yandi salaka mpe ngwisani na kati ya ntinu na bantu.

¹⁸ Bantu nyonso kwendaka na yinzo ya lusambulu ya nzambi Baale. Bawu mwangisaka yinzo. Bawu mwangisaka biyokolo ya minkayulu mpe biteki ya nzambi Baale. Ba kufwaka Matane, nganga-nzambi ya nzambi Baale na mantwala ya biyokolo ya minkayulu. Nganga-Nzambi, Yewoyada tulaka bankebi, samu na kukengaka Yinzo ya Yave.

¹⁹ Yewoyada kutikisaka bamfumu ya binwani nkama (100), ba-Kelete, binwani yina ke kimaka mbangu mpe bantu nyonso ya yinsi. Bawu basisaka ntinu na Yinzo ya Yave mpe bawu nataka yandi na yinzo ya ntinu. Bawu lutilaka na nzila ya mwelo yina ba ke bokilaka Mwelo ya Binwani

yina ke kimaka mbangu. Mpe Yowase kwendaka vwanaka na kiti ya kintinu.

²⁰ Bantu nyonso ya yinsi vwanaka yangalala.

Mbanza vwanaka na kizunu. Kasi Atali, ba kufwaka yandi na mbele ya mvita, na kati ya yinzo ya ntinu.

12

Yowase, ntinu ya Yuda

(2Kk 24.1-3)

¹ Yowase vwanaka na bamvula nsambwadi ntangu yandi kumaka ntinu.

² Na mvula ya nsambwadi ya kintinu ya Yewu, Yowase kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula makumi yiya na Yelusalemi. Mama ya Yowase vwanaka muntu ya mbanza Beele-Seba. Nkumbu ya mama ya yango vwanaka Sibeya.

³ Na luzingu ya yandi nyonso, Yowase salaka mambu ya kusungama na mantwala ya Yave. Samu ti nganga-Nzambi Yewoyada vwanaka longa yandi mbote.

⁴ Kasi bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo vwanaka kaka. Bantu vwanaka tata-mana na kupesaka minkayulu mpe na kuyokaka maaka ya nsunga ya mbote na bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo.

Yowase yidikaka bisika yina bebaka na Yinzo ya Yave

(2Kk 24.4-14)

⁵ Yowase tubaka na banganga-Nzambi: «Mbongo nyonso ya kubyekwa yina ba ke nataka na Yinzo ya Yave, mbongo ya bampaku, mbongo ya mpaku

ya konso muntu, mbongo yina bantu ke pesaka na Yinzo ya Yave na luzolo ya bawu mosi,

⁶ bika ti banganga-Nzambi kubaka mbongo yina na sika ya bantu ya yandi, samu na kuyidika bisika nyonso yina ba ke tala ya kubeba na Yinzo.»

⁷ Kasi na mvula ya makumi zole na tatu ya kintinu ya Yowase, banganga-Nzambi yidikaka ve bisika ya kubeba ya Yinzo.

⁸ Na yina, Yowase bokilaka nganga-Nzambi Yewoyada mpe banganga-Nzambi ya nkaka. Yandi tubaka na bawu: «Samu na yinki beno me yidika ve bisika ya kubeba ya Yinzo? Kubanda ntangu yayi, beno ke baka dyaka ve mbongo na sika ya bantu ya beno, kasi beno ke pesa yawu samu na bisalu ya kuyidika bisika ya kubeba ya Yinzo.»

⁹ Banganga-Nzambi ndimaka na kubika na kubakaka dyaka mbongo na sika ya bantu mpe bawu bikaka na kubaka dyaka kiyeko ya kuyidika bisika ya kubeba ya Yinzo.

¹⁰ Nganga-Nzambi Yewoyada bakaka sanduku. Yandi tobolaka kitapu ya yawu mpe yandi tulaka yawu pene-pene ya kiyokolo ya minkayulu. Yandi tulaka yawu na lweka ya lubakala ya nkotolo ya Yinzo ya Yave. Banganga-Nzambi yina ke kebaka mwelo vwandaka baka mbongo nyonso yina bantu vwandaka nata na Yinzo ya Yave. Bawu vwandaka tula yawu na kati ya sanduku.

¹¹ Ntangu bawu vwandaka tala ti mbongo me kuma mingi na kati ya sanduku, kisoniki ya ntinu na mfumu ya banganga-Nzambi vwandaka kwenda baka mbongo yango yina vwandaka na

Yinzo ya Yave. Bawu vwandaka tanga yawu mpe bawu vwandaka tula yawu na basaki.

¹² Na manima ya kutanga mbongo, bawu vwandaka pesa yawu na bantu yina vwandaka twadisa bisalu ya Yinzo ya Yave. Na mbongo yina, ba vwandaka futa bisadi-miludi mpe bisadi ya nkaka yina vwandaka sala na Yinzo ya Yave.

¹³ Mbongo yina vwandaka mpe samu na kufuta bitungi-bayinzo mpe bantu yina ke pasulaka matadi. Yawu vwandaka mpe samu na kusumba bayinti na matadi ya kufwanakana, samu na kuyidika bisika ya kubeba ya Yinzo ya Yave. Mbongo yango vwandaka mpe samu na kufuta bisalu nyonso ya Yinzo.

¹⁴ Kasi na mbongo yina bantu vwandaka nata na Yinzo ya Yave, ba yidikaka ve bima yayi samu na Yinzo ya Yave: bandonga ya nene ya palata, bambele, bandonga ya fyoti, bakulumenta, ata kima mosi ve ya wolo to ya palata.

¹⁵ Ba vwandaka pesa mbongo nyonso na bayina vwandaka sala bisalu, samu ti bawu kusadila yawu na kuyidika bisika ya kubeba ya Yinzo ya Yave.

¹⁶ Na bantu yina ba vwandaka pesa mbongo samu na kufuta bayina vwandaka sala bisalu, ba vwandaka yufula bawu ve wapi mutindu bawu vwandaka sadila, samu ti bawu vwandaka sala na kusungama nyonso.

¹⁷ Mbongo yina bantu vwandaka pesa samu na Munkayulu ya kikodi mpe yina ba vwandaka pesa samu na Munkayulu ya mulemvo, ba vwandaka nata yawu ve na Yinzo ya Yave. Yawu vwandaka samu na banganga-Nzambi.

*Nsukunu ya kintinu ya Yowase
(2Kk 24.23-27)*

¹⁸ Kilumbu mosi, Azayele ntinu ya Alame, kwendaka samu na kunwanisa mbanza Ngate mpe yandi botolaka yawu. Na manima, yandi bakaka lukanu ya kukwenda nwanisa mbanza Yelusalemi.

¹⁹ Yowase, ntinu ya Yuda bakaka bima nyonso yina batata ya yandi Yosafate, Yolame mpe Akazya yina vwandaka bantinu ya Yuda byekaka samu na Yave. Yandi bakaka mpe bima yina yandi byekaka yandi mosi, wolo nyonso yina vwandaka na kati ya kibumbulu ya Yinzo ya Yave mpe yina vwandaka na yinzo ya ntinu. Yowase fidisaka bima nyonso na sika ya Azayele, ntinu ya Alame. Na yina, Azayele bikaka na kwenda nwanisa Yelusalemi.

²⁰ Mambu ya nkaka yina Yowase salaka, nyonso yina yandi salaka, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

²¹ Bamfumu yina ke salaka na Yowase balukilaka yandi mpe bawu sadilaka yandi mfundu. Bawu kufwaka Yowase kuna na Bete-Milo, na nzila yina ke kulumukaka na Sila.

²² Bisadi yina vwandaka sala na yandi: Yozabade, mwana ya Simeyate mpe Yozabade, mwana ya Somele, ni bawu bulaka yandi mpe yandi kufwaka. Ba tulaka yandi na ndyamu, kisika mosi na bankooko ya yandi, na mbanza yina ba ke bokilaka Mbanza ya Davidi. Amasya, mwana ya yandi, yalaka na kisika ya yandi.

Yowakaze, ntinu ya Isayeli

¹ Na mvula ya makumi zole na tatu ya kintinu ya Yowase, mwana ya Akazya, ntinu ya Yuda, Yowakaze, mwana ya Yewu kumaka ntinu ya Isayeli. Yandi yalaka bamvula kumi na nsambwadi kuna na Samaliya.

² Yandi salaka yimbi na mantwala ya Yave. Yandi salaka masumu yina Yelobowame, mwana ya Nebate salaka. Yandi kotisaka bantu ya Isayeli na masumu. Yandi bikaka ve na kusadila masumu.

³ Yave kumaka na nkele ya kulutila samu na Isayeli. Bambala mingi, yandi vwandaka yekula bawu na maboko ya Azayeke, ntinu ya Alame, mpe na manima, na maboko ya Bene-Adade, mwana ya Azayeke.

⁴ Na yina, Yowakaze bondilaka Yave mpe Yave wilaka yandi, samu ti Yave talaka bampasi yina ntinu ya Alame vwandaka talisa bantu ya Isayeli.

⁵ Yave pesaka bantu ya Isayeli muvuukisi. Bantu ya Isayeli vwandaka dyaka ve na yisi ya lutumu ya bantu ya Alame. Bawu vwandaka zinga na kizunu mutindu bawu vwandaka zinga ntete.

⁶ Kasi bawu bikaka ve na kusala masumu yina dikanda ya Yelobowame salaka na kukotisa Isayeli na masumu. Bawu tatamanaka na kulanza nzila yina. Dikunzi yina ba byekaka samu na Asela, nzambi ya kento, vwandaka kaka ya kutelama kuna na Samaliya.

⁷ Yowakaze bikanaka kaka na makumi tanu ya binwani yina ke nwanaka na zulu ya bampunda, kumi ya bapusu-pusu ya mvita mpe mafunda

kumi (10 000) ya binwani yina ke tambulaka na makulu, samu ti ntinu ya Alame kufwaka binwani ya nkaka mpe yandi dyataka bawu mutindu ba ke dyataka mfundu-mfundu ya ntoto.

⁸ Mambu ya nkaka ya Yowakaze, nyonso yina yandi salaka, mambu yina me tadila kibakala ya yandi, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

⁹ Yowakaze kufwaka, ba tulaka yandi na ndyamu kuna na Samaliya. Mwana ya yandi Yowase yalaka na kisika ya yandi.

Yowase, ntinu ya Isayeli

¹⁰ Na mvula ya makumi tatu na nsambwadi ya kintinu ya Yowase, ntinu ya Yuda, Yowase, mwana ya Yowakaze kumaka ntinu ya Isayeli. Yandi yalaka bamvula kumi na sambanu kuna na Samaliya.

¹¹ Yowakaze salaka yimbi na ntadisi ya Yave. Yandi salaka masumu yina Yelobowame, mwana ya Nebate salaka. Yandi kotisaka bantu ya Isayeli na masumu. Yandi bikaka ve na kusadila masumu.

¹² Mambu ya nkaka ya Yowase, nyonso yina yandi salaka, mambu yina me tadila kibakala ya yandi mpe mvita yina yandi nwanaka na Amasya, ntinu ya Yuda, yawu kele ya kusonama na dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

¹³ Yowase kufwaka mpe Yelobowame yalaka na kisika ya yandi. Ba tulaka Yowase na ndyamu

kuna na Samaliya, kisika mosi na bantinu ya Isayeli.

Lufwa ya Elize

¹⁴ Elize kuzwaka kimbevo yina nataka yandi na lufwa. Kasi tekila yandi kufwa, Yowase, ntinu ya Isayeli kwendaka na sika ya yandi mpe yandi dilaka na kutuba: «Tata ya munu, tata ya munu, nge me lutila mfunu na bapusu-pusu ya mvita mpe bantu yina ke nataka bampunda nyonso ya Isayeli!»

¹⁵ Elize tubaka na ntinu: «Baka munani ya mvita na madyonga.» Yowase bakaka munani na madyonga.

¹⁶ Elize tubaka na ntinu ya Isayeli: «Kubika munani.» Ntinu kubikaka munani.

Elize tulaka maboko ya yandi na zulu ya maboko ya ntinu.

¹⁷ Elize tubaka: «Fungula nela na lweka ya esete.» Yowase fungulaka nela. Elize tubaka na yandi: «Kubula.» Yowase kubulaka. Elize tubaka: «Yawu kele dyonga ya nungunu ya Yave. Ya kele dyonga yina ke nunga bantu ya Alame. Nge ke manisa na kufwa bantu ya Alame kuna na Afeke.»

¹⁸ Elize tubaka: «Baka madyonga!» Ntinu bakaka madyonga. Elize tubaka na ntinu ya Isayeli: «Kubula na ntoto.» Ntinu kubulaka bambala tatu na ntoto mpe yandi bikaka.

¹⁹ Muntu ya Nzambi dasukilaka ntinu mpe yandi tubaka: «Kana nge kubulaka bambala tanu to sambanu, nge zolaka nunga bantu ya Alame tii na kufwa bawu nyonso. Kasi ntangu yayi, nge ke nunga bawu kaka bambala tatu.»

²⁰ Elize kufwaka mpe ba tulaka yandi ndyamu.

Na mvula yina landaka, bankonga ya bantu ya Mowabe kotaka na yinsi ya Isayeli.

²¹ Kilumbu mosi, bantu vwandaka kunda muntu. Na mpamukunu, bawu talaka nkonga mosi ya bantu yina. Na yina, bawu losaka mvumbi na ndyamu ya Elize. Mvumbi yango kwendaka botana na mikwa ya Elize. Mpe muntu yina vwandaka ya kufwa vumbukaka na lufwa mpe yandi telamaka ya yandi.

Bantu ya Isayeli nungaka bantu ya Alame

²² Azaye, ntinu ya Alame, kwamisaka bantu ya Isayeli bilumbu nyonso ya kintinu ya Yowakaze.

²³ Kasi Yave sadilaka bawu lemvo. Yandi fwilaka bawu kyadi. Yandi sadisaka bawu samu na ngwisani yina yandi salaka na Abalayami, Isaaki mpe Yakobi. Yandi zolaka ve na kumanisa na kufwa bawu samu na bumbote ya yandi. Yandi zolaka ve na kufwa bawu mpe yandi zolaka ve ti bawu kukwenda na bayinsi ya nzenza, ntama na yandi, tii ntangu yayi.

²⁴ Azaye, ntinu ya Alame kufwaka. Ni mwana ya yandi Bene-Adade yalaka na kisika ya yandi.

²⁵ Yowase, mwana ya Yowakaze bakaka dyaka na Bene-Adade, mwana ya Azaye, bambanza yina Azaye botolaka na tata ya yandi Yowakaze. Bambala tatu, Yowase nungaka bantu ya Bene-Adade. Yandi bakaka dyaka bambanza ya Isayeli.

14

Amasya, ntinu ya Yuda (2Kk 25.1-4,11-12)

¹ Na mvula ya zole ya kintinu ya Yowase, mwana ya Yowakaze, ntinu ya Isayeli, Amasya, mwana ya Yowase, kumaka ntinu ya Yuda.

² Yandi vwandaka na bamvula makumi zole na tanu, ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula makumi zole na yivwa na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi ni Yoyadane. Mama yango vwandaka muntu ya Yelusalemi.

³ Amasya salaka mambu ya kusungama na mantwala ya Yave. Yandi salaka ve mutindu Davidi salaka. Kasi yandi salaka kaka mutindu tata ya yandi Yowase salaka.

⁴ Kasi bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo vwandaka kaka. Bantu vwandaka tata-mana na kupesaka minkayulu mpe na kuyokaka maaka ya nsunga ya mbote na bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo.

⁵ Ntangu kintinu ya Amasya kumaka ngolo, yandi kufwaka bantu yina vwandaka sala na yandi, bayina kufwaka tata ya yandi, ntinu Yowase.

⁶ Kasi yandi kufwaka ve bana ya mivondi yina, mutindu yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya Musiku ya Moyize. Ni na kati ya dibuku yina Yave pesaka ntumunu yayi: «Ba fwana kufwa ve batata samu na masumu yina bana ya bawu salaka. Mpe ba fwana kufwa ve bana samu na masumu yina batata ya bawu salaka. Konso muntu

ke kufwa samu na masumu yina yandi mosi me sala.»

⁷ Amasya kufwaka mafunda kumi (10 000) ya binwani ya Edome na mudimba yina ba ke bok-ilaka Mudimba ya Mungwa. Yandi botolaka mbanza Sela mpe yandi pesaka yawu nkumbu Yoketele. Nkumbu yina kele ntete tii bubu yayi.

⁸ Na manima, Amasya fidisaka bantumwa na sika ya Yowase, mwana ya Yowakaze, mutekolo ya Yewu, ntinu ya Isayeli, na kwenda tuba na yandi mutindu yayi: «Kwiza samu ti beto nwana mvita!»

⁹ Yowase, ntinu ya Isayeli, fidisaka bantumwa na sika ya Amasya, ntinu ya Yuda. Yandi tubaka: «Kilumbu mosi, mwa yinti ya basende ya Libane tubaka na yinti ya sedele ya Libane ti kwelisa mwana ya nge ya kento na mwana ya munu ya bakala. Kasi bibulu ya mfinda ya Libane lutaka kuna mpe dyataka mwa yinti yango ya basende.»

¹⁰ Nge nungaka bantu ya Edome mpe nge me kuma na lunangu. Yangalala samu na nkembo ya nge mpe vwanda kaka na yinsi ya nge. Samu na yinki nge zola kunwana mvita yina ke suka yimbi? Ba ke nunga nge, nge na bantu ya Yuda.

¹¹ Kasi Amasya wilaka yandi ve. Na yina, Yowase, ntinu ya Isayeli, kwendaka samu na kunwana na Amasya, ntinu ya Yuda, kuna na Bete-Semese, na yinsi ya Yuda.

¹² Binwani ya Isayeli nungaka binwani ya Yuda, mpe binwani ya Yuda kimaka, konso muntu na yinzo ya yandi.

¹³ Kuna na Bete-Semese, Yowase, ntinu ya Isayeli, kangaka Amasya ntinu ya Yuda. Amasya

vwandaka mwana ya Yowase, mutekolo ya Akazya. Yowase vutukaka na Yelusalemi, mpe yandi tobolaka dibulu ya Bakude bankama yiya (400) na kibaka ya lupangu ya Yelusalemi, kubanda na Mwelo ya Efalayime tii na Mwelo ya Nsongi.

¹⁴ Yowase bakaka wolo na palata nyonso, na bima nyonso yina vwandaka na kati ya Yinzo ya Yave. Yandi bakaka mpe bima nyonso yina vwandaka na kati ya kibumbulu ya yinzo ya ntinu. Yandi bwilaka mpe bantu, mpe yandi kwendaka na bawu na Samaliya.

¹⁵ Mambu ya nkaka ya Yowase, nyonso yina yandi salaka, mambu yina me tadila kibakala ya yandi mpe mvita yina yandi nwanaka na Amasya, ntinu ya Yuda, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

¹⁶ Yowase kufwaka, ba tulaka yandi na ndyamu kuna na Samaliya, kisika mosi na bantinu ya Isayeli. Mwana ya yandi, Yelobowame, kumaka ntinu na kisika ya yandi.

¹⁷ Amasya, mwana ya Yowase, ntinu ya Yuda, zingaka dyaka bamvula kumi na tanu na manima ya lufwa ya Yowase, mwana ya Yowakaze, ntinu ya Isayeli.

¹⁸ Mambu ya nkaka ya Amasya kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

¹⁹ Ba sadilaka Amasya mfundu ya yimbi kuna

na Yelusalemi. Na yina, Amasya kimaka kuna na Lakise. Ba landaka yandi na Lakise mpe ni kuna ba kufwaka yandi.

²⁰ Ba nataka mvumbi ya yandi na Yelusalemi na zulu ya bampunda. Ba tulaka yandi na ndyamu kuna na Mbanza Davidi kisika mosi na bankooko ya yandi yina kufwaka.

²¹ Azalya vwandaka na bamvula kumi na sambanu. Bantu nyonso ya Yuda bakaka yandi samu na kutula yandi ntinu na kisika ya tata ya yandi Amasya.

²² Na manima ya lufwa ya Amasya, ni Azalya vutulaka mbanza Eyilate na yisi ya lutumu ya bantu ya Yuda mpe yandi tungisaka dyaka yawu.

Yelobowame ya zole, ntinu ya Isayeli

²³ Na mvula ya kumi na tanu ya kintinu ya Amasya, mwana ya Yowase, ntinu ya Yuda, Yelobowame, mwana ya Yowase, kumaka ntinu ya Isayeli. Yelobowame yalaka bamvula makumi yiya na mosi kuna na Samaliya.

²⁴ Yelobowame salaka yimbi na mantwala ya Yave. Yandi bikaka ve na kusala masumu yina salaka Yelobowame, mwana ya Nebate. Yandi kotisaka bantu ya Isayeli na masumu.

²⁵ Ni yandi vutulaka bandilu ya Isayeli kubanda na Lebo-Amate tii na mubu ya Alaba. Yawu sala-maka mutindu Yave, Nzambi ya Isayeli tubaka na yinwa ya kisadi ya yandi mumbikudi Yonase, mwana ya Amitayi, muntu ya Ngate-Efele.

²⁶ Yave talaka mutindu ba vwandaka nyokola bantu ya Isayeli. Ya vwandaka dyaka ve na muntu

yina lendaka na kusadisa Isayeli, ya vwanda mundongo to muntu ya kimpwanza.

²⁷ Kasi Yave bakaka ve lukanu ya kuzimbisa nkumbu ya Isayeli na ntoto. Ni yawu yina yandi fidisaka Yelobowame, mwana ya Yowase samu na kukuula bawu.

²⁸ Mambu ya nkaka ya Yelobowame, nyonso yina yandi salaka, mambu yina me tadila kibakala ya yandi mpe bamvita yina yandi nwanaka mpe mutindu yandi vutulaka na yisi ya lutumu ya Isayeli mbanza Damase mpe mbanza Amate yina vwandaka ya Yuda, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

²⁹ Yelobowame kufwaka. Ba tulaka yandi na ndyamu, kisika mosi na bantinu ya Isayeli. Mwana ya yandi Zakali kumaka ntinu na kisika ya yandi.

15

Azalya, ntinu ya Yuda
(2Kk 26.3-4,21-23)

¹ Na mvula ya makumi zole na nsambwadi ya kintinu ya Yelobowame, ntinu ya Isayeli, Azalya, mwana ya Amasya kumaka ntinu ya Yuda.

² Yandi vwandaka na bamvula kumi na sambanu ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula makumi tanu na zole na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi Yekolya. Mama yango vwandaka muntu ya Yelusalemi.

³ Yandi salaka mambu ya kusungama na mantwala ya Yave. Yandi salaka mambu nyonso mutindu salaka tata ya yandi Amasya.

⁴ Kasi bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo vwandaka kaka. Bantu vwandaka tata-mana na kupesaka minkayulu mpe na kuyokaka maaka ya nsunga ya mbote na bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo.

⁵ Yave pesaka ntinu kimbevo ya mpusu. Kimbevo yango zingilaka tii na lufwa ya yandi. Yandi kwendaka zinga na yinzo yina vwandaka kaka yawu mosi, ntama na bantu. Yotame, mwana ya ntinu, mfumu ya yinzo ya ntinu, bandaka na kutwadisa bantu ya yinsi yina.

⁶ Mambu ya nkaka ya Azalya, nyonso yina yandi salaka, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

⁷ Azalya kufwaka, ba tulaka yandi na ndyamu kuna na Mbanza Davidi, kisika mosi na bankooko ya yandi yina kufwaka. Ni mwana ya yandi Yotame kumaka ntinu na kisika ya yandi.

Zakali, ntinu ya Isayeli

⁸ Na mvula ya makumi tatu na nana ya kintinu ya Azalya, ntinu ya Yuda, Zakali, mwana ya Yelobowame kumaka ntinu ya Isayeli kuna na Samaliya. Yandi yalaka bangonda sambanu.

⁹ Yandi salaka yimbi na mantwala ya Yave, mutindu bankooko ya yandi salaka. Yandi bikaka ve na kusala masumu yina Yelobowame, mwana ya Nebate salaka. Yandi kotisaka bantu ya Isayeli na masumu.

¹⁰ Salume, mwana ya Yabese sadilaka Zakali mfundu ya yimbi mpe yandi kufwaka Zakali na

mantwala ya bantu. Ni mutindu yina yandi kufwaka ntinu mpe yandi yalaka na kisika ya ntinu yina yandi kufwaka.

¹¹ Mambu ya nkaka ya Zakali kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

¹² Ni mutindu yina Yave lungisaka mambu yina yandi tubaka na Yewu: «Bana ya nge ke vwanda na kiti ya kintinu ya Isayeli tii na mbandu ya yiya.» Yawu salamaka mutindu yina.

Salume, ntinu ya Isayeli

¹³ Salume, mwana ya Yabese, kumaka ntinu na mvula ya makumi tatu na yivwa na kintinu ya Ozyase, ntinu ya Yuda. Salume yalaka ngonda mosi kuna na Samaliya.

¹⁴ Menayeme, mwana ya Ngadi katukaka na Tilesa mpe kwizaka na Samaliya. Yandi kufwaka Salume, mwana ya Yabese kuna na Samaliya. Na manima ya kufwa Salume, Manayeme kumaka ntinu na kisika ya ntinu yina yandi kufwaka.

¹⁵ Mambu ya nkaka ya Salume mpe mfundu yina yandi salaka kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

¹⁶ Na manima ya kubotola kimfumu, Menayeme nwanisaka mbanza Tifesa. Yandi kufwaka mpe bantu yina vwandaka pene-pene ya mbanza Tilesa, samu ti ba mangaka na kufungudila yandi myelo ya mbanza yina. Yandi pasulaka bivumu ya bakento yina vwandaka na bivumu.

Menayeme, ntinu ya Isayeli

¹⁷ Na mvula ya makumi tatu na yivwa ya kintinu ya Azalya, ntinu ya Yuda, Menayeme, mwana

ya Ngadi kumaka ntinu ya Isayeli. Yandi yalaka bamvula kumi kuna na Samaliya.

¹⁸ Luzingu ya yandi nyonso, yandi salaka yimbi na mantwala ya Yave. Yandi bikaka ve na kusala masumu yina Yelobowame, mwana ya Nebate salaka. Yandi kotisaka Isayeli na masumu.

¹⁹ Pule, ntinu ya Asili kwizaka na yinsi. Menayeme pesaka yandi Batalente funda mosi (1 000) ya palata, samu ti Pule kusadisa yandi na kukumisa kintinu ya yandi ngolo.

²⁰ Menayeme bakaka mbongo yina na Isayeli na sika ya bamvwama nyonso, samu na kupesa yawu na sika ya ntinu ya Asili. Yandi kuzwaka Basekele makumi tanu ya palata na konso muntu. Na manima, ntinu ya Asili katukaka kuna mpe yandi vutukaka na yinsi ya yandi.

²¹ Mambu ya nkaka ya Menayeme, nyonso yina yandi salaka, yawu keke ya kusunama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

²² Menayeme kufwaka. Mwana ya yandi Pekaya kumaka ntinu na kisika ya yandi.

Pekaya, ntinu ya Isayeli

²³ Na mvula ya makumi tanu ya kintinu ya Azalya, ntinu ya Yuda, Pekaya, mwana ya Menayeme, kumaka ntinu ya Isayeli. Yandi yalaka bamvula zole, kuna na Samaliya.

²⁴ Yandi salaka yimbi na mantwala ya Yave. Yandi bikaka ve na kusala masumu yina Yelobowame, mwana ya Nebate, salaka. Yandi kotisaka Isayeli na masumu.

25 Peka, mwana ya Lemalyawu, kisadisi ya ntinu sadilaka ntinu mfundu ya yimbi. Yandi kufwaka ntinu na kati ya kivinga mosi ya yinzo ya kintinu na Samaliya, yandi kufwaka mpe Alengobe na Aliye. Peka vwandaka na makumi tanu ya bantu ya Ngalaade. Peka kufwaka Pekaya mpe yandi kumaka ntinu na kisika ya yandi.

26 Mambu ya nkaka ya Pekaya, nyonso yina yandi salaka, yawu kele ya kusunama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

Peka, ntinu ya Isayeli

27 Na mvula ya makumi tanu na zole ya kintinu ya Azalya, ntinu ya Yuda, Peka, mwana ya Lemalyawu kumaka ntinu ya Isayeli. Yandi yalaka bamvula makumi zole kuna na Samaliya.

28 Peka salaka yimbi na mantwala ya Yave. Yandi bikaka ve na kusala masumu yina Yelobowame, mwana ya Nebate salaka. Yandi kotisaka Isayeli na masumu.

29 Na ntangu Peka vwandaka ntinu ya Isayeli, Tingelate-Pilesele, ntinu ya Asili, kwizaka botola bambanza Iyone, Abele-Bete-Maaka, Yanowa, Kedese, mpe mbanza Asole. Yandi bakaka mpe kizunga ya Ngalaade, kizunga ya Ngalili, mpe yinsi nyonso ya Nefetali. Yandi katulaka bantu yina vwandaka zinga kuna mpe yandi nataka bawu na Asili.

30 Oseya, mwana ya Ela sadilaka Peka, mwana ya Lemalyawu, mfundu ya yimbi mpe yandi kufwaka yandi. Oseya kumaka ntinu na kisika ya Peka, na mvula ya makumi zole ya kintinu ya Yotame, mwana ya Ozyase.

³¹ Mambu ya nkaka ya Peka, nyonso yina yandi salaka, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Isayeli.

*Yotame, ntinu ya Isayeli
(2Kk 27.1-7)*

³² Na mvula ya zole ya kintinu ya Peka, mwana ya Lemalyawu, ntinu ya Isayeli, Yotame, mwana ya Ozyase, kumaka ntinu ya Yuda.

³³ Yotame vwandaka na bamvula makumi zole na tanu ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula kumi na sambanu na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi vwandaka Yelusa, mwana ya Sadoke.

³⁴ Yotame salaka mambu ya kusungama na mantwala ya Yave. Yandi salaka mambu nyonso mutindu salaka tata ya yandi Ozyase.

³⁵ Kasi bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo vwandaka kaka. Bantu vwandaka tata-mana na kupesaka minkayulu mpe na kuyokaka maaka ya nsunga ya mbote na bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo.

Yotame tungisaka mwelo yina ba ke bokilaka, Mwelo ya Kuzangama ya Yinzo ya Yave.

³⁶ Mambu ya nkaka ya Yotame, nyonso yina yandi salaka, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

³⁷ Ni na ntangu ya kintinu ya Yotame, Yave bandaka na kufidisa Lesine, ntinu ya Alame, mpe Peka, mwana ya Lemalyawu, samu na kunwanisa Yuda.

³⁸ Yotame kufwaka, ba tulaka yandi na ndyamu kuna na Mbanza Davidi, tata ya yandi, kisika mosi na bankooko ya yandi yina kufwaka. Ni mwana ya yandi Akaze kumaka ntinu na kisika ya yandi.

16

Akaze, ntinu ya Yuda

(2Kk 28.1-27)

¹ Na mvula ya kumi na nsambwadi ya kintinu ya Peka, mwana ya Lemalyawu, Akaze, mwana ya Yotame, kumaka ntinu ya Yuda.

² Akaze vwandaka na bamvula makumi zole ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula kumi na sambanu na Yelusalemi. Yandi sadilaka ve mambu ya kusungama na ntadisi ya Yave, Nzambi ya yandi, mutindu salaka Davidi, tata ya yandi.

³ Yandi landaka banzila ya bantinu ya Isayeli. Yandi pesaka mpe mwana ya yandi mutindu Munkayulu ya Kuyoka. Na kusala mutindu yina, yandi landaka mambu ya nganzi ya makanda ya bantu yina Yave bingisaka samu na kupesa yinsi ya bawu na bana ya Isayeli.

⁴ Yandi vwandaka pesa minkayulu mpe yandi vwandaka yoka maaka ya nsunga ya mbote na bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo. Yandi vwandaka sala yawu na zulu ya myongo ya fyoti mpe na yisi ya bayinti nyonso yina vwan-daka ntete na makasa ya maza.

⁵ Na manima, Lesine, ntinu ya Alame mpe Peka, mwana ya Lemalyawu, ntinu ya Isayeli, bawu kwendaka samu na kunwanisa Yelusalemi. Na

yina, bawu zungaka mbanza na Akaze na kati, kasi bawu lendaka ve na kubanda mvita.

⁶ Kaka na ntangu yina mpe, Lesine, ntinu ya Alame vutulaka mbanza Eyilate na yisi ya lutumu ya bantu ya Alame. Yandi bingisaka bantu ya Yuda yina vwandaka zinga na Eyilate. Bantu ya Edome kwizaka zinga na Eyilate. Bawu ke zingaka kuna tii bubu yayi.

⁷ Akaze fidisaka bantumwa na sika ya Tingelate-Pilesele, ntinu ya Asili, na kwenda tuba na yandi mutindu yayi: «Mu kele kisadi ya nge mpe mwana ya nge, kwiza kuula munu na maboko ya ntinu ya Alame mpe na maboko ya ntinu ya Isayeli yina ke na kunwanisa munu.»

⁸ Akaze bakaka palata na wolo yina vwandaka na kati ya Yinzo ya Yave mpe yina vwandaka na kati ya bibumbulu ya yinzo ya ntinu. Yandi fidisaka yawu mutindu dikabu na sika ya ntinu ya Asili.

⁹ Ntinu ya Asili kuwaka mambu yina Akaze tubaka. Yandi kwendaka nwanisa mbanza Damase kuna na yinsi ya Alame. Yandi bakaka mbanza yango. Yandi katulaka bantu yina vwandaka zinga kuna, yandi nataka bawu na Kile mpe yandi kufwaka Lesine.

¹⁰ Ntinu Akaze kwendaka na Damase samu na kukutana na Tingelate-Pilesele, ntinu ya Asili. Akaze talaka kiyokolo ya minkayulu kuna na Damase. Yandi bakaka kifwani ya kiyokolo yango mpe mutindu ba yidikilaka yawu, yandi fidisaka yawu na sika ya nganga-Nzambi Uliya.

¹¹ Nganga-Nzambi Uliya yidikaka kiyokolo ya minkayulu. Yandi salaka yawu mutindu vwan-

daka kifwani yina ntinu Akaze fidisaka yandi katuka na Damase. Nganga-Nzambi Uliya salaka yawu tekila ntinu Akaze katuka na Damase.

¹² Ntinu katukaka na Damase mpe yandi kwizaka. Ntinu talaka kiyokolo yango ya minkayulu, yandi belamaka mpe yandi yulukaka na zulu ya yawu.

¹³ Yandi pesaka munkayulu ya yandi ya kuyoka mpe Munkayulu ya madya ya bilanga mpe yandi mwangisaka munkayulu ya malafu. Yandi mwan-gaka mpe menga ya minkayulu ya kiwisa na zulu ya kiyokolo ya minkayulu.

¹⁴ Na yina me tadila kiyokolo ya minkayulu, yina ba yidikaka na kisengo ya mbwaki, yina vwandaka na mantwala ya Yave, ntinu katulaka yawu na kisika ya yawu, na mantwala ya yinzo ya Yave. Yandi tulaka yawu pene-pene ya kiyokolo ya malu-malu ya minkayulu, na lweka ya node ya kiyokolo yina.

¹⁵ Ntinu Akaze tumisaka nganga-Nzambi Uliya mutindu yayi: «Nge ke banda na kuyokaka minkayulu na zulu ya kiyokolo ya nene ya minkayulu. Ya vwanda munkayulu ya suka na munkayulu ya nkokila, Munkayulu ya Kuyoka ya ntinu na munkayulu ya yandi ya madya ya bilanga, Munkayulu ya Kuyoka ya bantu nyonso ya yinsi na munkayulu ya bawu ya madya ya bilanga mpe munkayulu ya bawu ya malafu. Na zulu ya nyonso, nge ke mwanga menga ya minkayulu ya kuyoka na menga ya minkayulu nyonso ya nkaka. Na yina me tadila kiyokolo ya minkayulu, yina ba yidikaka na kisengo ya mbwaki, munu mosi mu ke baka lukanu samu na

yawu.»

¹⁶ Nganga-Nzambi Uliya salaka nyonso yina ntinu Akaze tumisaka yandi.

¹⁷ Ntinu Akaze zengaka nzutu ya yawu yina vwandaka na yisi, mpe yandi katulaka ndonga ya nene yina vwandaka na zulu ya yawu. Yandi katulaka ndonga ya nene yina ba yidikaka na kisengo ya mbwaki yina vwandaka na zulu ya bangombe. Yandi tulaka yawu na zulu ya kisika yina ba tungaka na matadi.

¹⁸ Samu na ntinu ya Asili, Akaze katulaka mpe kivinga ya saba, yina ba tungaka na kati ya Yinzo ya Yave, yina kele na mwelo yina bantinu ke lutilaka samu na kukwenda na ngaanda ya lupangu.

¹⁹ Mambu ya nkaka ya Akaze, nyonso yina yandi salaka, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

²⁰ Akaze kufwaka, ba tulaka yandi na ndyamu kuna na Mbanza Davidi, kisika mosi na bankooko ya yandi yina kufwaka. Mwana ya yandi Ezekeyase kumaka ntinu na kisika ya yandi.

17

Oseya, ntinu ya Isayeli

¹ Na mvula ya kumi na zole ya kintinu ya Akaze, ntinu ya Yuda, Oseya, mwana ya Ela, kumaka ntinu ya Isayeli. Yandi yalaka bamvula yivwa kuna na Samaliya.

² Osey a salaka yimbi na ntadisi ya Yave. Kasi yimbi yango kumaka ve na kitezo ya yimbi yina salaka bantinu ya Isayeli yina tekilaka.

Bantu ya Asili botolaka mbanza Samaliya

³ Salemanasale, ntinu ya Asili, kwendaka nwanisa Osey a. Osey a kumaka na yisi ya lutumu ya yandi. Osey a vwandaka futa mpaku na ntinu ya Asili.

⁴ Osey a vwandaka futa dyaka ve mpaku ya konso mvula na sika ya ntinu ya Asili. Mpe Salemanasale, ntinu ya Asili, bakulaka ti Osey a sadilaka yandi mfundu ya yimbi ntangu Osey a fidisaka bantu na sika ya So, ntinu ya Ngipiti. Na yina, ntinu ya Asili kangaka Osey a bampanga mpe yandi tulaka Osey a na boloko.

⁵ Na manima, ntinu ya Asili nwanisaka yinsi nyonso. Yandi kumaka tii na Samaliya, mpe yandi zungaka mbanza Samaliya bamvula tatu samu na kubaka yawu na ngolo.

⁶ Na mvula ya yivwa ya kintinu ya Osey a, ntinu ya Asili botolaka mbanza Samaliya. Yandi katulaka bantu ya Isayeli yina vwandaka zinga kuna samu na kunata bawu na Asili. Yandi kwendaka tula bawu na kizunga ya Ala, na kizunga ya Ngozane, kisika ke lutaka nzadi Abole, mpe na bambanza ya ba-Mede.

Mambu yina bwisaka kintinu ya Isayeli

⁷ Mambu yina salamaka samu ti bantu ya Isayeli sumukaka na ntadisi ya Yave, Nzambi ya bawu. Nzambi yina basisaka bawu na Ngipiti mpe kuulaka bawu na maboko ya Falawo, ntinu ya Ngipiti.

Yawu salamaka mpe samu ti bawu vwandaka zitisa banzambi ya nkaka.

⁸ Bantu ya Isayeli vwandaka landa bansalulu ya misiku ya bayinsi yina Yave bingisaka samu na kupesa bayinsi ya bawu na bana ya Isayeli. Bantu ya Isayeli vwandaka sadila mpe bifu yina bantinu ya Isayeli kotisaka na yinsi.

⁹ Bantu ya Isayeli salaka na mansweki mambu ya yimbi na Yave, Nzambi ya bawu. Bawu salaka mambu yina ke salamaka ve. Na kati ya bambanza ya bawu nyonso, bawu yidikaka bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo, kubanda na bayinzo ya mutela ya yinda ya bankebi tii na bambanza yina kele ya kutungama na bibaka ya lukengolo.

¹⁰ Bawu telemisaka matadi mutindu bidimbu mpe makunzi ya Asela, nzambi ya kento, na zulu ya myongo ya fyoti mpe na yisi ya bayinti yina kele na makasa ya maza.

¹¹ Kuna, na bisika nyonso ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo, bawu vwandaka yoka maaka ya nsunga ya mbote, mutindu vwandaka sala bantu ya bayinsi yina Yave bingisaka na yinsi ya bawu samu na kupesa yawu na bana ya Isayeli. Bantu ya Isayeli salaka mambu ya kulutila yimbi na ntadisi ya Yave. Yawu salaka ti Yave kudasuka.

¹² Bawu sambilaka biteki yina Yave tubaka ti: «Beno fwana kusala mutindu yina ve.»

¹³ Yave kebisaka bantu ya Isayeli mpe bantu ya Yuda na yinwa ya mimbikudi ya yandi nyonso mpe na yinwa ya bayina nyonso ke kuzwaka balumoni. Yandi tubaka: «Beno bika banzila ya beno ya yimbi. Beno sadila bantumunu ya munu

mpe bansalulu ya misiku ya munu. Benó sadila yawu mutindu kele Musiku yina mu pesaka na bankooko ya beno, Musiku yina mu pesaka beno na yinwa ya bisadi ya munu mimbikudi.»

¹⁴ Kasi bawu kuwaka ve. Bawu salaka yintu ngolo mutindu salaka bankooko ya bawu, yina kwikilaka ve na Yave, Nzambi ya bawu.

¹⁵ Bawu mangaka na kusadila bantumunu ya yandi mpe ngwisani yina Nzambi salaka na bankooko ya bawu. Bawu mangaka na kusadila bansalulu ya misiku yina yandi pesaka bawu. Bawu sadilaka biteki ya mpamba-mpamba mpe bawu kumaka bantu ya mpamba. Bawu landaka mavanga ya bantu ya bayinsi yina vwandaka pene-pene na bawu, bantu yina Yave yiminaka bawu na kulanda.

¹⁶ Bawu bikaka na tumama na bantumunu ya Yave, Nzambi ya bawu. Bawu sulumunaka bisengo mpe bawu yidikaka biteki zole ya bana ya bangombe. Bawu telemisaka dikunzi yina ba byekaka samu na Asela, nzambi ya kento. Bawu bandaka na kusambila binwani nyonso ya mazulu* mpe bawu sadilaka nzambi Baale.

¹⁷ Bawu bandaka na kupesa bana ya bawu ya babakala mpe ya bakento mutindu minkayulu ya kuyoka. Bawu sadilaka bampandu mpe bunganga. Bawu kukipesaka na bansalulu ya kulutilla yimbi yina salaka ti Yave kudasuka.

¹⁸ Na yina, Yave kumaka na nkele ya kulutilla samu na bantu ya Isayeli. Yandi vwandaka zola dyaka ve na kutala bawu na mantwala ya yandi.

* **17:16** *Binwani nyonso ya mazulu* Tala na Bis 7.42 mpe sala luswaswanu.

Kaka ni kifumba ya Yuda bikanaka.

¹⁹ Kasi bantu ya Yuda mpe tumamaka ve na bantumunu ya Yave, Nzambi ya bawu. Bawu landaka bansalulu ya misiku yina bantu ya Isayeli vwandaka sadila.

²⁰ Yave mangaka bantu nyonso ya Isayeli. Yandi kululaka bawu mpe yandi yekulaka bawu na maboko ya bantu ya yimbi yina ke kwendaka botola bima nyonso. Na kusukisa, yandi bingisaka bawu ntama na ntadisi ya yandi.

²¹ Ntangu Yave katulaka Isayeli na yisi ya lutumu ya dikanda ya Davidi, bantu ya Isayeli tulaka Yelobowame, mwana ya Nebate, ntinu. Yelobowame salaka ti bantu ya Isayeli bika nzila ya Yave mpe yandi kotisaka bawu na disumu ya nene.

²² Kubanda na ntangu yina, bantu ya Isayeli tatamanaka na kusala masumu nyonso yina Yelobowame salaka. Bawu bikaka ve na kusala masumu yina ya Yelobowame,

²³ tii ntangu yina Yave katulaka Isayeli na mantwala ya yandi, mutindu yandi tubaka yawu na yinwa ya bisyelo ya yandi nyonso, mimbikudi. Ba nataka Isayeli kuna na Asili, yinsi ya nzenza, ntama na yinsi ya bawu. Bawu kele kuna tii bubu yayi.

Bantu ya Samaliya

²⁴ Ntinu ya Asili tumisaka ti ba nata bantu ya mbanza Babilone, bantu ya mbanza Kuta, bantu ya mbanza Awa, bantu ya mbanza Amate mpe bantu ya mbanza Sefalewayime. Yandi salaka ti

bawu kwenda zinga na bambanza ya Samaliya, na bisika yina bantu ya Isayeli vwandaka zinga ntete. Bawu bakaka mbanza Samaliya mpe bawu bandaka ya kuzinga na kati ya bambanza ya Samaliya.

²⁵ Ntangu bawu bandaka na kuzinga kuna, bawu vwandaka zitisa ve Yave. Ni yawu yina, Yave fidisaka bawu bankosi yina vwandaka kufwa bawu.

²⁶ Ba tubaka na ntinu ya Asili: «Bantu yina nge katulaka na bayinsi ya bawu samu ti bawu kwenda zinga na bambanza ya Samaliya, bawu zaba ve misiku ya nzambi ya yinsi yina. Ni yawu yina, nzambi yango me fidisa bawu bankosi yina ke na kufwaka bawu, samu ti bawu zaba ve misiku ya yinsi.»

²⁷ Ntinu ya Asili pesaka ntumunu yayi: «Beno nata kuna na Samaliya nganga-Nzambi mosi na kati ya banganga-Nzambi yina beno katulaka kuna. Yandi kwenda zinga kuna mpe yandi longisa bawu misiku ya nzambi ya yinsi yina.»

²⁸ Mosi na kati ya banganga-Nzambi yina ba katulaka kuna na Samaliya kwendaka zinga na Betele. Yandi longisaka bawu mutindu ya kuzitisa Yave.

²⁹ Kasi konso dikanda ya bantu yina ya nzenza yidikaka banzambi ya bawu mosi. Bawu tulaka banzambi yango na kati ya bayinzo ya lusambulu yina bantu ya Samaliya tungaka na bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo. Konso dikanda ya bantu vwandaka sala mutindu yina na bambanza yina bawu vwandaka zinga.

³⁰ Bantu yina ba katulaka na mbanza Babilone, bawu yidikaka kiteki ya Sukote-Benote. Bantu yina ba katulaka na mbanza Kuta yidikaka kiteki ya Nelengale. Bantu yina ba katulaka na mbanza Amate yidikaka kiteki ya Asima.

³¹ Bantu yina ba katulaka kuna na Awi yidikaka kiteki ya Nibaze mpe kiteki ya Taletake. Bantu yina ba katulaka kuna na Safelewayi vwandaka tatamana na kuyoka bana ya bawu mutindu minkayulu samu na Adelameleke, mpe Anameleke, banzambi ya bantu ya Sefalewayime.

³² Kaka na ntangu yina mpe, bawu vwandaka sadila mpe Yave. Ba bakaka bantu ni bantu na kati-kati ya bawu mpe ba tulaka bawu banganga-nzambi na bayinzo ya lusambulu ya bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo. Banganga-nzambi yango vwandaka sala bunganga-nzambi samu na bantu nyonso na kati ya bayinzo ya lusambulu ya bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo.

³³ Na yina, bawu vwandaka sambila Yave, kasi bawu vwandaka sambila mpe banzambi ya bawu mosi, mutindu vwandaka misiku ya bayinsi, bisika yina ba bakaka bawu.

³⁴ Tii bubu yayi, bawu ke ntete na kusadilaka banzengolo yina ya ntama. Bawu ke na kuzitisaka ve Yave. Bawu ke na kusadila ve bansalulu ya misiku mpe banzengolo ya bawu mosi. Bawu ke na kutumama ve na Musiku mpe na bantumunu yina Yave pesaka na bana ya Yakobi, Yakobi yina yandi pesaka nkumbu ya Isayeli.

³⁵ Yave salaka ngwisani na bawu mpe yandi pesaka bawu ntumunu yayi: «Beno ke zitisa ve

banzambi ya nkaka. Beno ke fukimina ve bawu. Beno ke sambila bawu ve mpe beno ke pesa ve bawu minkayulu.

³⁶ Kasi kaka ni Yave beno ke zitisa. Yandi yina basisaka beno na yinsi ya Ngipiti na lulendo ya yandi ya nene. Ni na mantwala ya yandi beno fwana kufukama mpe ni na sika ya yandi beno fwana kupesa minkayulu.

³⁷ Konso kilumbu, beno tumama na bansalulu ya misiku ya yandi, mpe na banzengolo ya yandi, na Musiku mpe na bantumunu yina yandi pesaka beno. Beno sadila ve banzambi ya nkaka.

³⁸ Beno zimbana ve ngwisani yina mu salaka na beno. Beno zitisa ve banzambi ya nkaka.

³⁹ Kasi kaka ni Yave, Nzambi ya beno, beno fwana kuzitisa. Ni yandi ke kuula beno na maboko ya bambeni ya beno.»

⁴⁰ Kasi bawu mangaka na kuwa. Bawu tata-manaka na kusadila banzengolo ya bawu ya ntama.

⁴¹ Na yina, makanda ya bantu yina ya nzenza vwandaka sadila Yave, kasi bawu vwandaka tata-mana mpe na kusadila banzambi ya bawu ya biteki. Tii bubu yayi, bana ya bawu na batekolo ya bawu mpe ke na kusala mutindu salaka bankooko ya bawu.

18

*Ezekyase, ntinu ya Yuda
(2Kk 29.1-2-31.1)*

¹ Na mvula ya tatu ya kintinu ya Oseya, mwana ya Ela, ntinu ya Isayeli, Ezekyase, mwana ya Akaze, kumaka ntinu ya Yuda.

² Yandi vwandaka na bamvula makumi zole na tanu ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula makumi zole na yivwa na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi vwandaka Abi, mwana ya Zakali.

³ Ezekeyase salaka mambu ya kusungama na mantwala ya Yave. Yandi salaka mambu nyonso mutindu salaka nkooko ya yandi Davidi.

⁴ Ni yandi mwangisaka bisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya myongo. Yandi mwangisaka matadi yina ba telemisaka mutindu bidimbu. Yandi zengaka makunzi yina ba byekaka samu na Asela, nzambi ya kento. Mpe yandi mwangisaka nyoka ya kisengo ya mbwaki yina Moyize yidikaka. Samu ti, tii na ntangu yina, bantu ya Isayeli vwandaka yokila yawu maaka ya nsunga ya mbote. Bawu vwandaka bokila yawu Newusetane.

⁵ Ezekeyase tulaka kivuvu ya yandi na Yave, Nzambi ya Isayeli. Na kati ya bantinu nyonso ya Yuda, ya vwanda bayina tekilaka yandi to bayina kwizaka na manima ya yandi, ata mosi vwandaka mutindu Ezekeyase.

⁶ Ezekeyase vwandaka ya kukangama na Yave mpe yandi mangaka ve Yave. Yandi sadilaka bantumunu yina Yave pesaka na Moyize.

⁷ Yave vwandaka na Ezekeyase. Yandi vwandaka nunga na nyonso yina yandi vwandaka sala. Ezekeyase balukilaka ntinu ya Asili. Yandi mangaka na kuvwanda dyaka na yisi ya lutumu ya ntinu ya Asili.

⁸ Yandi nungaka ba-Filiseti mpe yandi landaka bawu tii na kizunga ya Ngaza. Yandi bakaka

mbanza Ngaza mpe kizunga nyonso, kubanda na bayinzo ya mutela ya yinda ya bankebi tii na bambanza yina kele ya kutungama na bibaka ya lukengolo.

Mutindu ntinu ya Asili botolaka mbanza Samaliya

⁹ Na mvula ya yiya ya kintinu ya Ezekeyase, ya vwandaka mvula ya nsambwadi ya kintinu ya Osey, mwana ya Ela, ntinu ya Isayeli, Salemanasale, ntinu ya Asili, kumaka na Samaliya mpe yandi zungaka yawu.

¹⁰ Yandi botolaka mbanza yina na nsuka ya bamvula tatu. Ba botolaka Samaliya na mvula ya sambanu ya kintinu ya Ezekeyase, na mvula ya yivwa ya kintinu ya Osey, ntinu ya Isayeli.

¹¹ Ntinu ya Asili bakaka bantu ya Isayeli mpe yandi nataka bawu na Asili. Yandi tulaka bawu na kizunga ya Ala mpe na kizunga ya Ngozane, kisika yina lutilaka nzadi ya Abole, mpe na bambanza ya ba-Mede.

¹² Mambu nyonso yayi kuminaka bawu samu ti bantu ya Isayeli wilaka ve Yave, Nzambi ya bawu, mpe bawu zitisaka ve ngwisani ya yandi. Bawu kuwaka ve mpe sadilaka ve mambu nyonso yina Moyize, kisyelo ya Yave, tumisaka bawu na kusala.

*Senakelibe nwanisaka kintinu ya Yuda
(Esa 36.1; 2Kk 32.1)*

¹³ Na mvula ya kumi na yiya ya kintinu ya Ezekeyase, Senakelibe, ntinu ya Asili kwendaka

nwanisa bambanza nyonso ya Yuda yina vwan-daka ya kutungama na bibaka ya lukengolo mpe yandi botolaka yawu.

¹⁴ Ezekyase, ntinu ya Yuda fidisaka bantu na mbanza Lakise, na kwenda tuba na ntinu ya Asili mutindu yayi: «Mu me sala yimbi, kasi kunwanisa munu ve. Mu me ndima kufuta nyonso yina nge ke lomba munu.» Ntinu ya Asili zengilaka Ezekyase, ntinu ya Yuda, mpaku Batal-ente bankama tatu (300) ya palata mpe Batalente makumi tatu ya wolo.

¹⁵ Na yina, Ezekyase pesaka palata nyonso yina vwandaka na kati ya Yinzo ya Yave mpe yina vwandaka na kati ya bibumbulu ya yinzo ya ntinu.

¹⁶ Na ntangu yina, Ezekyase mwangisaka myelo na mabaya yina vwandaka na zulu ya myelo ya Yinzo ya Yave. Myelo yango, ni yandi mosi ntinu ya Yuda pakulaka yawu wolo. Mpe yandi mosi ntinu ya Yuda pesaka yawu na ntinu ya Asili.

*Mambu ya kilandi ya Senakelibe
(Esa 36.2-22; 2Kk 32.9-16)*

¹⁷ Ntinu ya Asili vwandaka kuna na Lakise. Yandi fidisaka na sika ya ntinu Ezekyase, kuna na Yelusalemi: mfumu ya ntete ya binwani, mfumu ya bantu yina ke salaka na ntinu, mfumu ya nkaka ya bisadi ya ntinu, na binwani ya ngolo. Bawu kwendaka mpe bawu kumaka na Yelusalemi. Ntangu bawu kumaka, bawu kwendaka takama pene-pene ya kisika yina ke lutilaka maza ya kizinga, na nzila ya bilanga ya bantu yina ke salaka bantinta.

¹⁸ Bawu sosaka na kusolola na ntinu. Kasi bayina kwizaka talana ni: Elyakime, mwana ya Yilekya, mfumu ya yinzo ya ntinu na Sebena, kisoniki ya ntinu mpe Yowa, mwana ya Asafe, kibumbi ya kinkulu.

¹⁹ Mfumu ya bisadi ya ntinu ya Asili tubaka na bantu yina ya Ezekeyase: «Mulemvo ya beno, beno kwenda tuba na Ezekeyase ti ntinu ya nene, ntinu ya Asili ke na kutuba: “Na nani, nge me tula kivuvu ya nge?»

²⁰ Nge ke na kubanza ti bampova ya mpamba-mpamba lenda pesa nge mayela mpe ngolo ya kunwana mvita? Na sika ya nani nge me tula kivuvu ya nge samu na kubalukila munu?

²¹ Nge me tula kivuvu ya nge na yinsi ya Ngipiti yina kele mutindu twandu ya kuzengana yina ke tobolaka diboko ya konso muntu yina ke yekamaka na yawu. Ni mutindu yina kele Falawo, ntinu ya Ngipiti samu na bayina nyonso ke tulaka kivuvu ya bawu na yandi.

²² Kana beno tuba na munu ti: Ni na Yave, Nzambi ya beto, beto me tula kivuvu ya beto, ya kele ve samu na Yave Ezekeyase mwangisaka bisika yina ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo na biyokolo yina ya minkayulu? Ni nge ve tubaka na bantu ya Yuda mpe na bantu ya Yelusalemi na kusambila Yave kaka na kiyokolo ya minkayulu ya mbanza yayi?

²³ Mulemvo ya nge, ntangu yayi, kudya ndefi na mfumu ya munu, ntinu ya Asili. Mu ke ya kukubama na ku pesa nge mafunda zole (2 000) ya bampunda kana nge ke na binwani yina lenda sadila yawu.

²⁴ Nge ke lenda ve na kuvutula na manima ata mosi ya fyoti ya bisadi ya mfumu ya munu! Mpe nge me tula kivuvu na Ngipiti na kuzwa bapusu-pusu mpe na bampunda!

²⁵ Kasi mfumu ya munu me kwiza na bwala ya nge na kumwangisa yawu kondwa luzolo ya Yave? Ve! Ni Yave me tuba na munu: Kwenda nwanisa yinsi yayi mpe mwangisa yawu!”»

²⁶ Na yina, Elyakime, mwana ya Yilekya, Sebenampe Yowa tubaka na mfumu ya bisadi ya ntinu ya Asili mutindu yayi: «Mulemvo ya nge, zonzila bisadi ya nge na ndinga ya Alameye, beto ke kuwaka yawu. Kasi kuzonzila beto ve na ndinga ya bantu ya Yuda na mantwala ya bantu yina kele na zulu ya bibaka ya mbanza, bawu ke na kuwa beto.»

²⁷ Mfumu ya bisadi ya ntinu ya Asili vutulaka: «Nge ke na kubanza ti mfumu ya munu me fidisa munu kaka na sika ya mfumu ya nge mpe na sika ya nge? Ve, yawu kele mpe samu na bantu yina kele na zulu ya bibaka ya mbanza. Bantu yina ke kudyaka matufi ya bawu mpe ke kunwaka masuba ya bawu kintwadi na beno.»

²⁸ Na manima, mfumu ya bisadi ya ntinu lookaka na ngolo. Yandi tubaka na ndinga ya bantu ya Yuda: «Benokuwamambu ya ntinu ya nene, ntinu ya Asili!

²⁹ Ntinu me tuba: “Ezekyase kuvuna benove, samu ti yandi ke lenda ve na kukuula beno na maboko ya munu.

³⁰ Ezekyase kunata benove na kutula kivuvu ya beno na Yave na kutuba mutindu yayi: Yave ke

kuula beto! Mbanza yayi ke kubwa ve na maboko ya ntinu ya Asili!

³¹ Beno wila ve Ezekyase, samu ti ntinu ya Asili me tuba mutindu yayi: Beno sala kizunu na munu mpe beno kukipesa na munu. Na yina, konso muntu ke kudya bambuma ya bilanga ya yandi ya vinu mpe bambuma ya yandi ya fike. Konso muntu ke kunwa maza ya dibulu ya yandi.

³² Na manima, mu ke kwiza baka beno na kunata beno na yinsi yina kele mutindu yinsi ya beno. Ya kele yinsi mosi ya kufuluka na bambuma ya faline mpe vinu ya malu-malu. Yinsi mosi ya kufuluka na madya mpe bilanga ya bayinti ya vinu. Yinsi mosi ya kufuluka na mafuta ya olive mpe mafuta ya nyosi. Na yina beno ke zinga, beno ke kufwa ve. Beno wila ve Ezekyase. Yandi ke na kuvuna beno na kutuba ti Yave ke kuula beto.

³³ Banzambi ya bantu ya bayinsi ya nkaka, bawu me lendaka na kukuula bayinsi ya bawu na maboko ya ntinu ya Asili?

³⁴ Wapi banzambi ya Amate na ya Alepade? Wapi banzambi ya Sefalawayime, ya Ena na ya Iwa? Bawu lendaka na kukuula Samaliya na maboko ya munu?

³⁵ Na kati ya banzambi nyonso ya bayinsi yayi, wapi nzambi yina kuulaka yinsi ya yandi na maboko ya munu? Samu ti Yave kuula Yelusalemi na maboko ya munu?"»

³⁶ Bantu yina vwandaka kuna dingamaka, bawu vutulaka ata dyambu samu ti ntinu pesaka ntumunu yayi: «Beni pesa yandi ata mvutu.»

³⁷ Na manima, Elyakime, mwana ya Yilekya,

mfumu ya bisadi ya ntinu, Sebena, kisoniki ya ntinu, mpe Yowase, mwana ya Asafe, kibumbi ya kinkulu, bawu kwendaka na sika ya ntinu Ezekyase na binkuti ya bawu ya kupasuka. Bawu zabisaka Ezekyase mambu yina mfumu ya bisadi ya ntinu ya Asili tubaka.

19

Ezekyase yufulaka mumbikudi Esaya (Esa 37.1-7)

¹ Ntangu ntinu Ezekyase kuwaka mambu yina, yandi pasulaka binkuti ya yandi. Yandi lwataka ngoto mpe yandi kwendaka na Yinzo ya Yave.

² Na manima, ntinu Ezekyase fidisaka Elyakime, mfumu ya bisadi ya ntinu, na Sebena, yina vwandaka kisoniki, mpe na bakuluntu ya banganga-Nzambi, samu ti bawu kwenda tala mumbikudi Esaya, mwana ya Amose. Bawu mpe lwataka bangoto.

³ Bawu kwendaka tuba na Esaya: «ntinu Ezekyase me tuba: “kilumbu ya bubu kele kilumbu ya mpasi, kilumbu ya nsembolo mpe ya nsoni. Yawu kele mutindu kento me kuma na misongo, kasi ngolo ya kubasisa mwana ke dyaka ve.

⁴ Kuzaba ve kana Yave, Nzambi ya nge, ke kuwa mambu nyonso yina mfumu ya bisadi ya ntinu ya Asili me tuba, samu na kufinga Nzambi ya moyo. Kuzaba ve kana Yave, Nzambi ya nge, ke semba yandi samu na mambu yina yandi me kuwa. Sambila samu na ndambu ya bantu yina me bikana.”»

⁵ Bantu ya mfunu yina ke salaka na ntinu Ezekyase kwendaka na sika ya Esaya.

⁶ Esaya tubaka na bawu: «beno kwenda tuba na mfumu ya beno: “Yave ke na kutuba: kutala boma ve samu na mambu yina nge me kuwa mpe ya bifingu yina bisadi ya ntinu ya Asili me finga munu.

⁷ Mu ke tula na yandi mpeve yina ke sala ti na nsangu yina yandi ke kuwa, yandi ke vutuka na yinsi ya yandi. Mpe kuna, mu ke sala ti ba kufwa yandi na mbele ya mvita.”»

*Senakelibe sombolaka dyaka Ezekyase
(Esa 37.8-13; 2Kk 32.17)*

⁸ Labesake kuwaka ti ntinu ya Asili katukaka na mbanza Lakise samu na kwenda nwanisa mbanza Libena. Na yina, yandi landaka ntinu.

⁹ Na yina, ntinu ya Asili kuzwaka nsangu yina me tadila Tilaka, ntinu ya Kuse. Nsangu yango ni yayi: «Tilaka ke na kwiza nwanisa nge.» Na yina, ntinu ya Asili fidisaka dyaka bantumwa na sika ya Ezekyase na kutuba:

¹⁰ «Beni tuba na Ezekyase, ntinu ya Yuda ti Nzambi ya nge yina nge ke sadilaka kivuvu kuvuna nge ve na kutuba ti Yelusalemi ke kubwa ve na maboko ya ntinu ya Asili!

¹¹ Nge mosi, nge zaba mbote mambu yina bantinu ya Asili salaka na bayinsi nyonso. Bawu kufwaka bantu nyonso. Nge ke na kubanza ti ni nge ke vuuka?

¹² Ntangu bantinu yina tekilaka munu kwendaka mwangisa bambanza Ngozane, Alane, Lesepe mpe bantu ya Edeni, bayina vwandaka

zinga na Telasale, banzambi ya bawu kuulaka bawu?

¹³ Wapi sika kele ntinu ya Amate, ntinu ya Alepade, ntinu ya Layile mpe ntinu ya Sefalewayime, ya Ena mpe ya Iwa?»

Lusambulu ya Ezezyase
(Esa 37.14-20)

¹⁴ Ezezyase bakaka mukanda na maboko ya bantumwa. Yandi tangaka yawu mpe yandi kwendaka na Yinzo ya Yave. Ezezyase fungulaka mukanda yango na mantwala ya Yave.

¹⁵ Ezezyase sambilaka Yave mutindu yayi: «Yave, Nzambi ya Isayeli, nge yina kele ya kuvwanda na zulu ya bakeluba, kaka ni nge kele Nzambi ya bayinsi ya bintinu nyonso ya ntoto. Ni nge yidikaka zulu na ntoto.

¹⁶ Yave, fungula makutu mpe kuwa. Yave, fungula meso mpe tala. Kuwa mambu ya Senakelibe, yina me fidisa mfumu ya bisadi ya ntinu na kwiza finga nge, Nzambi ya moyo!

¹⁷ Yave, ya kele ya tsyelika ti bantinu ya Asili manisaka na kufwa bantu ya bayinsi ya nkaka mpe bawu mwangisaka bayinsi ya bantu yina.

¹⁸ Bawu yokaka banzambi ya bayinsi yina na tiya. Na kutala mbote, yawu vwandaka ve banzambi, kasi yawu vwandaka kaka bima yina bantu yidikaka, bayinti mpe matadi ya mpampa. Mpe bantinu ya Asili mwangisaka yawu.

¹⁹ Kasi nge Yave, Nzambi ya beto, mulemvo ya nge, vuukisa beto na maboko ya Senakelibe. Na

yina, bayinsi ya bintinu nyonso ya ntoto ke zaba ti kaka ni nge Yave kele Nzambi.»

Mvutu ya Yave na Ezekease
(Esa 37.21-35)

²⁰ Esaya, mwana ya Amose fidisaka nsangu yayi na ntinu Ezekease: «Yave, Nzambi ya Isayeli ke na kutuba: Mu me kuwa lusambulu yina nge me sala samu na Senakelibe, ntinu ya Asili.»

²¹ Kuwa mambu yina Yave ke na kutuba samu na Senakelibe:

«Ndumba Siyone ke na kuvweza nge mpe ke na kuseka nge.

Yerusalemi mwana ya kitoko ke na kuseka nge na kwendaka ningisa yintu.»

²² «Nani nge me finga mpe nge me safula?

Nge me zangula ndinga ya nge na nani?

Nani nge me tala na kisayi nyonso?

Nge me sala yawu na munu, Nzambi ya longo, ya Isayeli.»

²³ «Nge fingaka Yave na yinwa ya bantumwa yina nge fidisaka.

Nge tubaka: “Munu Senakelibe mu ke yulukaka na zulu ya nsongi ya myongo na bapusu-pusu ya munu ya mvita tii na kati-kati ya Libane.

Mu ke zengaka bayinti ya kulutila kitoko ya sedele ya Libane mpe bayinti ya kulutila yinda ya sipelese.

Mu ke kuma tii na bansongi ya myongo kisika yina mfinda me lutila nene.

²⁴ Munu, mu timunaka mabulu mpe mu kunwaka maza ya nzenza.

Ntangu mu ke luta, mu ke yumisa bamwila ya
nzadi Nile.”»

²⁵ Nge Senakelibe, nge me zaba ve ti katuka ntama
mu kubikaka mambu yayi?

Katuka ntama ni munu yidikaka yawu.

Malu-malu yayi, mu ke sala ti yawu kusalama.

Mpe nge, nge ke kitula bambanza yina kele
ya kutungama na bibaka ya lukengolo na
bikunku ya matadi.

²⁶ Bayina ke zingaka na bambanza yina,

bawu ke ve na ngolo,

bawu ke na boma mpe bawu ke na nsoni.

Bawu kele mutindu matiti ya bilanga.

Bawu kele mutindu gazon

mpe mutindu matiti yina ke menaka na zulu ya
miludi ya kuyalumuka.

Yawu kele mutindu bambuma ya faline yina me
kawuka tekila yawu kuyela.

²⁷ Munu, mu zaba ntangu yina nge ke vwandaka
ya kuvwanda,

mu zaba ntangu yina nge ke basikaka na kwenda
na mvita mpe ntangu yina nge ke vutukaka,

mu zaba mpe ntangu yina nge ke dasukilaka
munu.

²⁸ Samu ti nge dasukilaka munu,

mu kuwaka mambu ya nge ya lunangu.

Ni yawu yina mu ke tula nge mulunga na
mbombo.

Mu ke kanga nge singa samu na kwendaka
twadisa nge,

mu ke vutula nge na nzila yina nge kwizilaka.

²⁹ Nge Ezekeyase, kidimbu mu ke na kupesa nge ni yayi: Mvula yayi, bantu ke kudya bambuma yina me kubwa na ntoto. Na mvula ya zole, bantu ke kudya bambuma yina me mena kaka yawu mosi. Kasi na mvula ya tatu, beno ke kunda mpe beno ke yonzika bambuma. Beno ke kunda bilanga ya bayinti ya vinu mpe beno ke kudya bambuma ya yawu.

³⁰ Bantu ya Yuda yina ke bikana ke vwanda mutindu yinti yina me fidisa myanzi ya yawu na yisi ya ntoto mpe yawu ke buta bambuma na zulu.

³¹ Ya tsyelika bayina ke bikana, ke basika na Yelusalemi. Kuna na mongo ya Siyone, ya ke vwanda na bantu yina ke vuuka.

Ni mutindu yina Yave, Nzambi ya Binwani, ke sala samu na luzolo ya yandi ya kulutula.

³² Ni yawu yina, na yina me tadila ntinu ya Asili, Yave ke na kutuba ti yandi ke kota ve na kati ya mbanza yayi, yandi ke kubula ata dyonga mosi ve, yandi ke sadila ve kinwanunu yina ke kebaka ntulu samu na kunwana, yandi ke fulusa ve ntoto na ngaanda ya kibaka ya mbanza samu na kuyuluka.

³³ Yandi ke vutuka na nzila yina yandi kwizilaka mpe yandi ke kota ve na mbanza yayi. Ni Yave me tuba yawu.

³⁴ Mu ke keba mbanza yayi samu na kuvuukisa yawu. Mu ke sala yawu samu na munu mosi mpe samu na Davidi, kisyelo ya munu.

Lufwa ya Senakelibe
(Esa 37.36-38; 2Kk 32.21-22)

³⁵ Na mpimpa yina, mbazi ya Yave kotaka na kivwandu ya bantu ya Asili. Yandi kufwaka mafunda nkama na makumi nana na tanu (185 000) ya babakala. Na suka-suka, ntangu bwisi kut-syaka, kivwandu yango vwandaka ya kufuluka na bamvumbi.

³⁶ Na manima, Senakelibe, ntinu ya Asili katukaka kuna mpe yandi vutukaka na kwenda zinga kuna na Ninive.

³⁷ Kilumbu mosi, yandi vwandaka sambila na kati ya yinzo ya lusambulu ya Niseloke, nzambi ya yandi. Bana ya yandi Adelameleke mpe Salesele kufwaka yandi na mbele ya mvita. Na manima, bawu kimaka na yinsi ya Alalate. Mwana ya yandi ya nkaka Asaladone kumaka ntinu na kisika ya yandi.

20

Kimbevo mpe lunyakusu ya Ezekeyase
(Esa 38.1-8; 2Kk 32.24)

¹ Na bantangu yina, ntinu Ezekeyase kuzwaka kimbevo ya lufwa. Mumbikudi Esaya, mwana ya Amose, kwisaka tala yandi mpe yandi tubaka: «Yave ke na kutuba: Pesa bantumunu na dikanda ya nge samu ti nge ke kufwa, nge ke zinga dyaka ve.»

² Ezekeyase balulaka kizizi ya yandi na kibaka mpe yandi sambilaka Yave mutindu yayi:

³ «Aa! Yave, mulemvo ya nge, bambuka moyo ti mu ke sadilaka nge na butsyelika nyonso mpe na ntima ya munu nyonso. Mu ke salaka mambu ya mbote na mantwala ya nge!» Na manima, Ezekeyase dilaka mingi.

⁴ Esaya vwandaka me basika ntete ve na ngaanda ya lupangu ya ntinu mpe Yave tubaka na yandi:

⁵ «Vutuka na sika ya Ezekeyase, mfumu ya bantu ya munu mpe zabisa yandi ti Yave, Nzambi ya nkooko ya nge Davidi, ke na kutuba: “mu me kuwa lusambulu ya nge mpe mu me tala mansangasa ya nge. Mu ke nyakisa nge mpe na manima ya bilumbu zole, nge ke kwenda na Yinzo ya Yave.

⁶ Mu me bwela nge bamvula kumi na tanu na bilumbu ya luzingu ya nge. Mu ke kuula beno, nge mpe mbanza yayi ya Yelusalemi, na maboko ya ntinu ya Asili. Mu ke keba mbanza yayi samu na munu mosi, mpe samu na Davidi, kisyelo ya munu.”»

⁷ Esaya tubaka: «beno baka bambuma ya fike ya kuyuma, beno nika yawu.» Ba tulaka yawu na kisika yina vwandaka kimbevo mpe Ezekeyase belukaka.

⁸ Ezekeyase tubaka na Esaya: «wapi kidimbu yina ke lakisa ti Yave me nyakisa munu mpe ti na manima ya bilumbu zole, mu ke kwenda na Yinzo ya Yave?»

⁹ Esaya vutulaka: «Yayi ni kidimbu yina me katuka na Yave samu na nge, kidimbu yina ke lakisa ti Yave ke sala mambu yina yandi me tuba. Yinki nge zola? Nge zola ti mpewo kukwenda na mantwala bambala kumi to yawu kuvutuka na manima bambala kumi?»

¹⁰ Ezekeyase vutulaka: «Yawu kele mpasi ve ti mpewo kukwenda na mantwala na bitezo kumi, kasi mu zola ti yawu kuvutuka na manima bitezo

kumi.»

¹¹ Na yina, mumbikudi Esaya sambilaka Yave mpe Yave vutulaka mpewo na bitezo kumi na manima, na kisika yina vwandaka Akaze.

Ezekyase na bimonikisi ya Babilone
(Esa 39.1-8)

¹² Kaka na bantangu yina, Melodase-Baladane, mwana ya Baladane, ntinu ya Babilone, fidisaka mikanda mpe dikabu na sika ya Ezekyase, samu ti yandi kuwaka ti Ezekyase vwandaka na kimbevo.

¹³ Ezekyase yambaka bantumwa yina nataka yawu. Yandi lakisaka bawu bibumbulu nyonso ya yandi, ya vwanda palata, wolo, mananasi mpe mafuta ya nsunga ya mbote. Yandi lakisaka bawu binwanunu mpe bima nyonso yina vwandaka na kati ya bibumbulu ya yandi. Ezekyase bumbilaka bawu ata kima, ya vwanda na yinzo ya yandi ya kintinu to na kati ya yinsi ya kintinu ya yandi nyonso.

¹⁴ Na manima, mumbikudi Esaya kwizaka na sika ya ntinu Ezekyase mpe yandi yufulaka ntinu: «Yinki bantu yina me zabisa nge? Wapi kisika bawu me katuka?» Ezekyase vutulaka: «Bawu me katuka ntama, kuna na yinsi ya Babilone.»

¹⁵ Esaya yufulaka dyaka: «Yinki bawu me tala na kati ya yinzo ya nge?» Ezekyase vutulaka: «Bawu me tala bima nyonso yina kele na kati ya yinzo ya munu mpe ata kima mu me bumbila bawu na kati ya bibumbulu ya munu.»

¹⁶ Na yina, Esaya tubaka na Ezekyase: «kuwa mambu ya Yave:

¹⁷ “na bilumbu yina ke kwiza, bima nyonso yina kele na kati ya yinzo ya nge mpe bima nyonso yina

bankooko ya nge kuzwaka tii na kilumbu ya bubu yayi, ba ke nata yawu na Babilone mpe ata kima ke bikana awa. Ni Yave me tuba yawu.

¹⁸ Ba ke baka bana ya nge mingi, bayina nge me buta, awa ke vwanda bantu ya mfunu yina ke banda na kusalaka na yinzo ya ntinu ya Babilone.”»

¹⁹ Ezekeyase tubaka na Esaya mutindu yayi: «mambu ya Yave yina nge me tuba kele mbote.» Ezekeyase tubaka dyaka: «beto ke vwanda na kizunu mpe na lukengolo, bilumbu nyonso ya luzingu ya munu.»

²⁰ Mambu ya nkaka yina Ezekeyase salaka, mambu yina me tadila kibakala ya yandi, mutindu yandi salaka dibulu samu na maza mpe mutindu yandi salaka nzila yina ke nataka maza tii na kati ya mbanza Yelusalemi, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

²¹ Ezekeyase kufwaka. Mwana ya yandi Manase kumaka ntinu na kisika ya yandi.

21

Manase, ntinu ya Yuda

(2Kk 33.1-10,18-20)

¹ Manase vwandaka na bamvula kumi na zole ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula makumi tanu na tanu na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi vwandaka Yefesi-Ba.

² Yandi salaka mambu ya yimbi na meso ya Yave, mambu ya nganzi yina vwandaka sala

bantu yina Yave botolaka bayinsi samu na kupesa yawu na bantu ya Isayeli.

³ Yandi tungisaka dyaka bisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya myongo, bisika yina tata ya yandi Ezekease mwangisaka. Yandi yidikaka biyokolo ya minkayulu samu na nzambi Baale. Yandi salaka dikunzi ya longo samu na Asela, nzambi ya kento, mutindu Akabe, ntinu ya Isayeli salaka. Yandi fukamaka samu na kusambila binwani nyonso ya mazulu.

⁴ Yandi yidikaka biyokolo ya minkayulu ya bantzambi ya nkaka na Yinzo ya Yave, kisika yina Yave tubaka ti: «Ni na Yelusalemi, mu ke vwandisa Nkumbu ya munu.»

⁵ Yandi yidikaka biyokolo ya minkayulu samu na binwani ya mazulu kuna na kati ya bangaanda zole ya lupangu ya Yinzo ya Yave.

⁶ Yandi pesaka mwana ya yandi mutindu Munkayulu ya Kuyoka. Yandi bakaka bantu ya bampandu mpe bantu yina ke bokilaka bampeve ya bantu yina kufwaka. Yandi salaka ti Yave kukuma na nkele samu ti yandi salaka mambu ya kulutila yimbi na mantwala ya Yave.

⁷ Yandi yidikaka kiteki ya Asela, nzambi ya kento, yina yandi tulaka na kati ya Yinzo ya Yave. Yinzo yina Yave zonzilaka na Davidi mpe na mwana ya yandi Salomoni mutindu yayi: «Ni na kati ya Yinzo yayi, na kati ya Yelusalemi yina mu me soola na kati ya bambanza nyonso ya bifumba kumi na zole ya Isayeli, mu ke vwandisa Nkumbu ya munu bantangu nyonso.»

⁸ Kana bantu ya Isayeli kusala nyonso na kuzitisa bantumunu mpe mambu nyonso yina kele

na kati ya Musiku yina mu pesaka na kisiyelo ya munu Moyize, mu ke sala ti bantu ya Isayeli ku-vwanda dyaka ve na kwendaka tambula-tambula ntama na yinsi yina mu pesaka na bankooko ya bawu.

⁹ Kasi bawu kuwaka ve. Manase salaka ti bawu kuzimbana nzila. Mpe bawu salaka yimbi, kulutila bantu ya bayinsi yina Yave manisaka na kufwa na mantwala ya bana ya Isayeli.

¹⁰ Na yina, Yave tubaka na yinwa ya bisadi ya yandi mimbikudi mutindu yayi:

¹¹ «Manase, ntinu ya Yuda salaka mambu ya nganzi, mambu yina salaka ba-Amoli, yina tekilaka yandi. Mpe yandi kotisaka bantu ya Yuda na masumu ya kusambila banzambi ya biteki.

¹² Ni yawu yina, Yave, Nzambi ya Isayeli ke na kutuba: “Mu ke nata mpasi na Yelusalemi mpe yawu ke yitukisa bantu ya Yuda mpe bantu nyonso yina ke kuwa yawu.

¹³ Mu ke mwangisa Yelusalemi mutindu mu mwangisaka Samaliya mpe dikanda ya Akabe. Mu ke sukula Yelusalemi mutindu ba ke sukulaka ndonga na balweka ya yawu nyonso.

¹⁴ Mu ke manga bantu ya munu, mvwilu ya munu yina bikanaka. Mu ke yekula bawu na maboko ya bambeni ya bawu. Bambeni nyonso ya bawu ke botola mpe ke baka bima ya bawu na ngolo.

¹⁵ Samu ti bawu me sala yimbi na mantwala ya munu mpe bawu me sala ti mu kukuma na nkele. Tii bubu yayi, bawu ke na kutatamana na kusala yimbi, katuka ntangu yina bankooko ya bawu basikaka na Ngipiti.”»

¹⁶ Na zulu ya disumu yina Manase salaka na kukotisa bantu ya Yuda na mambu yina kele yimbi na ntadisi ya Yave, yandi kufwaka dyaka bantu mingi yina salaka ata dyambu ve. Yelusalemi fulukaka na menga balweka nyonso.

¹⁷ Mambu ya nkaka ya Manase, mambu nyonso yina yandi salaka, masumu yina yandi salaka, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

¹⁸ Manase kufwaka, ba tulaka yandi na ndyamu, kuna na bilanga yina vwandaka na yinzo, na kati ya bilanga ya Uza. Mwana ya yandi Amone kumaka ntinu na kisika ya yandi.

Amone, ntinu ya Yuda
(2Kk 33.21-25)

¹⁹ Amone vwandaka na bamvula makumi zole na zole ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula zole na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi vwandaka Mesulemete. Mama yango vwandaka mwana ya Aluse, muntu ya mbanza Yoteba.

²⁰ Yandi salaka yimbi na mantwala ya Yave mutindu tata ya yandi Manase.

²¹ Yandi landaka bansalulu nyonso ya tata ya yandi. Yandi sadilaka banzambi ya biteki, yina tata ya yandi vwandaka sadila mpe yandi vwandaka fukimina yawu.

²² Yandi mangaka Yave, Nzambi ya bankooko ya yandi. Yandi landaka ve banzila ya Yave.

²³ Bisadi ya yinzo ya ntinu Amone kotilaka yandi mfundu ya yimbi. Bawu kufwaka ntinu na kati ya yinzo ya yandi.

²⁴ Kasi bantu ya Yuda kufwaka bantu nyonso yina kotilaka ntinu Amone mfundu ya yimbi. Bantu ya yinsi tulaka mwana ya yandi Yosiya, ntinu na kisika ya Amone.

²⁵ Mambu ya nkaka ya Amone, mambu yina yandi salaka, yawu kele ya kusunama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

²⁶ Ba tulaka yandi na ndyamu yina vwandaka na bilanga ya Uza. Mwana ya yandi Yosiya kumaka ntinu na kisika ya yandi.

22

Yozyase, ntinu ya Yuda

(2Kk 34.1-2,8-28)

¹ Yosiya vwandaka na bamvula nana ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula makumi tatu na mosi na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi vwandaka Yedida, mwana ya Adaya. Mama yango vwandaka muntu ya mbanza Bosekate.

² Yandi salaka mambu ya kusungama na ntadisi ya Yave. Yandi landaka bansalulu ya nkooko ya yandi Davidi. Yandi bikaka ve na kusadila yawu.

Mfumu ya banganga-Nzambi talaka dibuku ya Musiku

(2Kk 34.8-18)

³ Na mvula ya kumi na nana ya kintinu ya Yosiya, ntinu Yozyase fidisaka kisoniki Safane, mwana ya Asalya, mutekolo ya Mesulame na kukwenda na Yinzo ya Yave. Yandi tubaka na yandi:

⁴ «Kwenda na sika ya Yilekya, mfumu ya banganga-Nzambi, samu ti yandi tanga mbongo yina ba nataka na Yinzo ya Yave, mbongo yina bankebi ya mwelo ke kuzwaka na sika ya bantu.

⁵ Ba ke pesa mbongo yina na sika ya bantwadisi ya bisalu ya Yinzo ya Yave, samu ti bawu kufuta bantu yina ke na kusala na Yinzo ya Yave, samu na kuyidika bisika ya kubeba ya Yinzo.

⁶ Bawu ke futa bisadi-miludi, bisadi ya nkaka yina vwandaka sala na Yinzo ya Yave, bitungi-bayinzo. Bawu ke sumba matadi yina ba pasulaka mpe bayinti samu na kuyidika bisika ya kubeba ya Yinzo.

⁷ Kasi ba ke yufula bawu ve mutindu yina bawu ke sadila mbongo yango, samu ti bawu ke salaka na kusungama nyonso.»

⁸ Na manima, Yilekya, mfumu ya banganga-Nzambi tubaka na Safane, kisoniki: «Mu me tala dibuku ya Musiku na kati ya Yinzo ya Yave!» Yilekya pesaka dibuku yango na sika ya Safane mpe Safane tangaka yawu na dinga ya ngolo.

⁹ Kisoniki Safane kwizaka na sika ya ntinu. Yandi tubaka na ntinu: «Bisadi ya nge bakaka mbongo nyonso yina vwandaka na kati ya Yinzo mpe bawu pesaka yawu na bantwadisi ya bisalu ya Yinzo ya Yave.»

¹⁰ Kisoniki Safane tubaka dyaka na ntinu: «Yilekya, mfumu ya banganga-Nzambi me pesa munu dibuku yayi.» Safane tangaka yawu na ndinga ya ngolo na mantwala ya ntinu.

Yozyase kwendaka yufula mumbikudi ya kento

*Wuleda**(2Kk 34.19-28)*

¹¹ Ntangu ntinu kuwaka mambu yina vwan-daka na kati ya dibuku ya Musiku, yandi pasulaka binkuti ya yandi.

¹² Na yina, ntinu tumisaka ti ba kwenda bokila Yilekya mfumu ya banganga-Nzambi, Ayikame, mwana ya Safane, Akebole, mwana ya Mikaya, kisoniki Safane mpe Asaya kisadi ya ntinu.

¹³ Yandi tubaka na bawu: «Beno kwenda yufula Yave samu na munu, samu na bantu, samu na bantu nyonso ya Yuda, samu na mambu yina kele na kati ya dibuku yina me talana. Samu ti nkele ya Yave kele nene. Yawu ke na kubwidila beto samu ti bankooko ya beto tumamaka ve na mambu yina kele na kati ya dibuku. Bawu salaka ve mutindu kele mambu nyonso yina kele ya kusonama na yina me tadila beto.»

¹⁴ Yilekya, mfumu ya banganga-Nzambi, Ayikame, Akebole, Safane, mpe Asaya, kwendaka tala mumbikudi ya kento Wuleda. Wuleda vwandaka kento ya Salume, Salume yina vwandaka bumba binkuti yina vwandaka na Yinzo ya Nzambi. Salume vwandaka mwana ya Tikeva mpe mutekolo ya Alase. Wuleda vwandaka zinga na Yelusalemi, na Mbanza ya Malu-malu. Bantu yina tubaka na yandi mambu yina vwandaka na bawu.

¹⁵ Na yina, Wuleda tubaka na bawu: «Yave, Nzambi ya Isayeli ke na kutuba: “beno tuba na muntu yina me fidisa beno na sika ya munu mutindu yayi:

¹⁶ Yave, Nzambi ya Isayeli ke na kutuba: mu

ke nata mpasi na Yelusalemi mpe na bantu yina ke zingaka kuna, mutindu ke na kutuba mambu nyonso yina kele ya kusonama na kati ya dibuku yina ntinu ya Yuda me tanga.

¹⁷ Mutindu bawu mangaka munu, mpe bawu yokaka maaka ya nsunga ya mbote samu na bantzambi ya nkaka, mu me kuma na nkele ya kulutula samu na mambu nyonso yina bawu me sala. Mu me dasukila kisika yayi, mpe nkele ya munu samu na mbanza yayi ke manisa ve.

¹⁸ Kasi beno kwenda tuba mutindu yayi na ntinu ya Yuda yina me fidisa beno na kwiza yufula Yave: Yave, Nzambi ya Isayeli ke na kutuba: Nge me kuwa mbote-mbote mambu yina kele na kati ya dibuku.

¹⁹ Nge me kuwa mambu yina mu tubaka samu na kisika yayi mpe samu na bantu yina ke zingaka kwaku, kisika yayi ke kuma kisika ya kumwanganana mpe ya kusiingwa. Mambu yango me simba ntima ya nge mpe nge me kuluka na mantwala ya munu Yave. Nge me pasula binkuti ya nge mpe nge me dila na mantwala ya munu. Na yina, munu mpe, mu me kuwa nge. Ni Yave me tuba yawu.

²⁰ Ni yawu yina mu ke sala ti nge kufwa na kizunu. Ba ke tula nge na ndyamu ya nge, mpe nge ke tala ve bampasi nyonso yina mu ke kotisa na kisika yayi.”»

Bawu kwendaka pesa mvutu yina na sika ya ntinu.

23

Yosiya salaka dyaka ngwisani na Nzambi

¹ Ntinu Yosiya fidisaka bantu na kwenda bokila bakuluntu nyonso ya Yuda mpe ya Yelusalemi, samu na kukutikisa bawu na sika ya yandi.

² Na manima, ntinu kwendaka na Yinzo ya Yave, kintwadi na bantu nyonso ya Yuda mpe na bantu nyonso yina ke zingaka na Yelusalemi: banganga-Nzambi, mimbikudi, na bantu nyonso, kubanda na bana ya fyoti tii na bakuluntu. Yandi tangilaka bawu mambu nyonso yina vwandaka na kati ya dibuku ya ngwisani, yina ba talaka na Yinzo ya Yave.

³ Ntinu vwandaka ya kutelama na mwa kisika ya kuzangama. Na mantwala ya Yave, yandi salaka ngwisani mpe yandi bakaka lukanu ya kulanda Yave. Yandi bakaka lukanu ya kusadila bantumunu ya Yave, bandongosolo ya yandi mpe bansalulu ya misiku ya yandi na ntima ya yandi nyonso, mpe na mwela ya yandi nyonso, samu na kulungisa mambu ya ngwisani yina, mambu yina kele ya kusonama na kati ya dibuku yina. Bantu nyonso ndimaka ngwisani yina.

Bansobolo na yina me tadila lusambulu na ntoto ya Yuda

(2Kk 34.3-5)

⁴ Ntinu tumisaka Yilekya, mfumu ya banganga-Nzambi na bilandi ya yandi mpe banganga-Nzambi yina ke kebaka mwelo ya Yinzo ya Yave. Yandi tubaka na bawu na kubasisa na Yinzo ya Yave, bima nyonso yina ba salaka samu na nzambi Baale, samu na Asela, nzambi ya kento

mpe samu na binwani nyonso ya mazulu. Bawu yokaka bima yango na ngaanda ya Yelusalemi, kuna na mudimba ya Sedelone mpe bawu nataka bombi ya bima yina na Betele.

⁵ Yosiya bingisaka banganga-nzambi ya Baale yina bantinu ya Yuda byekaka samu na kuyokaka maaka ya nsunga ya mbote na bisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya myongo ya bambanza ya Yuda, mpe na bisika yina kele pene-pene ya Yelusalemi. Yandi bingisaka mpe bantu yina vwandaka yoka maaka ya nsunga ya mbote samu na nzambi Baale, samu na Ntangu, samu na Ngonda, samu na Bambwetete mpe samu na Binwani nyonso ya mazulu.

⁶ Yosiya bakaka dikunzi ya longo ya Asela, nzambi ya kento, yina vwandaka na kati ya Yinzoyave. Yandi nataka yawu mpe kwendaka tula yawu na ngaanda ya Yelusalemi, pene-pene ya muzumba ya Sedelone. Yandi yokaka yawu kuna na muzumba ya Sedelone mpe yandi kumisaka yawu bombi. Yandi losaka bombi yango na zulu ya ndyamu ya bantu ya yinsi.

⁷ Yandi mwangisaka bayinzo yina bantu vwandaka sadila kindumba ya longo, yina vwandaka pene-pene ya Yinzoyave. Kuna, bakento vwandaka tunga mpe binkuti samu na Asela, nzambi ya kento.

⁸ Na manima, Yosiya bokilaka banganga-Nzambi yina vwandaka zinga na bambanza ya Yuda. Yandi sumunaka bisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya myongo, bisika yina banganga-nzambi vwandaka yoka maaka ya nsunga ya mbote, kubanda na Ngeba tii na Beele-

Seba. Yandi mwangisaka bisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya myongo kuna na myelo ya mbanza Yelusalemi: kisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya mongo kuna na mwelo yina ba ke bokilaka mwelo ya Yeswa, mfumu ya mbanza, mpe kisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya mongo kuna na lweka ya lumoso ya mwelo ya mbanza.

⁹ Banganga-Nzambi yina vwandaka yoka maaka ya nsunga ya mbote na bisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya mongo, bawu vwandaka ve na muswa ya kusala na kiyokolo ya minkayulu ya Yave, kuna na Yelusalemi. Kasi bawu kintwadi na bampangi ya bawu, bawu vwandaka na luve ya kudya mampa yina ba ke funisaka ve.

¹⁰ Ntinu sumunaka kiyokolo ya minkayulu yina ba ke bokilaka Tofete*, samu ti ata muntu ku-pesa dyaka ve mwana ya yandi ya kento to ya bakala mutindu Munkayulu ya Kuyoka na nzambi Moloke. Tofete yango vwandaka na kati ya mudimba ya mwana ya Yinome.

¹¹ Yandi katulaka biteki ya bampunda yina vwandaka na nkotolo ya Yinzo ya Yave. Biteki ya bampunda yina bantinu ya Yuda byekaka samu na kusambilaka Ntangu. Bampunda yango vwan-daka pene-pene ya kivinga ya Netane-Meleke, kisadi ya mfunu yina ke salaka na ntinu. Kivinga yango vwandaka kuna na kati-kati ya mwa bay-inzo yina vwandaka pene-pene ya Yinzo ya Yave. Yosiya yokaka bapusu-pusu ya mvita yina ba

* **23:10** Tofete vwandaka kisika yina ba vwandaka yokila minkayulu

yidikaka samu na nzambi Ntangu.

¹² Ntinu mwangisaka biyokolo ya minkayulu. Bisika yango vwandaka na kivinga ya Akaze, na kibandu ya yinzo, na zulu ya muludi ya kuyalumu. Ya vwandaka biyokolo ya minkayulu yina bantinu ya Yuda yidikaka mpe biyokolo ya minkayulu yina ntinu Manase yidikaka na bangaanda zole ya Yinzo ya Yave. Na manima ya kumwangisa mpe kukatula yawu kuna, yandi losaka bombi ya yawu na kati ya muzumba ya Sedelone.

¹³ Ntinu sumunaka bisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya mongo, yina vwandaka na kisika yina ke talasanaka na Yelusalemi, na sude ya mongo yina ba ke bokilaka Mongo ya Mwangusulu†. Bisika yina Salomoni, ntinu ya Isayeli, tungaka samu na Asetalete, nzambi ya kento, kima ya yimbi ya bantu ya Sidone, samu na nzambi Kemose, kima ya yimbi ya bantu ya Mowabe mpe samu na nzambi Milekome, kima ya nganzi ya ba-Amoni.

¹⁴ Yosiya mwangisaka matadi yina ba telemisaka mutindu bidimbu. Yandi zengaka makunzi ya longo ya Asela, nzambi ya kento. Yandi fulusaka bisika yina na mikwa ya bantu.

Bansobolo na yina me tadila lusambulu na ntoto ya Isayeli

(2Kk 34.6-7)

¹⁵ Yosiya mwangisaka mpe kiyokolo ya minkayulu yina vwandaka na Betele. Yandi

† 23:13 *Mongo ya Mwangusulu*, nkumbu ya nkaka ya mongo yayi kele Mongo ya Olive.

mwangisaka mpe kisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya mongo yina Yelobowame, mwana ya Nebate, yidikaka. Yelobowame kotisaka Isayeli na masumu. Yandi mwangisaka kiyokolo ya minkayulu mpe kisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya mongo. Yandi yokaka kisika ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya mongo, yandi kumisaka yawu bombi. Mpe yandi yokaka dikunzi ya longo ya Asela, nzambi ya kento.

¹⁶ Na manima, Yosiya balukaka mpe yandi talaka bandyamu yina vwandaka kuna na zulu ya mongo. Yandi tumisaka ba kwenda baka mikwa yina vwandaka na kati ya bandyamu yina, mpe yandi yokaka yawu na zulu ya kiyokolo ya minkayulu. Yandi sumunaka yawu, mutindu vwandaka mambu yina Yave tubaka na yinwa ya muntu ya Nzambi. Ni mambu yina yandi tubaka.

¹⁷ Yosiya yufulaka: «Yina wapi kidimbu mu ke na kutala kuna?» Bantu ya mbanza yina vutulaka: «Yawu kele ndyamu ya muntu ya Nzambi, yina katukaka na Yuda. Ni yandi bikulaka mambu yina nge me lungisa bubu yayi samu na kiyokolo ya minkayulu ya Betele.»

¹⁸ Na yina, ntinu tubaka: «Beno bika ndyamu yina. Muntu ve ke simba mikwa ya yandi.» Na yina, ba bikaka na kubaka mikwa ya yandi na mikwa ya mumbikudi yina katukaka na Samaliya.

¹⁹ Yosiya mwangisaka mpe bayinzo nyonso ya lusambulu ya bisika ya lusambu yina vwandaka na zulu ya myongo, yina bantinu ya Isayeli

tungisaka na bambanza ya Samaliya. Na kusala mutindu yina, bawu sombolaka Nzambi. Yosiya salaka bawu mambu nyonso yina yandi salaka na Betele.

²⁰ Yandi kufwaka banganga-nzambi nyonso yina vwandaka kuna, bayina ke sambilaka na bisika ya lusambulu yina kele na zulu ya myongo. Yandi kufwaka bawu mutindu minkayulu na zulu ya biyokolo ya minkayulu. Yandi yokaka mikwa ya bantu na zulu ya bisika yina.

Na manima, yandi vutukaka na Yelusalemi.

Mukembo ya Paki

(2Kk 35.1,18-27; 36.1)

²¹ Ntinu Yosiya pesaka ntumunu yayi na bantu nyonso: «Beno sala mukembo ya Paki samu na Yave, Nzambi ya beno, mutindu yawu kele ya kusunama na kati ya dibuku ya ngwisani.»

²² Kubanda na bantangu yina bikuudi vwandaka twadisa Isayeli tii na bantangu ya bantinu ya Yuda mpe ya Isayeli, ba salaka ve mukembo ya Paki ya mutindu yina.

²³ Ni kaka na mvula ya kumi na nana ya kintinu ya Yosiya ba salaka mukembo ya Paki ya mutindu yina, samu na Yave kuna na Yelusalemi.

Nsukunu ya kintinu ya Yosiya

(2Kk 34.19-28)

²⁴ Yosiya manisaka mpe na kufwa bantu yina ke bokilaka bampeve ya bantu ya kufwa. Yandi kufwaka mpe bayina ke talaka mambu. Yandi katulaka banzambi ya biteki, biteki mpe bima nyonso ya busafu yina vwandaka na yinsi ya Yuda mpe na Yelusalemi. Yosiya salaka mutindu yina

samu na kulungisa Musiku yina kele ya kusonama na kati ya dibuku yina nganga-Nzambi Yilekya talaka na Yinzo ya Yave.

²⁵ Na bantinu yina tekilaka Yosiya, ata ntinu mosi ve vutukaka na sika ya Yave mutindu Yosiya, na ntima ya yandi nyonso, na mwela ya yandi nyonso mpe na ngolo ya yandi nyonso, mutindu yawu kele ya kusonama na kati ya Musiku nyonso ya Moyize. Na manima ya yandi, ata ntinu mosi ve vwandaka mutindu yandi.

²⁶ Kasi na nyonso yina, Yave bikaka ve na kulakisa nkele ya yandi ya kulutila na bantu ya Yuda samu na yimbi nyonso yina Manase salaka yandi.

²⁷ Yave tubaka: «Mu ke bingisa bantu ya Yuda ntama na kizizi ya munu mutindu mu salaka yawu na bantu ya Isayeli. Mu ke manga mbanza yayi, Yelusalemi, mbanza yina mu soolaka mpe Yinzo yina mu tubaka ti: “ni kuna ke vwanda Nkumbu ya munu.”»

²⁸ Mambu ya nkaka ya Yosiya, nyonso yina yandi salaka, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

²⁹ Ni na ntangu ya kintinu ya Yosiya Falawo Neko, ntinu ya Ngipiti, kwendaka pene-pene ya nzadi ya Efalate samu na kunwanisa ntinu ya Asili. Ntinu Yosiya kwendaka kangisa yandi nzila. Kasi kaka na ntangu yina ntinu ya Ngipiti talaka Yosiya kuna na Mengido, yandi kufwaka Yosiya.

³⁰ Ntangu Yosiya kufwaka, bisadi ya yandi tulaka yandi na kati ya pusu-pusu mosi ya mvita mpe bawu nataka yandi katuka na Mengido tii na Yelusalemi. Ba tulaka yandi na ndyamu ya

yandi kuna na Yelusalemi. Na manima, bantu ya yinsi soolaka Yowakaze, mwana ya Yosiya. Ba dukulaka yandi mafuta mpe ba byekaka yandi ntinu na kisika ya tata ya yandi.

Yowakaze, ntinu ya Yuda
(2Kk 36.2-4)

³¹ Yowakaze vwandaka na bamvula makumi zole na tatu, ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bangonda tatu na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi vwandaka Amutale. Mama yango vwandaka mwana ya Yilemeyawu. Yilemeyawu vwandaka muntu ya mbanza Libena.

³² Yandi salaka yimbi na mantwala ya Yave mutindu salaka bankooko ya yandi.

³³ Falawo Neko kangisaka Yowakaze na bwala Libela na yinsi ya Amate, samu ti yandi kuyala dyaka ve na Yelusalemi. Falawo Neko bandaka na kufutisaka bantu ya Yuda mpaku ya Batalente nkama (100) ya palata mpe Talente mosi ya wolo.

³⁴ Na manima, Falawo Neko byekaka Elyakime, mwana ya Yosiya na kisika ya Yosiya, tata ya yandi. Yandi pesaka Elyakime nkumbu ya Yoyakime. Falawo Neko kangisaka Yowakaze mpe nataka yandi na Ngipiti mpe ni kuna yandi kwendaka kufwa.

³⁵ Yoyakime pesaka na Falawo, wolo na palata yina yandi lombaka. Samu na kusala yawu, Yoyakime vwandaka futisa bantu ya yinsi mpaku mutindu vwandaka lubaku ya konso muntu.

Yoyakime, ntinu ya Yuda
(2Kk 36.5-8)

³⁶ Yoyakime vwandaka na bamvula makumi zole na tanu ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula kumi na mosi na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi vwandaka Zebuda. Mama yango vwandaka mwana ya Pedaya, Pedaya vwandaka muntu ya bwala Luma.

³⁷ Yoyakime salaka yimbi na mantwala ya Yave, yimbi nyonso mutindu salaka bankooko ya yandi.

24

¹ Ntangu Nebukadenesale vwandaka ntinu ya Babilone, yandi kwizaka nwanisa yinsi ya Yuda. Bamvula tatu, Yoyakime kumaka na yisi ya lutumu ya Nabukadenesale. Na manima, Yoyakime balukilaka Nabukadenesale mpe yandi mangaka na kuvwanda dyaka na yisi ya lutumu ya yandi.

² Na yina, Yave fidisaka nkonga ya bantu ya Babilone, nkonga ya bantu ya Alame, nkonga ya bantu ya Mowabe mpe nkonga ya bantu ya Amone. Bawu kwizaka mwangisa yinsi ya Yuda. Yave fidisaka bawu samu na kunwanisa mpe kumwangisa yinsi ya Yuda, samu na kulungisa mambu yina Yave tubaka na yinwa ya bisyelo ya yandi mimbikudi.

³ Mambu yina salamaka kaka na ntumunu ya Yave. Yandi vwandaka zola dyaka ve na kutala Yuda na mantwala ya yandi, samu na masumu nyonso yina Manase salaka,

⁴ mpe samu ti Manase tangisaka menga ya bantu yina salaka ve yimbi, menga yina yandi fulusaka Yelusalemi. Ni yawu yina, Yave zolaka ve na kulemvokila.

⁵ Mambu ya nkaka ya Yoyakime, nyonso yina yandi salaka, yawu kele ya kusonama na kati ya dibuku ya kinkulu ya bantinu ya Yuda.

⁶ Yoyakime kufwaka mpe mwana ya yandi Yoyakime kumaka ntinu na kisika ya yandi.

⁷ Na ntangu yina, ntinu ya Ngipiti vwandaka basika dyaka ve na yinsi ya yandi, samu ti ntinu ya Babilone botolaka bantoto nyonso yina vwandaka na lutumu ya ntinu ya Ngipiti, kubanda na mudimba ya ndilu ya node ya Ngipiti tii na nzadi ya Efalate.

*Yoyakime, ntinu ya Yuda
(2Kk 36.9-10)*

⁸ Yoyakime vwandaka na bamvula kumi na nana ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bangonda tatu na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi vwandaka Newuseta. Mama yango vwandaka mwana ya Elenatane, Elenatane vwandaka muntu ya mbanza Yelusalemi.

⁹ Yoyakime salaka yimbi na mantwala ya Yave, yimbi nyonso mutindu salaka tata ya yandi.

¹⁰ Na ntangu yina, bisadi ya Nebukadenesale, ntinu ya Babilone, kwendaka nwanisa bantu ya mbanza Yelusalemi. Mpe bawu zungaka mbanza yango.

¹¹ Yandi mosi Nebukadenesale, ntinu ya Babilone, kwizaka na mantwala ya mbanza, ntangu yina bisadi ya yandi vwandaka zunga yawu.

¹² Na yina, Yoyakime, ntinu ya Yuda kwizaka kukipesa na Nebukadenesale, yandi na mama ya

yandi, na bana ya yandi, na bisadi ya yandi, mpe bantu ya mfunu yina ke salaka na ntinu. Na mvula ya nana ya kintinu ya ntinu ya Babilone, ntinu ya Babilone kangisaka Yoyakime na boloko.

¹³ Nebukadenesale bakaka mpe nataka bimvwama nyonso ya Yinzo ya Yave mpe bimvwama nyonso ya yinzo ya ntinu. Yandi mwangisaka bima nyonso ya wolo yina Salomoni, ntinu ya Isayeli, yidikaka samu na Yinzo ya Yave. Yawu salamaka mutindu Nzambi tubaka.

¹⁴ Yandi katulaka mpe nataka bantu nyonso ya Yelusalemi, bamfumu nyonso, na binwani nyonso ya ngolo. Bawu vwandaka mafunda kumi (10 000) ya bantu. Yandi nataka mpe bayina ke salaka bisalu ya maboko na bayina ke yidikaka bikan-gulu. Kaka bamputu ya yinsi bikanaka.

¹⁵ Nebukadenesale nataka Yoyakime na ngolo na Babilone. Yandi katulaka mpe na Yelusalemi samu na kunata na ngolo na Babilone mama ya ntinu, bakento ya ntinu, bantu ya mfunu yina ke salaka na ntinu, na bantu ya mfunu ya yinsi.

¹⁶ Binwani nyonso yina yandi nataka vwan-daka mafunda nsambwadi (7 000). Bantu yina ke salaka bisalu ya maboko vwandaka lutangu ya funda mosi (1 000). Bawu vwandaka babakala yina ke na kibakala, bayina vwandaka na lenda ya kunwana mvita. Ntinu ya Babilone bakaka mpe nataka bawu na ngolo na Babilone.

¹⁷ Na kisika ya Yoyakime, ntinu ya Babilone byekaka Matanya ntinu. Matanya* vwandaka

* **24:17** *Matanya vwandaka mwana ya nkaka ya Yosiya.*

mama-nkazi ya Yoyakime. Ntinu ya Babilone pesaka Matanya nkumbu ya Sedekyawu.

Sedekyawu, ntinu ya Yuda
(Yel 52.1-3; 2Kk 36.11-12)

¹⁸ Sedekyawu vwandaka na bamvula makumi zole na mosi ntangu yandi kumaka ntinu. Yandi yalaka bamvula kumi na mosi na Yelusalemi. Nkumbu ya mama ya yandi vwandaka Amutale. Mama yango vwandaka mwana ya Yelemya, Yelemya muntu ya mbanza Libena.

¹⁹ Sedekyawu salaka mambu yina yangidikaka ve Yave mutindu Yoyakime salaka.

²⁰ Mambu yina salamaka na Yelusalemi mpe na Yuda, yawu salaka ti nkele ya Yave kutalana mpe ti yandi kumanga bantu ya yandi.

Kasi Sedekyawu balukilaka Nebukadenesale ntinu ya Babilone.

25

Nabukadenesale zungaka Yelusalemi
(Yel 39.1-7; 52.3-11)

¹ Na mvula ya yivwa ya kintinu ya Sedekyawu, na kilumbu ya kumi ya ngonda ya kumi, Nebukadenesale ntinu ya Babilone na binwani ya yandi nyonso, bawu kwizaka na Yelusalemi samu na kunwanisa yawu. Bawu salaka kivwandu ya bawu na mantwala ya Yelusalemi. Samu na kunwanisa Yelusalemi, bawu zungaka yawu mpe bawu fulusaka ntoto na bibaka ya mbanza kubanda na yisi tii na zulu.

² Mbanza vwandaka ya kuzungama mutindu yina tii na mvula ya kumi na mosi ya kintinu ya Sedekyawu.

³ Na kilumbu ya yivwa ya ngonda ya yiya, nsatu ya nene vwandaka me kota na mbanza, bamvwama mpe vwandaka dyaka ve na madya.

⁴ Ba-Kalede tobolaka dibulu na bibaka ya mbanza. Na mpimpa, ntinu na binwani nyonso ya Yuda lutilaka na mwelo yina vwandaka na kati-kati ya bibaka yina vwandaka talasana na bilanga ya ntinu, samu na kukima. Ba-Kalede zungaka mbanza kasi bayina kimaka, bakaka nzila ya mudimba ya Yolodani.

⁵ Kasi binwani ya ba-Kalede landaka Sedekyawu mpe ba kuzwaka yandi na mudimba ya Yeliko. Binwani ya yandi nyonso mwanganaka mpe ntinu Sedekyawu bikanaka kaka yandi mosi.

⁶ Ba-Kalede bwilaka Sedekyawu mpe ba nataka yandi na sika ya ntinu ya Babilone kuna na mbanza Libela, na kizunga ya Amate. Ni kuna ntinu ya Babilone fundisaka Sedekyawu.

⁷ Ba zengaka bana ya Sedekyawu balaka na mantwala ya yandi. Nebukadenesale, ntinu ya Babilone, tobolaka meso ya Sedekyawu mpe yandi kangaka Sedekyawu na bampanga ya bisengo ya mbwaki. Na manima, ba nataka yandi na Babilone. Sedekyawu vwandaka na boloko tii na kilumbu ya lufwa ya yandi.

*Ba botolaka mbanza Yelusalemi
(Yel 39.8-10; 52.12-30; 2Kk 36.17-21)*

⁸ Na kilumbu ya nsambwadi ya ngonda ya tanu na mvula ya kumi na yivwa ya kintinu

ya Nebukadenesale ntinu ya Babilone, Nebuzaladane yina vwandaka mfumu ya bankebi ya ntinu ya Babilone, kwizaka na Yelusalemi.

⁹ Yandi yokaka Yinzo ya Yave, yinzo ya ntinu, bayinzo nyonso ya mbanza Yelusalemi. Yandi yokaka mpe bayinzo nyonso ya bantu ya mfunu.

¹⁰ Binwani nyonso ya Babilone yina kwizaka na mfumu ya bankebi mwangisaka bibaka yina vwandaka zunga mbanza Yelusalemi.

¹¹ Nebuzaladane, mfumu ya bankebi, bakaka na ngolo mpe nataka bantu ya yinsi, bayina bikanaka na mbanza, bayina kukipesaka na ntinu ya Babilone.

¹² Kasi Nebuzaladane bikaka bantu ya nkaka, bayina vwandaka bamputu, samu na kukunda bilanga ya bayinti ya vinu mpe samu na kusala bilanga.

¹³ Ba-Kalede mwangisaka makunzi ya bisengo ya mbwaki ya Yinzo ya Yave, bima yina vwandaka na yisi ya nzungu ya nene yina ba yidikaka na kisengo ya mbwaki yina vwandaka na kati ya Yinzo ya Yave. Bawu nataka bisengo ya mbwaki yina na Babilone.

¹⁴ Bawu bakaka biteko, bapele, bambele, bakopo, bandonga ya fyoti na bima nyonso yina ba yidikaka na bisengo ya mbwaki, yina ba vwandaka sadila na Yinzo ya Yave.

¹⁵ Mfumu ya bankebi bakaka bima nyonso yina ba yidikaka na wolo mpe na palata, bandonga ya nene, bandonga, bakopo, biteko, bitentokolo ya minda, bandonga ya fyoti mpe bambungu.

¹⁶ Bantu lendaka ve na kuteza dema ya bima

nyonso yina ba yidikaka na bisengo ya mbwaki, bima yina ntinu Salomoni sadisaka samu na Yinzo ya Yave, makunzi zole, nzungu ya nene yina vwandaka na bangombe kumi na zole ya kisengo ya mbwaki mpe bapusu-pusu ya yawu.

¹⁷ Yinda ya dikunzi ya ntete vwandaka ya Bakude kumi na nana, na nsongi ya yawu vwandaka na mwa yintu ya kisengo ya mbwaki. Yinda ya mwa yintu yina vwandaka ya Bakude tatu. Na zulu ya yintu yango vwandaka na kifwani ya mpwasa ya kisengo mpe kifwani ya bambuma ya Ngelenade. Nyonso vwandaka ya bisengo ya mbwaki. Makunzi nyonso zole vwandaka mutindu mosi. Bampwasa mpe vwandaka mutindu mosi.

¹⁸ Mfumu ya bankebi kangisaka Selaya, mfumu ya banganga-Nzambi, na kilandi ya yandi Sefanya mpe bankebi tatu ya nkotolo ya Yinzo ya Yave.

¹⁹ Na mbanza, yandi kangisaka mfumu ya nene ya binwani. Yandi kangisaka mpe bantu tanu yina vwandaka pene-pene ya ntinu, bayina bikanaka na mbanza. Ba kangisaka mpe kisoniki ya mfumu ya binwani, yina vwandaka baka bantu ya yinsi samu na kutula bawu na kati ya binwani. Yandi kangisaka mpe makumi sambanu ya bantu ya yinsi, bayina vwandaka na kati ya mbanza.

²⁰ Nebuzaladane, mfumu ya bankebi, nataka bantu yango na sika ya ntinu ya Babilone kuna na mbanza Libela.

²¹ Ntinu ya Babilone kufwaka bawu kuna na mbanza Libela, na kizunga ya Amate.

Ni mutindu yina ba bakaka mpe ba nataka na

ngolo bantu ya Yuda ntama na yinsi ya bawu.

*Ngedalya ntwadisi ya yinsi ya Yuda
(Yel 40.7-41.18)*

²² Nebukadenesale, ntinu ya Babilone, bikaka bantu ya nkaka na yinsi ya Yuda. Yandi byekaka Ngedalya, mwana ya Ayikame mpe mutekolo ya Safane, samu na kutwadisa bawu.

²³ Ntangu binwani mpe bamfumu ya binwani kuwaka ti ntinu ya Babilone byekaka Ngedalya mfumu ya yinsi ya Yuda, bawu kwendaka tala Ngedalya kuna na Misepa. Bamfumu yina kwendaka kintwadi na bawu ni bawu yayi: Yisemaye, mwana ya Netanya, Yoyanane, mwana ya Kaleya, Selaya, mwana ya Tanumete, muntu ya Netofa mpe Yazanya, mwana ya Maaka. Bamfumu yango yina kwendaka mpe na binwani ya bawu.

²⁴ Ngedalya diilaka bawu nyonso ndefi mutindu yayi: «Beno vwanda ve na boma ya ba-Kalede. Beno zinga na yinsi, beno tumama na ntinu ya Babilone. Mambu nyonso ke vwanda mbote samu na beno. Mu me kudya ndefi na dyambu yina.»

²⁵ Kasi na ngonda ya nsambwadi ya mvula yina, Yisemaye, mwana ya Netanya mpe mutekolo ya Elisama, muntu ya dikanda ya ntinu, kwizaka na bantu kumi. Bawu kufwaka Ngedalya, na bantu ya Yuda, na bantu ya Babilone, bayina vwandaka na yandi kuna na Misepa.

²⁶ Na yina, bantu nyonso, kubanda na bakuluntu tii na bana ya fyoti, na bamfumu ya binwani, bawu nyonso kimaka na Ngipiti, samu ti bawu vwandaka na boma ya bantu ya Babilone.

*Ntinu ya Babilone lemvokilaka Yoyakime
(Yel 52.31-34)*

²⁷ Na mvula ya makumi tatu na nsambwadi katuka ntangu yina ba nataka Yoyakime ntinu ya Yuda na yinsi ya nzenza, na kilumbu ya makumi zole na nsambwadi ya mvula yina, Ewile-Melodake kumaka ntinu ya Babilone. Yandi lemvokilaka Yoyakime ntinu ya Yuda, mpe yandi basisaka yandi na boloko.

²⁸ Ntinu ya Babilone vwandaka zonzila Yoyakime na bumbote nyonso. Yandi pesaka Yoyakime kiti ya kintinu ya kulutila mfunu na bantinu ya nkaka yina vwandaka na yandi kuna na Babilone.

²⁹ Ba katulaka yandi bikunti ya yandi ya bankole mpe Yoyakime bandaka na kudya na mutindu ya kufwanana na mesa ya ntinu bilumbu nyonso ya luzingu ya yandi.

³⁰ Ni mutindu yayi ya vwandaka salama konso kilumbu tii na lufwa ya Yoyakime. Ntinu ya Babilone vwandaka pesa Yoyakime nyonso yina yandi vwanda na yawu nsatu.

Mambu ya Nzambi
The Holy Bible in the Kitoba language of Congo
Bible entier en Kituba de Congo-Brazzaville

copyright © 2025 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kituba)

Contributor: Wycliffe USA

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025

a854b3e0-daa0-5e79-9026-5b48865cc4ea